

**2014.gada progresa ziņojums par
Latvijas Lauku attīstības programmas
2007.-2013.gadam īstenošanu**

Saturs

Tekstā lietotie saīsinājumi	4
Ievads.....	6
1. Vispārējs situācijas raksturojums.....	8
1.1. Tautsaimniecības attīstība.....	8
1.2. Lauksaimniecības nozīme tautsaimniecībā	10
1.3. Iedzīvotāji	12
2. Izmaiņas vispārējos apstākļos.....	13
2.1. Grozījumu veikšana normatīvajos aktos, projektu atlases kritērijos un LAP 2007.-2013.gadam ...	13
2.2. Izmaiņas Kopienas un valsts politikā, kas ietekmē ELFLA un citu finanšu instrumentu savstarpējo saskanību	16
3. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam īstenošana saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, pamatojoties uz īstenošanas rādītājiem	20
3.1. LAP 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projektu veida pasākumi	20
3.2. LAP 2.ass platību veida maksājumu pasākumi.....	27
4. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam finansiālā īstenošana	35
5. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam Nepārtrauktā novērtēšana.....	48
5.1. Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas izveidošana	48
5.2. Datu vākšana	49
5.3. Novērtēšanā iesaistīto darbinieku aktivitātes datu apstrādē	49
6. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam ieguldījums ES Baltijas jūras stratēģijas īstenošanā	51
7. Horizontālo prioritāšu ieviešana.....	52
7.1. Vides aizsardzība	52
7.2. Dzimumu līdztiesības nodrošināšana	52
8. LAP Vadošās iestādes un uzraudzības komitejas veiktie pasākumi programmas īstenošanas kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanai	55
8.1. LAP Uzraudzības komitejas aktivitātes.....	55
8.2. Vadošās iestādes darbības reglamentējošie dokumenti.....	56
8.3. Uzraudzības un novērtēšanas pasākumi	57
8.4. Informācija par veiktajām pārbaudēm uz vietas.....	59
8.5. Koordinācijas nodrošināšana ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem un LAP atbilstība Kopienas politikai.....	64
8.6. Konstatēto neatbilstību ziņošana Eiropas Komisijai.....	66
8.7. Valsts lauku tīkla darbība	67
8.8. Pārvaldības problēmu kopsavilkums.....	73
8.9. Tehniskās palīdzības izmantošana.....	73
8.10. Informācija par veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem	77

Vadošas iestādes 2014. gadā īstenotie informācijas un publicitātes pasākumi saistībā ar LAP pasākumu aktualitātēm:.....	77
Pielikums Grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos LAP 2007. -2013. pasākumu ieviešanai.....	79

Tekstā lietotie saīsinājumi

BDUZ – Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos
BI – Buferjoslu ierīkošana
BLA – Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība
BPV – bruto pievienotā vērtība
CSP – Centrālā statistikas pārvalde
ELFLA – Eiropas lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ELGF – Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds
EM - Ekonomikas ministrija
EPS – Elektroniskā pieteikšanās sistēma
ERAF – Eiropas Reģionālais attīstības fonds
ESIC – Eiropas Savienības Struktūrfondu informācijas centri
ESF – Eiropas Sociālais fonds
EZF – Eiropas Zivsaimniecības fonds
FKTK - Finanšu un Kapitāla Tirdzniecības Komisija
FM – Finanšu ministrija
IAKS – integrētā administrēšanas un kontroles sistēma
IDIV – Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana
IKP – iekšzemes kopprodukts
IUB – Iepirkumu uzraudzības birojs
KF – Kohēzijas fonds
LAD – Lauku atbalsta dienests
LAF – Lauku attīstības fonds
LAP – Latvijas Lauku attīstības programma 2007.-2013.gadam
LAP (2004-2006) – Lauku attīstības plāns 2004.-2006.gadam
LAP (2014-2020) - Lauku attīstības programma 2014.-2020.gadam
LAP IS - Latvijas Lauku attīstības programma 2007.-2013.gadam informācijas sistēma
LDF – Latvijas dabas fonds
LDGRS – Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana
LEK – Lauksaimniecības ekonomiskais kopaprēķins
LLKC – Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs
LOSP – Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome
LVAEI – Latvijas valsts agrārās ekonomikas institūts
LVĢMC – Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MKN – Ministru kabineta noteikumi
MLA – Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas
NATURA – *Natura 2000* maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK
NIM – *Natura 2000* maksājumi (meža īpašniekiem)
NNS – Nepārtrauktā novērtēšanas sistēma
NSP – Nacionālais stratēģijas plāns
OLAF – Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai
PVD – Pārtikas veterinārais dienests
RLZP – Rugāju lauks ziemas periodā
SA – Savstarpējā atbildība
SFC – Eiropas Kopienas fondu vadības sistēma
SUDAT – Latvijas lauku saimniecību uzskaites datu tīkls
TM – Tieslietu ministrija
UK – Uzraudzības komiteja

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VID – Valsts ieņēmumu dienests
VK – Valsts kase
VLT – Valsts lauku tīkls
VMD – Valsts meža dienests
VRG – Vietējās rīcības grupas
ZM – Zemkopības ministrija
ZRP - Rīcības programma Eiropas Zivsaimniecības fonda atbalsta ieviešanai Latvijā 2007. – 2013.gadam

Ievads

Saskaņā ar Padomes 2005.gada 20.septembra Regulas Nr.1698/2005 (EK) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) 82.pantu un 2006. gada 15. decembra Komisijas Regulas (EK) Nr. 1974/2006, ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), 60.pantu, dalībvalstīm ir jānodrošina lauku attīstības programmu īstenošanas uzraudzība, kā vienu no pasākumiem paredzot Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam (turpmāk – LAP) īstenošanas gada progresu ziņojumu sagatavošanu un nosūtīšanu Eiropas Komisijai.

Ņemot vērā to, ka ar 2008.gada 15.februāra lēmumu (CCI 2007 LV 06 RPO 001) EK apstiprināja „Latvijas Lauku attīstības programmu 2007. – 2013.gadam”, kas galīgajā redakcijā tika nosūtīta EK 2007.gada 18.decembrī, Latvijai ir tiesības pretendēt uz atbalstu par izdevumiem, ko programmas maksājumu aģentūra samaksājusi no 2007.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 31.decembrim.

Līdz 2015.gada 30.jūnijam Latvija iesniedz EK progresu ziņojumu par LAP īstenošanu 2014.gadā

2007.gadā tika uzsākta projektu iesniegumu pieņemšana divos LAP pasākumos: „Lauku saimniecību modernizācija” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”.

2008.gadā tika uzsākta projektu iesniegumu pieņemšana 12 LAP pasākumos, un publiskais finansējums tika izmaksāts 7 LAP pasākumos: „Priekšlaicīga pensionēšanās”, „Lauku saimniecību modernizācija”, „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija”, „Ražotāju grupas”, „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)”, „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”.

Kopumā 2009.gadā projektu iesniegumu pieņemšana notika 18 projektu veida LAP pasākumiem un 4 platību maksājumu LAP pasākumiem.

2010.gadā Lauku atbalsta dienests turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu 16 LAP 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projekta veida pasākumos, t.sk., 12 pasākumos turpinājās jaunu projektu pieņemšana.

2010. gads bija pēdējais gads, kurā tika administrētas pārejošās saistības atbilstoši LAP 2004-2006 atbalsta saņemšanas nosacījumiem, izņemot LAP pasākumu „Priekšlaicīga pensionēšanās”, kur pārejošos saistību apmaksu turpināsies visa plānošanas perioda gaitā.

2011. gadā Lauku atbalsta dienests (turpmāk – LAD) turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu 16 ELFLA 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projekta veida pasākumos, t.sk., 12 pasākumos turpinājās jaunu projektu pieņemšana.

2012. un 2013. gadā atbalsts tika izmaksāts 19 ELFLA 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projekta veida pasākumos, t.sk., 10 pasākumos turpinājās jaunu projektu pieņemšana, kā arī tika izmaksāts atbalsts 4 platību maksājumu pasākumiem.

2014. gadā Lauku atbalsta dienests turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu 12 ELFLA 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projekta veida pasākumos, t.sk., 8 pasākumos turpinājās jaunu projektu pieņemšana. Pavisam tika iesniegti 2 868 projekti par kopējo attiecināmo izmaksu summu 79,7 milj. EUR, savukārt apstiprināti 2 598 projekti par 72,2 milj. EUR. Izmaksāts atbalsts 121,6 milj. EUR apjomā.

Periodā no 2007. līdz 2014.gadam kopā tika izsludinātas 112 projektu pieņemšanas kārtas.

LAP pasākumā „Priekšlaicīga pensionēšanās” viss izmaksātais publiskais finansējums tika izmaksāts pārejas posma izdevumiem saskaņā ar Komisijas 2006.gada 5.septembra Regulu (EK) Nr. 1320/2006, ar ko paredz noteikumus pārejai uz lauku attīstības atbalstu, kurš noteikts ar Padomes Regulu (EK) Nr.1698/2005.

Pavisam periodā no 2007. līdz 2014.gadam tika apstiprināti aptuveni 29,6 tūkstoši **projektu veida** LAP pasākumu projekti par kopējo publiskā finansējumu aptuveni 1 063,1 milj. EUR apjomā. No LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļiem tika izlietoti 45,1 milj. EUR (bez PVN).

Populārākie un finansiāli apjomīgākie **projektu veida** LAP pasākumi visā šajā programmēšanas periodā ir bijuši:

- ✓ Lauku saimniecību modernizācija (*apstiprināti 8 594 projekti par kopējo publisko finansējumu 485,6 milj. EUR*);
- ✓ Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (*apstiprināti 1 716 projekti par kopējo publisko finansējumu 157,8 milj. EUR*);
- ✓ Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana (*apstiprināti 365 projekti par kopējo publisko finansējumu 112,0 milj. EUR*);
- ✓ Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem (*apstiprināti 1120 projekti par kopējo publisko finansējumu 98,8 milj. EUR*);
- ✓ Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu (*apstiprināti 744 projekti par kopējo publisko finansējumu 61,0 milj. EUR*).

2014.gads LAP platību maksājumiem bija pārejas gads no viena plānošanas perioda uz otru. Finansējums pieejams bija no jaunā LAP 2014.-2020. (izņemot atbalsta pasākumu NATURA 2000), bet pēc iepriekšējā perioda atbalsta saņemšanas nosacījumiem.

Sākot ar 2008. gadu lauksaimniekiem tika dota iespēja pieteikties platību maksājumiem, izmantojot EPS, kas būtiski atviegloja un optimizēja pieteikšanās procesu. 2008.gadā šo iespēju izmantoja tikai 753 lauksaimnieki. 2010. gadā lauksaimniekiem pirmo reizi tika piedāvāta iespēja iesniegt lauku bloku precizēšanas pieprasījumu izmantojot EPS, šādu iespēju izmantoja 3 032 lauksaimnieki, bet 2013. gadā EPS izmantoja jau 11 463 lauksaimnieki.

Savukārt no 2014. gada lauksaimniekiem izmantojot EPS, tika piedāvāta iespēja kopēt iepriekšējā gada izskatīto iesniegumu ar lauku bloku kartēm un atbalsta veidiem, kas ļauj precīzi un efektīvi aizpildīt iesnieguma datus, kā arī tiek nodrošinātas automātiskās pārbaudes, kas ļauj izvairīties no vizuālu kļūdu pieļaušanas aizpildot iesniegumu. Izmantojot EPS, 2014.gadā iesniegti 14 285 platību maksājumu iesniegumi un 3 775 Lauku bloku precizēšanas iesniegumi.

Ziņojumā finansējums no latiem ir pārrēķināts pēc eiro kursa, kur 1 EUR = 0,702804 LVL, ja tas nav atrunāts citādi.

1. Vispārējs situācijas raksturojums

1.1. Tautsaimniecības attīstība

Latvijas ekonomikas izaugsme no 2011. līdz 2013. gadam sasniedza vidēji 4,7% ik gadu, kas bija viena no straujākajām ES. 2014. gadā ekonomikas pieauguma tempi palēninājās, ko noteica tendences ārējā vidē – lēnāka nekā iepriekš gaidīta izaugsme ES, kā arī ekonomiskās situācijas pavājināšanās Krievijā. 2014. gadā IKP pieauga par 2,4 procentiem.

Galvenais ekonomiskās izaugsmes nodrošinātājs ir privātais patēriņš, kas 2014. gadā pieauga par 2,3%. 2014. gadā privātā patēriņa pieaugumu sekmēja vidējās darba samaksas pieaugums, tajā pašā laikā nodarbinātības kāpums bija lēns. Tāpat kā kopējā ekonomikas izaugsme, arī privātā patēriņa pieauguma tempi pagājušajā gadā bija mērenāki nekā 2013. gadā. Arī šogad ekonomikas izaugsmi balstīs privātā patēriņa pieaugums. Par to liecina straujais mazumtirdzniecības apgrozījuma pieaugums 2015. gada pirmajos mēnešos. Janvārī-februārī kopējais mazumtirdzniecības apgrozījums bija par 7,6% lielāks nekā pirms gada.

Situācija ārējā vidē ietekmē Latvijas uzņēmēju eksporta iespējas, un pēdējos gados eksporta dinamika ir krietni mērenāka nekā pirmajos pēckrīzes gados. Kopumā 2014. gadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi pieauga par 2,2%. Eksporta pieaugumu nodrošināja preču eksporta apjomu kāpums. Apjomīgākie pieaugumi bija vērojami koksnes un tās izstrādājumu, mašīnbūves produkcijas, kā arī ķīmiskās rūpniecības preču eksporta grupās. Savukārt pakalpojumu eksporta apjomi 2014. gadā saruka.

Šogad kopumā straujš eksporta pieaugums nav gaidāms – Latvijas eksporta iespējas ietekmēs procesi ārējos tirgos, it īpaši ekonomiskās situācijas attīstība Krievijā. 2015. gada divos mēnešos preču eksporta apjomi bija par 0,7% lielāki nekā pirms gada. Apjomīgākie pieaugumi vērojami mehānismu, ierīču un elektroiekārtu, kā arī minerālo produktu un ķīmiskās rūpniecības preču eksporta grupās, bet samazinājās lauksaimniecības un pārtikas preču, kā arī transportlīdzekļu eksports.

Arī investīciju dinamika ir mērena, ko ietekmē uzņēmēju nogaidošais noskaņojums saistībā ar pieaugošu nenoteiktību ārējā vidē. 2014. gadā investīciju apjomi pieauga par 1,3 procentiem.

Nozaru griezumā lielākais devums IKP pieaugumā 2014. gadā bija būvniecības, tirdzniecības, kā arī sabiedrisko un komercpakalpojumu nozarēm. Savukārt vājais pieprasījums eksporta tirgos bremsē apstrādes rūpniecības izaugsmi un ražošanas apjomi 2014. gadā bija tuvi iepriekšējā gada līmenim. 2015. gada divos mēnešos apstrādes rūpniecībā izlaides apjomi bija par 0,5% lielāki nekā pirms gada, bet apstrādes rūpniecības apakšnozarēs turpinās iepriekš vērotās tendences. Atsevišķās nozarēs turpinās stabila izaugsme, savukārt citās nozarēs dažādu faktoru ietekmē ražošanas apjomi sarūk.

Lai arī lēnāk nekā iepriekšējos gados, 2014. gadā turpināja uzlaboties situācija darba tirgū. Bezdarba līmenis saruka līdz 10,8% un bija par 1,1 procentpunktu zemāks nekā pirms gada. Vienlaikus nodarbināto skaita pieaugums praktiski ir apstājies, ko nosaka gan demogrāfiskā situācija, gan ekonomiskās izaugsmes tempu pavājināšanās.

2014. gadā bija vērojams ļoti mērens cenu pieaugums – gada vidējā inflācija bija 0,6%. 2015. gadā turpinās mērena cenu dinamika. Šogad trīs mēnešos cenas pieaugušas par 1,2% un martā patēriņa cenas bija par 0,4% augstākas nekā pirms gada. Gada sākumā lielākā ietekme uz cenu pārmaiņām galvenokārt bija cenu kāpumam elektroenerģijai, pārtikai un transporta pakalpojumiem, kā arī cenu kritumam siltumenerģijai. 2015. gadā vidējā gada inflācija būs nedaudz zemāka nekā iepriekšējā gadā, kas saistīts ar ārējiem faktoriem – naftas un pārtikas cenu dinamiku pasaulē.

Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Ekonomikas ministrija

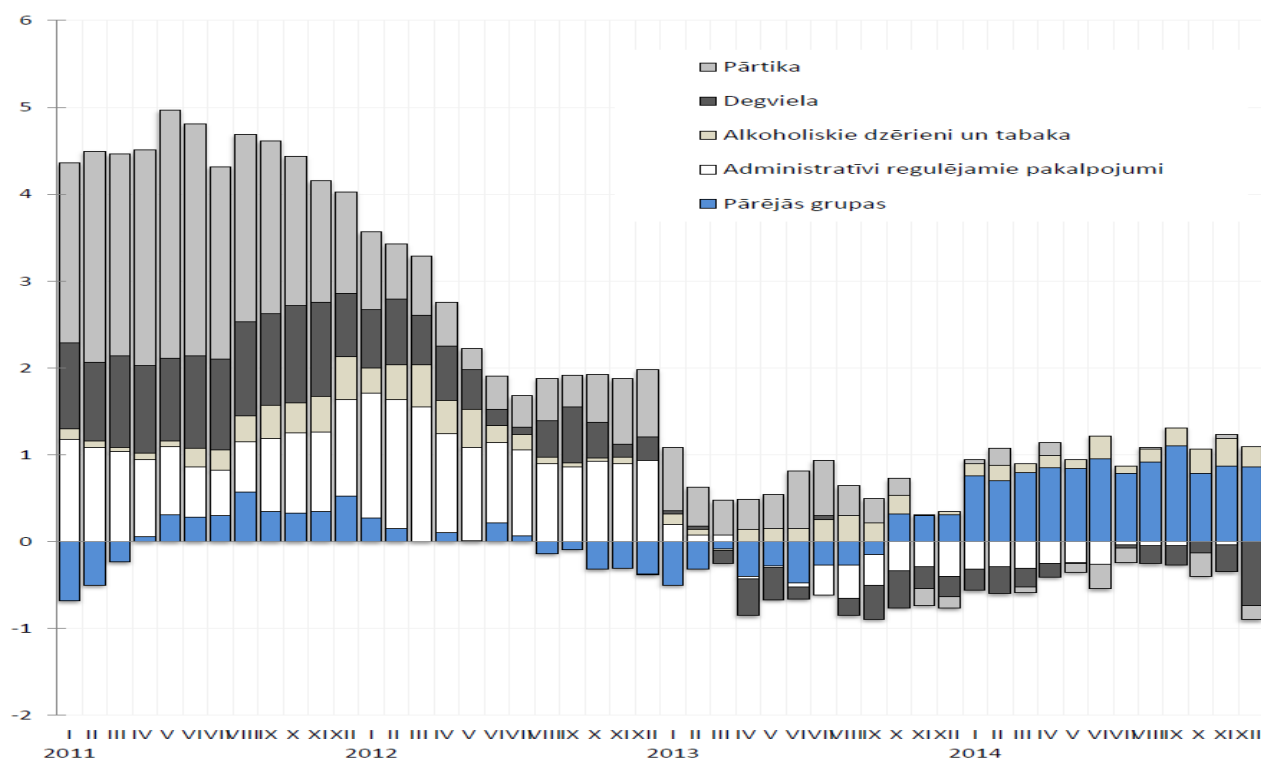

prognozē, ka, būtiski nepasliktinoties ģeopolitiskajai situācijai reģionā, Latvijas ekonomikas izaugsme kopumā 2015. gadā varētu sasniegt 2 procentus.¹

1.tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas 2014.gadā pa mēnešiem, procentos

Mēnesis	Cenu izmaiņas %		
	salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	vidēji gada laikā
Janvāris	0,6	0,4	0,0
Februāris	0,0	0,5	0,0
Marts	0,3	0,3	0,0
Aprīlis	0,5	0,7	0,1
Maijs	-0,1	0,6	0,1
Jūnijs	0,3	0,7	0,2
Jūlijs	-0,4	0,6	0,2
Augusts	-0,6	0,8	0,3
Septembris	0,5	1,0	0,4
Oktobris	0,0	0,7	0,5
Novembris	-0,3	0,9	0,6
Decembris	-0,6	0,2	0,6

Avots: EM „Informatīvais ziņojums par makroekonomisko situāciju valstī” (2015.gada janvāris)

1. attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu (12 mēnešu inflācija, procentpunkti)

¹ Tautsaimniecības attīstības raksturojumam tostarp izmantota arī Ekonomikas ministrijas 2015.gada janvāra informatīvajā ziņojumā „Informatīvais ziņojums par makroekonomisko situāciju valstī” iekļautā informācija

Avots: EM „Informatīvais ziņojums par makroekonomisko situāciju valstī” (2015.gada janvāris)

1.2. Lauksaimniecības nozīme tautsaimniecībā

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem, Latvijas kopējais IKP 2014. gadā bija 24 060 milj. EUR faktiskajās cenās, pieaugums ir par 838 tūkst. EUR jeb par 3,6%, taču 2010. gada salīdzināmās cenās IKP indekss ir 2,4% salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Uz vienu iedzīvotāju faktiskajās cenās tas ir EUR 12 052 – par EUR 515 vairāk nekā iepriekšējā gadā.

2. tabula. Pievienotā vērtība atsevišķās Latvijas tautsaimniecības jomās (NACE 2.red.)

	PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS INDEKSI (2010.gada salīdzināmajās cenās; % pret iepriekšējo periodu)			KOPĒJĀS PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS SADALĪJUMS PA ATSEVIĶIEM DARBĪBAS VEIDIEM (faktiskajās cenās; %)		
	2012.	2013.	2014.	2012.	2013.	2014.
PAVISAM	103,9	103,6	102,0	100%	100%	100%
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība (A)	107,5	99,6	101,5	3,7%	3,6%	3,4%
Apstrādes rūpniecība (C)	104,6	100,0	99,7	12,9%	12,6%	12,2%
Būvniecība (F)	114,5	107,5	108,1	6,1%	6,4%	6,7%
Pakalpojumi (MNST)	106,0	105,4	101,4	8,6%	8,9%	9,1%

Avots: CSP

Pievienotā vērtība lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā (NACE 2.red.A) salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir samazinājusies par 2,2% faktiskajās cenās, bet pieaugusi par 1,8% 2010. gada salīdzināmajās cenās. Lauksaimniecības (A01) vērtības īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā ir samazinājies līdz 1,6%.

3.tabula. Atsevišķu nozaru daļa valsts IKP 2012. - 2014. gadā, faktiskajās cenās

Nosaukums	2012.		2013.		2014.	
	tūkst. EUR	%	tūkst. EUR	%	tūkst. EUR	%
Pievienotā vērtība kopā	19 236 454	100%	20 214 557	100%	20 851 335	100%
Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības (A01)	402 297	2,1%	377 903	1,9%	339 764	1,6%
Mežsaimniecība un mežizstrāde (A02)	285 297	1,5%	303 135	1,5%	326 465	1,6%
Zivsaimniecība (A03)	26 391	0,1%	53 812	0,3%	52 351	0,3%
Pārtikas produktu un dzērienu ražošana (C10- 11)	489 275	2,5%	530 913	2,6%	531 732	2,6%

Avots: CSP

Saskaņā ar pašreiz pieejamiem faktiskajiem datiem, lauksaimniecības produkcijas apjomi 2014. gadā ir nedaudz palielinājušies – par 2,1% pret 2013. gadu (līdzīgs palielinājums arī 4.ceturksnī). Gada laikā augkopības prognozēs bija paredzēta mazāka kopražā, īpaši graudaugiem, taču faktiskie dati uzrādīja, ka kopražā pat pārsniedz 2012. gada rekordlīmeni, līdz ar to arī kopumā sektorā konstatēts apjomu palielinājums.

Savukārt lauksaimniecības produktu vidējās cenas ir samazinājušās. Vidēji gadā bāzes cenas samazinājušās par 11%, tajā skaitā 4.ceturksnī – pat par 18%. Gada vidējo cenu samazinājums attiecas gan

uz augkopību (par 14%), gan lopkopību (par 8%). Tā rezultātā lauksaimniecības produktu vērtība faktiskajās cenās 2014. gadā samazinājusies par 9% (bet 4.ceturksnī – pat par 16,4%).

Augkopība

Dažādām augkopības kultūrām augšanas apstākļi 2014. gadā bija ļoti atšķirīgi, tādēļ atsevišķu kultūru kopražā ir būtiskas atšķirības, salīdzinot ar 2013. gadu. Graudaugu kopražā saskaņā ar provizoriskajiem datiem ir palielinājusies par 14%, sasniedzot 2,22 milj. tonnu, kas ir jauns rekords. Tajā skaitā par 10% palielinājās graudaugu platības, bet par 4% - vidējā ražība. Nozīmīgas izmaiņas arī graudaugu struktūrā: salīdzinot ar iepriekšējo gadu, par 50% samazinājās ziemas kviešu raža, bet 2,5 reizes palielinājās vasaras kviešu raža (daļu ziemas kviešu sējumu nācās pārsēt sakarā ar izsalšanu ziemā). Būtiski palielinājās arī miežu (par 80%), rudzu (par 50%) un auzu (par 15%) kopražas.

Turpretī ievērojams kritums (par 38%) ir rapšu kopražai, sakarā ar ziemas rapšu izsalšanu, kas daļēji tika pārsēti ar mazāk ražīgajiem vasaras rapšiem. No pārējiem augkopības produktiem pieminams 42% palielinājums lauka dārzeņu kopražai. Kartupeļu kopražā palielinājusies par 2%, bet pākšaugu – 2 reizes. Kopumā augkopības produktu apjoms palielinājies par 2,1%.

Savukārt 2014. gadā būtiski samazinājusies gandrīz visu augkopības produktu pārdošanas cena. Graudaugu vidējā cena samazinājusies par 22% (atsevišķu graudaugu kultūru starpā nav lielu atšķirību), bet rapšu cena par 21%. Kartupeļu un dārzeņu vidējā cena novērtēta par 10% mazāka nekā pirms gada, pākšaugu – par 26%. Nozīmīgi palielinājusies vienīgi augļu un ogu cena (par 80%, sakarā ar mazāku kopražu). Par dārzeņiem, kartupeļiem un citām kultūrām, kurām statistika neveic pilnu pārdoto apjomu apsekojumu, informācija vēl tiks precizēta, tādēļ minētie rādītāji ir indikatīvi.

Produktu subsīdiju apjoms augkopībā jau kopš 2011. gada ir kļuvis niecīgs, jo gandrīz visas subsīdijas ir atdalītas no ražošanas, līdz ar to netiek iekļautas produkcijas aprēķinā.

Lopkopība

Lopkopības nozarēs pēdējos 4 gados novērots skaitliski neliels, bet stabils apjomu pieaugums. Arī 2014. gadā apjomu kāpums bijis par 4,8%, tai skaitā 4.ceturksnī par 3,2%. Taču 1. un 2.pusgada rezultāti būtiski atšķiras: ja 1. pusgadā apjomu kāpums sasniedza 7% un vidējās iepirkuma cenas saglabājās iepriekšējā gada līmenī, tad 2. pusgadā apjoms palielinājās tikai par nepilniem 3% un strauji samazinājās cenas: 3. ceturksnī par aptuveni 10% pret iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni, bet 4. ceturksnī – jau par 20%(!)

Apjomu pieaugumā visa gada garumā nozīmīgu pozitīvu ieguldījumu deva piena ražošana, lai gan 1. pusgadā tās kāpums bija daudz straujāks nekā 2. pusgadā – attiecīgi par 11% un 2%. Arī gaļas ražošanas pieaugums 2. pusgadā bija nedaudz lēnāks nekā 1. pusgadā (attiecīgi par 5% un 6%), turpretī olu ražošana tieši 2. pusgadā pārsniedza iepriekšējā gada līmeni (3. ceturksnī pat par 17%, bet visā gadā par 2,7%).

Liellopu gaļas ražošana 2014. gadā ir palielinājusies par 7%, bet cūkgaļas – par 4%. Tajā pašā laikā par 18% samazinājies dzīvu cūku eksports. Par 18% palielinājies saražoto zvērkopības produktu apjoms, bet medus – par 2%.

Cenu izmaiņas lopkopības produktiem ir izteikti negatīvas, it īpaši 4. ceturksnī. Vislielāko ietekmi uz kopējo cenu indeksu deva iepirkuma cenu samazinājums pienam – 28% pret iepriekšējā gada 4. ceturksni. Arī liellopu gaļas un cūkgaļas cenas samazinājušās (4. ceturksnī par 17-20%). Bet vislielākais samazinājums saskaņā ar statistikas datiem ir kažokādu cenai – tās 2014. gadā kopumā kritušās par 52%. Vienīgi putnkopības produkcijas (putnu gaļas un olu) cenas saglabājušās aptuveni iepriekšējā gada līmenī, bet medus cena palielinājusies par 7%. Dažu mazāk nozīmīgu produktu cenas vēl tiks precizētas.

Šie dati liecina par būtisku situācijas pasliktināšanos lauksaimniecībā 2014. gada otrajā pusē, īpaši uz eksportu orientētās lopkopības nozarēs – piena, gaļas ražošanā un zvērkopībā. Būtiskais ražotāju cenu samazinājums pārtrauc vairākus gadus novēroto pieauguma tendenci un sekmē saražoto apjomu samazināšanos.

2014. gadā lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā (NACE 2.red. A) bija nodarbināti 66,3 tūkst. cilvēku jeb par 8% mazāk nekā iepriekšējā gadā. Nodarbinātība augkopībā, lopkopībā un medniecībā (A01) samazinājusies par 4,3 tūkst. cilvēkiem (-8,5%) un kopā veido 5,2% no valstī nodarbināto skaita. No visiem 2014. gadā augkopībā, lopkopībā un medniecībā nodarbinātajiem 28,7 tūkst. bija vīrieši un 17,8 tūkst. sievietes.

Darba samaksa tautsaimniecībā pieauga par 6,8% un sasniedza 765 EUR bruto, taču lauksaimniecībā (A01) darba samaksa saglabājas zemāka, nekā vidēji tautsaimniecībā – 653 EUR, kas ir 85% no vidēji tautsaimniecībā, taču par 11% vairāk nekā iepriekšējā gadā.

1.3. Iedzīvotāji

Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju skaits turpina samazināties: par 1,1% jeb 22,36 tūkst. iedzīvotājiem, sasniedzot 2,00 milj. cilvēku (4.tabula). Straujāk (par 2,1% jeb 13,7 tūkst. cilvēku) samazinājies laukos dzīvojošo skaits, kamēr pilsētās dzīvojošo skaits sarucis par 0,6% jeb 8,6 tūkst. cilvēku. Kopumā laukos dzīvo 32,2%.

4.tabula. Latvijas iedzīvotāji gada sākumā 2007.–2014. gadā

Rādītājs	Vienības	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Iedzīvotāji, kopā	tūkst.	2 209	2 192	2 163	2 121	2 075	2 045	2 024	2 001
Iedzīvotāji, laukos	tūkst.	709	703	694	682	668	663	658	644
Lauku iedzīvotāju īpatsvars	%	32,1	32,1	32,1	32,2	32,2	32,4	32,5	32,2
Iedzīvotāju blīvums, vidēji valstī	iedz./km ²	35,3	35,2	35,0	32,8	32,1	31,7	31,3	31,0

Avots: CSP

Ekonomisko aktivitāšu palielināšanās pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū – pieaug nodarbinātība un mazinās krīzes izraisītais augstais bezdarbs. Tajā pašā laikā atsevišķas iedzīvotāju grupas, īpaši personas ar zemu izglītības līmeni un kvalifikāciju, gados vecāki cilvēki, kā arī jaunieši, situācijas uzlabošanos izjūt vājāk.

2013. gadā nodarbināto skaits palielinājās par 2,1%, kas bija straujākais pieaugums kopš 2008. gada. Vienlaikus demogrāfijas tendenču ietekmē 2013. gadā par 1,6% samazinājās ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, kas kopā ar nodarbinātības pieaugumu sekmēja arī straujāku bezdarba samazināšanos. Bezdarba līmenis 2013. gadā samazinājās līdz 11,9% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita.

Situācija darba tirgū turpināja uzlaboties arī 2014. gadā, tomēr lēnākos tempos nekā iepriekš. 2014. gadā bezdarba līmenis samazinājās līdz 10,8%, kas bija par 1,1 procentpunktu mazāk nekā 2013. gadā. Kopumā darba meklējumos bija 107,6 tūkst. iedzīvotāju, kas bija par 12,7 tūkst. mazāk nekā gadu iepriekš.

2014. gadā turpināja augt arī nodarbinātības līmenis, kas gada laikā palielinājās par 0,9 procentpunktiem un sasniedza 59,1%. Vienlaikus nodarbināto skaits samazinājās par 9,2 tūkstošiem jeb aptuveni 1%, salīdzinot ar 2013. gadu. Kopumā 2014. gadā bija nodarbināti 885 tūkst. iedzīvotāji. Jāatzīmē, ka, sākot ar 2014. gadu, ir veiktas izmaiņas darbaspēka apsekojuma metodoloģijā – ceturkšņa datu vispārīšanai tiek izmantots ceturkšņa vidējais privātajās mājsaimniecībās dzīvojošo iedzīvotāju skaits (iepriekš – iedzīvotāju skaits gada sākumā). Tā kā iepriekšējo gadu laika rindas vēl nav pārrēķinātas, tad nodarbināto skaita samazinājums precīzi neatspoguļo norises darba tirgū 2014. gadā. To apliecina arī statistika par aizņemto darbavietu skaita izmaiņām – 2014. gadā aizņemto darbavietu skaits pieauga par 1,1 procentu.

2014. gadā turpināja samazināties ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits – gada griezumā par gandrīz 22 tūkst. jeb 2,2%, salīdzinot ar 2013. gadu. Jāatzīmē, ka lejupslidoša ekonomiski aktīvo

iedzīvotāju skaita tendence saglabājās jau kopš 2013. gada sākuma. Neskatoties uz to, iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes līmenis 2014. gadā pieauga par 0,3 procentpunktiem un sasniedza 66,3% starp iedzīvotājiem vecumā no 15-74 gadiem.

Turpina samazināties arī reģistrētais bezdarba līmenis. 2015. gada marta beigās tas bija 9,2%. Reģistrēti bija 86,6 tūkst. bezdarbnieku – par 9,9 tūkst. mazāk nekā pirms gada. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis saglabājas Latgales reģionā (19,8%), bet zemākais Rīgā (5,3%). Gandrīz trešdaļa no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita bija ilgstošie bezdarbnieki (bez darba ilgāk par gadu).

Salīdzinoši augstais bezdarbs galvenokārt saistīts ar cikliskiem faktoriem, tomēr saglabājās arī augsts strukturālā bezdarba risks. Daļai no esošiem bezdarbniekiem ilgstoši var būt problēmas atrast darbu, jo jaunās darbavietas nav tās pašas, kas tika zaudētas krīzes laikā.

Kā redzams 5.tabulā, bezdarba līmenis 2014. gadā valstī kopā ir samazinājies, un pilsētā šis samazinājums noticis nedaudz straujāk – par 1,2 procentpunktiem.

5.tabula. Darba meklētāju īpatsvars un bezdarba līmenis (15-74) 2010.–2014. gadā

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā jeb bezdarba līmenis, valstī kopumā	19,5	16,2	15,0	11,9	10,8
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, laukos	17,9	15,5	15,5	13,2	12,5
Darba meklētāju īpatsvars % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, pilsētās	20,1	16,5	14,8	11,3	10,1
Nodarbināto iedzīvotāju īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā (15-64)	58,5	60,8	63,0	65,0	66,3

Avots: CSP

2. Izmaiņas vispārējos apstākļos

2.1. Grozījumu veikšana normatīvajos aktos, projektu atlases kritērijos un LAP 2007.-2013.gadam

Horizontālie vispārējie pasākumu ieviešanas noteikumi

Veikti grozījumi 17.06.2009. MKN Nr.573 Kārtība, kādā administrē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, Eiropas lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fondu, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai, izdoti 01.04.2014. MKN Nr. 175:

- ✓ Precizējot jaunus pārejas posma normatīvos aktus.
- ✓ Precizējot atsauci uz normatīvajiem aktiem par dalībvalstu pienākumu nodrošināt fondu atbalsta saņēmēju ikgadēja publiskošanu.
- ✓ Noteikts, ka iesniegums lauku bloku kartes precizēšanai ir jāiesniedz vienlaikus ar platību maksājumu iesniegumu.

Atbalsta pasākumu ieviešanas noteikumi

1.ass „Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspējas uzlabošana”

“Ražotāju grupas” - veikti grozījumi 02.09.2008. MKN Nr. 716, izdoti 28.10.2014. MKN Nr.659:

- ✓ Paredzot, ka Lauku atbalsta dienestā uz pasākuma „Ražotāju grupas” atbalstu 2014. un 2015.gadā varēs pieteikties tās sabiedrības, kuras jau iepriekšējos gados ir saņēmušas Lauku attīstības programmas 2007.–2013.gadam pasākuma “Ražotāju grupas” atbalstu un kuras saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību atbilstības izvērtēšanu pirmo reizi par atbilstošām atzītas ne agrāk kā 2010.gada 1.aprīlī vai attiecīgi 2011.gada 1.aprīlī.

“Arodapmācības un informācijas pasākumi” - veikti grozījumi 22.12.2008. MKN Nr. 1081, izdoti 16.09.2014. MKN Nr.552:

- ✓ Palielinot atbalsta intensitāti līdz 100%.

“Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu” - veikti grozījumi 23.09.2008. MKN Nr. 792, izdoti 21.01.2014. MKN 36:

- ✓ Precizējot noteikumos valūtas nosaukumu, saglabājot atbalsta saņemšanas nosacījumus. Tehniski precizējumi, aizstājot saīsinājumu „Ls” ar vārdu euro.

“Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” - veikti grozījumi 08.04.2008. MKN Nr. 255, izdoti 28.01.2014. MKN 54:

- ✓ Noteikumu projektā precizēts atbalsta saņēmēju loks, paredzot atbalsta saņemšanas nosacījumus esošajos un jaunos bioloģisko produktu pārstrādes uzņēmumos pārējo lauksaimniecības produktu (izņemot pienu) pārstrādes sektorā un jaunos piena sektora bioloģisko produktu pārstrādes uzņēmumos.
- ✓ Paredzot esošajos un jaunos bioloģisko produktu pārstrādes uzņēmumos samazinātu kopējo attiecināmo izmaksu summu, nosakot to EUR 1 000 000 apmērā.
- ✓ Aizstājot attiecīgajā normatīvajā aktā latus ar euro atbilstoši Euro ieviešanas kārtības likuma 32.panta otrās daļas 2.punktā paredzētajiem principiem pēc kursa EUR 1 = LVL 0,702804.

Izdoti 22.04.2014 MKN 205:

- ✓ Tehniski grozījumi aizstājot pielikumā saīsinājumu "euro/m²" ar saīsinājumu "euro/m³ , jo maksimālās attiecināmās izmaksas graudu un sēklu pirmapstrādes būvēm nosaka pēc to aizņemtā tilpuma, nevis laukuma.

“Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” – veikti grozījumi 6.10.2010. MKN Nr.1145, izdoti 04.03.2014. MKN Nr.126:

- ✓ Noteikumu projekts paredz aizstāt attiecīgajā normatīvajā aktā latus ar euro atbilstoši euro ieviešanas kārtības likuma 32.panta otrās daļas 2.punktā paredzētajiem principiem pēc kursa EUR 1 = LVL 0,702804.

“Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” – veikti grozījumi 06.10.2010. MKN Nr.1145, izdoti 09.09.2014. MKN Nr.537:

- ✓ Noteikumu projekts pēc Eiropas Komisijas ieteikuma paredz piemērot pasākumam *de minimis* pieeju, jo pasākumā tika palielināts finansējums un, ņemot vērā to, ka plānošanas periods tuvojās noslēgumam, ir nepieciešams nodrošināt samērīgumu šajā atbalsta pasākumā.

2. ass „Vides un lauku ainavas uzlabošana”

„Valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta pasākumi vides un lauku ainavas uzlabošanai”- veikti grozījumi 23.03.2010. MKN Nr. 295, izdoti 25.03.2014. MKN 154:

- ✓ Nosakot, ka no 2014.gada 1.janvāra visa lauksaimniecībā izmantotā zeme ir atbalsttiesīga gan vienotajam platību maksājumam (turpmāk – VPM), gan LAP 2007.–2013. vides un lauku ainavas uzlabošanas pasākumos. Tas nozīmē, ka LAD vairs nav nepieciešams veidot un

uzturēt lauku reģistrā jaunus atsevišķus agrovīdes lauku blokus, par kuriem atbalsta pretendenti nav tiesīgi pieprasīt un saņemt VPM.

- ✓ Paredzot, ka atbalsta pieteikums var tikt pieņemts tikai līdz brīdim, kad ir pieņemta attiecīgā LAP (2014–2020)
- ✓ Nosakot kritērijus, pie kādiem saimniecībai ir tiesības uzņemties jaunas saistības, līdz brīdim, kad tiks pieņemta LAP (2014–2020).

"Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana"- veikti grozījumi 15.09.2008 MKN Nr. 748, **izdoti** 04.03.2014. MKN 124:

- ✓ Noteikumu projekts paredz aizstāt attiecīgajā normatīvajā aktā latus ar *euro* atbilstoši *Euro* ieviešanas kārtības likuma 32.panta otrās daļas 2.punktā paredzētajiem principiem pēc kursa EUR 1 = LVL 0,702804.

"Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana aktivitātē "Meža ugunsdrošības profilaktisko pasākumu ieviešana" – veikti grozījumi 13.10.2009. MKN Nr.177; **izdoti** 18.02.2014. MKN Nr.105:

- ✓ Noteikumu projekts paredz aizstāt attiecīgajā normatīvajā aktā latus ar *euro* atbilstoši *Euro* ieviešanas kārtības likuma 32.panta otrās daļas 2.punktā paredzētajiem principiem pēc kursa EUR 1 = LVL 0,702804.

"Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana" - veikti grozījumi 13.10.2009 MKN Nr. 1182, **izdoti** 04.03.2014. MKN 123:

- ✓ Noteikumu projekts paredz aizstāt attiecīgajā normatīvajā aktā latus ar *euro* atbilstoši *euro* ieviešanas kārtības likuma 32.panta otrās daļas 2.punktā paredzētajiem principiem pēc kursa EUR 1 = LVL 0,702804.

3.ass „Dzīves kvalitāte lauku apvidos un lauku ekonomikas dažādošana”

„Tūrisma aktivitāšu veicināšana” – veikti grozījumi 13.11.2012. Nr.773 , **izdoti** 13.05.2014. MKN 242:

- ✓ Precizējot atbalsta saņemšanas nosacījumus pretendentu loka paplašināšanai.

4.ass „LEADER pieejas īstenošana”

„Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējo attīstības stratēģiju īstenošanai”- veikti grozījumi 07.07.2008. MKN Nr. 515, **izdoti** 14.01.2014. MKN 20:

- ✓ Paredzot LAP pasākumam papildus piešķirto publisko finansējumu pārdalīt tām vietējās rīcības grupām, kurām LAD ir izmaksājis vismaz 60 procentu no stratēģijas īstenošanai piešķirtā publiskā finansējuma uz 2013. gada beigām.

Izdoti 25.11.2014. MKN 721:

- ✓ Piešķirot vietējām rīcības grupām papildu publisko finansējumu projektu īstenošanai, kas saistīti ar konkurētspējas veicināšanu un ekonomisko izaugsmi vietējā teritorijā. Tā kā šis programmēšanas periods drīz beigsies un liela daļa vietējo rīcības grupu tām piešķirto publisko finansējumu jau ir pilnībā vai gandrīz pilnībā apguvušas, piešķirot tām vēl papildu publisko finansējumu, vietējās rīcības grupas dos iespēju savas teritorijas iedzīvotājiem īstenot projektus, kuri atbilst vietējām attīstības stratēģijām un kuriem pēdējā iesniegumu pieņemšanas kārtā daļēji vai pilnībā pietrūka finansējuma. Turklāt vietējām rīcības grupām būs iespēja izsludināt jaunu projektu iesniegumu pieņemšanas kārtu.

Grozījumi LAP

Atbilstoši LAP 2013.gada 12.aprīļa Uzraudzības komitejas sēdē lemtajam, 2013.gada 27.jūnija Lēmumā Nr. L-2013/01 un 2013.gada 27.septembra Lēmumā Nr. L-2013/02 minētajam, Vadošā iestāde izteikusi priekšlikumu veikt grozījumus LAP, kas tika akceptēti:

- pārdalīt finansējumu LAP 1.ass, 3.ass un 4.ass ietvaros;
- palielināt Valsts Lauku tīklam piešķirtā finansējuma apjomu visam programmēšanas periodam;
- precizējumi 9. nodaļā „Konkurences izvērtēšana” (valsts atbalsta nosacījumi).

Tika sagatavota *LAP 12. redakcija* un nodrošināta komunikācija ar EK šīs redakcijas saskaņošanai.

Grozījumi apstiprināti 2014. gada 23. janvārī.

Atbilstoši LAP 2014.gada 17.aprīļa Lēmumā Nr. L-2014/01 minētajam, Vadošā iestāde izteica priekšlikumu veikt šādus grozījumus LAP, kas tika akceptēti:

1) Finanšu aspekti:

- pārdalīt finansējumu 1.ass, 2.ass un 3.ass ietvaros un starp šīm asīm;
- maksājumu summas korekcija par saistībām, kas turpinās no iepriekšējā perioda.

2) par Eiropas Ekonomikas atveseļošanās plānā piešķirtā finansējuma izmantojumu piensaimniecības nozares pārstrukturizēšanas projektiem.

3) Valsts atbalsta shēmas pagarināšana un Valsts atbalsta atsauču papildināšana.

Tika sagatavota *LAP 13. redakcija* un nodrošināta komunikācija ar EK šīs redakcijas saskaņošanai.

Grozījumi apstiprināti 2014. gada 17. oktobrī

2.2. Izmaiņas Kopienas un valsts politikā, kas ietekmē ELFLA un citu finanšu instrumentu savstarpējo saskanību

2.2.1. Izmaiņas Latvijas makroekonomiskajā situācijā

No 2005. līdz 2007.gadam apjomīga ārējā kapitāla ieplūde stimulēja būtisku privātā patēriņa un investīciju pieaugumu. IKP vidējie gada pieauguma tempi bija 10,3%, kas bija vieni no straujākajiem ES. 2008. un 2009.gadā, globālās finanšu krīzes rezultātā, apstājoties ārējā kapitāla ieplūdei, iestājās recesija. Krīzes laikā IKP samazinājās par ¼ daļu, saruka nodarbinātība un pieauga bezdarbs.

Kopš 2009. gada beigām ekonomiskā lejupslīde Latvijā ir apturēta, un ir atsākusies izaugsme. 2011. gadā un 2012. gadā IKP pieauga par vairāk nekā 5%. Par spīti saspringtajai ekonomiskajai situācijai ārējā vidē Latvijas tautsaimniecības izaugsme turpinājās arī 2013. gadā. Latvijas ekonomikas izaugsme no 2011. līdz 2013.gadam sasniedza vidēji 4,7% ik gadu, kas bija viena no straujākajām ES. 2014.gadā ekonomikas pieauguma tempi palēninājās, ko noteica tendences ārējā vidē – lēnāka nekā iepriekš gaidīta izaugsme ES, kā arī ekonomiskās situācijas pavājināšanās Krievijā. 2014.gadā IKP pieauga par 2,4 procentiem.

Pēckrīzes gados Latvijas preču un pakalpojumu eksports auga ļoti strauji un bija galvenais tautsaimniecības attīstības dzinulis. Situācija ārējā vidē ietekmē Latvijas uzņēmēju eksporta iespējas un pēdējos gados eksporta dinamika ir krietni mērenāka nekā pirmajos pēckrīzes gados. Kopumā 2014.gadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi pieauga par 2,2%. Eksporta pieaugumu nodrošināja preču eksporta apjomu kāpums. Apjomīgākie pieaugumi bija vērojami koksnes un tās izstrādājumu, mašīnbūves produkcijas, kā arī ķīmiskās rūpniecības preču eksporta grupās. Savukārt pakalpojumu eksporta apjomi 2014.gadā saruka.

Eksporta turpmākās attīstības iespējas ietekmēs ne tikai ārējā pieprasījuma izmaiņas, bet arī Latvijas ražotāju konkurētspēja. Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Ekonomikas ministrija prognozē, ka būtiski nepasliktinoties ģeopolitiskajai situācijai reģionā, Latvijas ekonomikas izaugsme kopumā 2015.gadā varētu sasniegt 2 procentus.

Finanšu un eirozonas krīzes ietekme joprojām ir vērojama vēl dažās attīstītajās valstīs, kas ietekmē arī izaugsmes palēnināšanos jaunattīstības valstīs, kā arī saglabājas Krievijas un Ukrainas konflikta ietekme uz reģiona ekonomikas attīstību. Sagaidāms, ka Krievijas ekonomikas lejupslīde 2015.gadā ietekmēs arī izaugsmi kaimiņvalstīs – Austrumeiropā un Somijā. Krievijas ieviestās sankcijas pret pārtikas produktu importu no Eiropas Savienības valstīm negatīvi ietekmē pārtikas, lauksaimniecības un transporta sektoru Latvijā.

Galvenais ekonomiskās izaugsmes nodrošinātājs ir privātais patēriņš, kas 2014.gadā pieauga par 2,3%. 2014.gadā privātā patēriņa pieaugumu sekmēja vidējās darba samaksas pieaugums, tajā pašā laikā nodarbinātības kāpums bija lēns. Tāpat kā kopējā ekonomikas izaugsme, arī privātā patēriņa pieauguma tempi pagājušajā gadā bija mērenāki nekā 2013.gadā. Arī turpmāk ekonomikas izaugsmi balstīs privātā patēriņa pieaugums. Par to liecina straujais mazumtirdzniecības apgrozījuma pieaugums 2015.gada pirmajos mēnešos. Janvārī-februārī kopējais mazumtirdzniecības apgrozījums bija par 7,6% lielāks nekā pirms gada.

Nodarbinātības kāpums bija lēns, lai arī bezdarba līmenis saruka līdz 10,8 procentiem, kas bija par 1,1 procentpunktu mazāk nekā 2013.gadā. Kopumā darba meklējumos bija 107,6 tūkst. iedzīvotāju, kas bija par 12,7 tūkst. mazāk nekā gadu iepriekš. 2014.gadā turpināja augt arī nodarbinātības līmenis sasniedzot 59,1%. Vienlaikus nodarbināto skaits samazinājās par 9,2 tūkstošiem jeb aptuveni 1%, salīdzinot ar 2013.gadu.

Investīciju dinamika ir mērena, ko ietekmē uzņēmēju nogaidošais noskaņojums saistībā ar pieaugošo nenoteiktību ārējā vidē. 2014.gadā investīciju apjomi pieauga par 1,3 procentiem. Arī zems banku kreditēšanas līmenis joprojām ir viens no investīcijas ierobežojošiem faktoriem. Jāatzīmē, ka būtiska ir valsts loma investēšanas procesā – vājas kreditēšanas apstākļos valsts nodrošina nozīmīgu atbalstu privātajām investīcijām, izmantojot ES struktūrfondu līdzfinansējumu.

Turpina sarukt no jauna izsniegto kredītu apjoms – 2014.gada 4.ceturksnī banku sektorā kopumā no jauna izsniegti kredīti 619,4 milj. EUR apmērā, kas bija par 37% mazāk nekā pirms gada.

2014.gadā kreditēšana lauksaimniecības sektorā samazinājās. Saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas informāciju lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē no jauna tika izsniegti kredīti 46 milj. EUR apmērā, salīdzinot ar 86 milj. EUR 2013.gadā. Rezultātā samazinājies arī lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares kopējais kredītportfelis no 492 milj. EUR 2013.gada beigās līdz 417 milj. EUR 2014.gada beigās. Šāds samazinājums nav raksturīgs tikai lauksaimniecības nozarei, bet gan visai tautsaimniecībai kopumā. Kā galvenie iemesli šādam samazinājumam ir minami:

- ✓ saspīlētā starptautiskā situācija, kā rezultātā ir mazinājies aizdevumu pieprasījums un piedāvājums;
- ✓ Krievijas Federācijas 2014.gada augustā Eiropas Savienības dalībvalstīm noteiktais pārtikas produktu importa aizliegums (embargo). Līdz ar to piensaimniecības nozares uzņēmumiem būtiski tika samazinātas piena iepirkuma cenas un šai lauksaimnieku grupai īpaši izteikti radās problēmas jau ar esošo kredītsaistību pildīšanu;
- ✓ 2014.gada pavasarī ilgstošā kailsala dēļ gāja bojā ievērojamas ziemāju sējumu platības, kuras nācās pārsēt. Ņemot vērā arī graudaugu iepirkuma cenas samazinājumu, šī saimniecību grupa arī koncentrējās uz esošo saistību izpildi.

Izmaiņas nodokļu politikā 2014.gadā:

- Grozījumi likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” – samazināta iedzīvotāju ienākuma nodokļa standartlikme no 24% uz 23%.
- Grozījumi „Mikrouzņēmumu nodokļa likumā”, saglabājot 9% mikrouzņēmuma nodokļa likmi. mikrouzņēmuma apgrozījumam līdz 7000 EUR un pakāpeniski paaugstinot šī nodokļa likmi no 11% līdz 15% (2017.gadā) mikrouzņēmuma apgrozījumam no 7000,01 līdz 100 000 EUR.
- Palielināta minimālā mēneša darba alga no 320 EUR uz 360 EUR.

2.2.2. LAP atbilstība Kopienas politikai

ES ir pārvarējusi vairākās paaudzēs vissmagāko finanšu un ekonomikas krīzi, daudz paveicot, lai izveidotu pamatu stabilākai un ilgtspējīgākai izaugsmei nākotnē. Tomēr, neskatoties uz valstu un ES līmenī paveikto, Eiropas ekonomikas atveseļošanās ir bijusi lēnāka, nekā tika paredzēts pirms gada. Pēc uzrāviena izaugsmes temps 2014. gada pavasarī sāka samazināties. Ekonomikas krīze izraisīja sociālo krīzi, kas turpinās joprojām, un lēnā atveseļošanās bremzē pasākumus, kuru mērķis ir samazināt augsto bezdarba līmeni.

Attīstība eirozonā pēdējos gados ir bijusi lēna un nevienmērīga. Brīžos, kad šķiet, ka krīze jau pārvarēta, nākas saskarties ar jauniem izaicinājumiem. Neraugoties uz rekordzemām procentu likmēm Eiropā, aizņemšanās intensitāte ir ļoti vāja. Kopējais privātais aizņēmums, līdzīgi kā Latvijā, turpina samazināties arī eirozonā, kas saistīts gan ar banku piesardzīgāku kreditēšanas politiku, gan vājo pieprasījumu pēc jauniem kredītiem. Uzņēmumi ir piesardzīgi savās prognozēs par nākotni un šā brīža ģeopolitiskā situācija nenāk par labu kopējam noskaņojumam.

Pārtikas produktu ražotājiem pārorientēšanās uz citiem tirgiem Krievijas embargo ietekmē būs sarežģīta, jo kopējais noskaņojums pasaulē nav pārlietu optimistisks un pieprasījums ir samērā vājš. Saražoto preču pārpalikums Eiropā ne vien samazinās cenas, bet arī veidos šķēršļus jaunu tirgu apgūšanai. Īpaši to izjutīs to pārtikas produktu ražotāji, kuru produktiem ir īsi realizācijas termiņi un kur nav iespējams aizkavēt vai apturēt produkta ražošanu, kā, piemēram, piena produkti, svaigi augļi un dārzeņi.

2014. gadā kopumā reālais IKP pieaugums sasniedza 1,3 % Eiropas Savienībā un 0,8 % eurozonā. 2015. gadā tiek prognozēts lēns tā kāpums līdz attiecīgi 1,5 % un 1,1 % saistībā ar ārējā un iekšzemes pieprasījuma palielināšanos.

Bezdarbnieku skaits 2014. gada augustā sasniedza 24,6 miljonus cilvēku, no kuriem 5 miljoni ir vecumā no 15 līdz 24 gadiem. Ilgstošā bezdarba līmenis ir ļoti augsts. Bezdarba līmenis dažādās dalībvalstīs 2014. gadā ievērojami atšķiras, sākot no 5,1 % Vācijā un 5,3 % Austrijā līdz 24,8 % Spānijā un 26,8 % Grieķijā.

Paredzams, ka zemās inflācijas tendence turpināsies arī šogad ar zemākām izejvielu cenām (it īpaši enerģijai un pārtikai) un vājākām ekonomikas attīstības perspektīvām, nekā prognozēts.

Dalībvalstis ir guvušas ievērojamus panākumus valsts finanšu konsolidēšanā: vidējais budžeta deficīts Eiropas Savienībā tikai trīs gadu laikā ir samazinājies no 4,5 % no IKP 2011. gadā līdz aptuveni 3,0 % no IKP 2014. gadā. Tiek prognozēts, ka, pastiprinoties ekonomiskajai aktivitātei, valstu budžeta deficīts nākamajos divos gados turpinās samazināties. Paredzams, ka ES un eurozonas parāda attiecība pret IKP nākošgad sasnies visaugstāko līmeni (attiecīgi 88,3 % un 94,8 %) un vairākās valstīs joprojām būs augsta.

Lai gan pašreizējās lejupslīdes iemesli ir saistīti ar pasaules ekonomikas vidi, ir konkrēti iekšējie faktori, kas kavē straujāku izaugsmi ES. Šajā ziņā situācija dalībvalstīs ļoti atšķiras. Vēl aizvien izaugsmi bremzē finanšu un valsts parāda krīzes izraisītā finanšu tirgu sadrumstalotība, nepieciešamība samazināt uzņēmumu, mājsaimniecību un valsts parādu, tas, ka nav pabeigta makroekonomiskās nelīdzsvarotības korigēšana un ir sašķobījusies uzticēšanās, jo nav skaidrības par ekonomikas attīstības perspektīvām un apņemšanos veikt strukturālas un institucionālas reformas.

Mazs ražīguma pieaugums, zems investīciju apjoms un liels strukturālais bezdarbs ierobežo Eiropas izaugsmes izredzes. Tajā pašā laikā ES un tās dalībvalstīm ir jāpievērš uzmanība vairākām ilgtermiņa tendencēm, kas ietekmē darbvietu radīšanu un izaugsmi, it īpaši saistībā ar sociālajām un demogrāfiskajām pārmaiņām, globalizāciju, ražīguma un tehnoloģiju attīstību, ierobežotiem resursiem un vides problēmām, kā arī kopumā lēnāku izaugsmi jaunattīstības valstīs.

Investīciju līmenis Eiropas Savienībā kopš krīzes sākuma ir ievērojami krities un joprojām ir pārāk zems. Ir vajadzīgas investīcijas, lai modernizētu labklājības sistēmu, finansētu izglītību, pētniecību un inovāciju, lai enerģētikas nozare kļūtu ekoloģiskāka un energoefektīvāka, lai modernizētu transporta infrastruktūru un plašāk ieviestu visaptverošu ātrāka platjoslas interneta pārklājumu.

Padziļinot vienotā tirgus darbību, visu ES valstu ekonomikām būs vieglāk modernizēties, kļūt konkurētspējīgākām un pievilcīgākām investoru acīs. Tādēļ prioritāte ir atcelt atlikušās regulējuma barjeras un citus šķēršļus enerģētikas, telekomunikāciju un transporta nozarē, kā arī preču un pakalpojumu jomā. ES dalībvalstīm jāreformē darba tirgus, pensiju un sociālās labklājības sistēmas, preču un pakalpojumu tirgus, uzņēmējdarbības investīciju regulējums, pētniecības un inovācijas atbalsta sistēmas un jāuzlabo valsts pārvaldes efektivitāte.

Viens no lielākajiem šķēršļiem izaugsmei ES ir apgrūtinātā piekļuve finansējumam, jo īpaši MVU, tāpēc banku finansējumam būtu jānodrošina vairāk alternatīvu, uzlabojot kapitāla efektīvu piešķiršanu ar kapitāla tirgu palīdzību, stimulējot ilgtermiņa investīcijas un pilnībā izmantojot ES jaunus inovatīvus finanšu instrumentus, kas paredzēti, lai nodrošinātu MVU piekļuvi kapitāla tirgiem, jāturpina samazināt MVU administratīvais slogs un, izstrādājot reglamentējošos noteikumus, pastāvīgi jāievēro proporcionalitātes princips.

Kopumā LAP ir veicinājusi Lisabonas un Gēteborgas stratēģijas mērķu sasniegšanu, piemēram, radot jaunas darba vietas, veicinot ekonomiskās aktivitātes Latvijas vājāk attīstītākos reģionos, prioritāri atbalstot projektu iesniegumus, kurus paredzēts īstenot teritorijās ar zemāku attīstības indeksu, veicinot zināšanu un tehnoloģiju pielietošanu ražošanā, nodrošinot investīciju iespēju lauku saimniecībās un uzņēmumu radīšanai un attīstībai. Attīstot lauksaimniecības nozari, padarot to gan vides jomā ilgtspējīgāku, gan konkurētspējīgāku, sniedzot atbalstu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un īstenojot LEADER starpvalstu sadarbības projektus, tiek veicināta arī Baltijas jūras reģiona stratēģijas uzdevumu sasniegšana. Tādējādi LAP ir atbilstoša Kopienas politikai.

3. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam īstenošana saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, pamatojoties uz īstenošanas rādītājiem

3.1. LAP 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projektu veida pasākumi

2014. gadā LAD turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu 12 ELFLA 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projekta veida pasākumos, t.sk., 8 pasākumos turpinājās jaunu projektu pieņemšana:

5. tabula. Izsludinātās projektu pieņemšanas kārtas

N.p.k.	Pasākuma nosaukums	Izsludinātās projektu pieņemšanas kārtas 2014.gadā	Izsludinātās projektu pieņemšanas kārtas 2007. – 2014.gadā
1.	Arodapmācības un informācijas pasākumi	3	5
2.	Atbalsts jauniem lauksaimniekiem	0	2
3.	Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	0	1
4.	Lauku saimniecību modernizācija	2	16
5.	Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	1	7
6.	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	1	10
7.	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	2	6
8.	Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai	0	5
9.	Ražotāju grupas	1	7
10.	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	0	3
11.	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	0	7
12.	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	0	10
13.	Enerģijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas	0	3
14.	Tūrisma aktivitāšu veicināšana	2	11
15.	Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	0	17
16.	Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā; Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā	Projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas izsludina vietējās rīcības grupas	
17.	Sadarbības projektu īstenošana starp VRG Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijās	0	3
Kopā:		12	112

Avots: LAD

1.ass atbalsta pasākumi

Pasākuma „**Arodapmācības un informācijas pasākumi**” 2014.gadā tika izsludinātas trīs projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas. Kopumā tika iesniegti 153 projektu iesniegumi ar publisko finansējumu EUR 721 751 apmērā, no kuriem apstiprināti 84 projekti ar publisko finansējumu EUR 330 883.

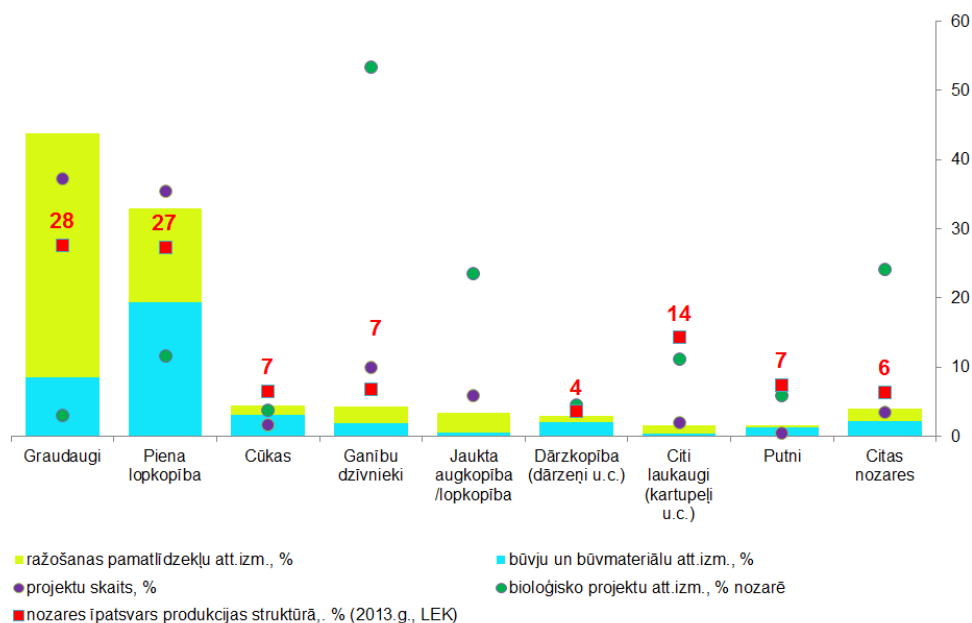
Pasākuma „**Atbalsts jauniem lauksaimniekiem**” ietvaros 2014.gadā jaunas pieteikšanās kārtas netika izsludinātas, jo viss šajā pasākumā pieejamais publiskais finansējums jau bija izlietots. Taču tika turpināts izmaksāt iepriekšējās kārtās piešķirto finansējumu un 2014.gadā tika izmaksāti 316,7 tūkst. EUR. Projektu īstenošanas laikā, 2014.gadā, Lauku atbalsta dienests veica 17 pārbaudes, kā skaitā bija 2

pārbaudes uz vietas. Kā arī tika veiktas 139 pēcmaksājumu pārbaudes uz vietas. Arī 2014. gadā tika lauzti vairāki līgumi starp atbalsta saņēmējiem un LAD. Kopumā tika lauzti 10 līgumi ar publisko finansējumu 372,4 tūkst. EUR apjomā un attiecināmajā izmaksām 465,5 tūkst. EUR.

Pasākuma „**Lauku saimniecību modernizācija**” ietvaros 2014.gadā tika izsludinātas divas projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas (15. un 16.kārta) jaunu kūtsmēsļu krātuvju būvniecībai, esošo kūtsmēsļu krātuvju rekonstrukcijai, nepieciešamo būvmateriālu un stacionāro iekārtu iegādei. Pasākumā atbalsta pretendents ir fiziska vai juridiska persona, kas ražo Līguma par Eiropas Savienības darbību I pielikumā minētos nepārstrādātos lauksaimniecības produktus, izņemot zivsaimniecības produktu ražošanu, kā arī mājas (istabas) dzīvnieku un tādu dzīvnieku audzēšanu, uz kuriem neattiecas Ciltsdarba un dzīvnieku audzēšanas likums. Projektu īstenošanas vieta tika noteikta visa Latvijas teritorija, publiskais finansējums 15. kārtai ir 4 milj. EUR un 16. kārtai - 2 milj. EUR.

Abās kārtās tika iesniegti 279 projekti ar publisko finansējumu 10 027 069 euro apmērā, no kuriem apstiprināti 259 projekti ar publisko finansējumu 8 943 455 EUR. Galvenie projektu noraidījuma iemesli ir pretendenta neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem, projekta ietvaros paredzēto aktivitāšu neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem, drošu finanšu vadības principu neievērošana, iepirkuma procedūras nosacījumu neievērošana un dzīvotspējas kritēriju neizpilde.

Izvērtējot pasākuma ieviešanas rezultātus, secināms, ka lielākos ieguldījumus un finansējumu saņēmuši atbalsta saņēmēji, kas nodarbojas ar graudkopību un piena lopkopību, taču pārējās nozares īpatsvars ir ļoti mazs (2.attēls). Papildus tam, pasākuma īstenošanas rezultāti pierāda, ka šis atbalsta pasākums nerada pašsvara zudumus, kas nozīmē to, ka atbalsta saņēmēji nebūtu veikuši līdzīgas investīcijas bez šī pasākuma atbalsta, kā arī atbalsta saņemšana šajā pasākumā neinducē atbalsta saņēmēju tēriņu pieaugumu.

2.attēls. Ieguldījumu sadalījums pa lauksaimniecības nozarēm atbalsta pasākuma „Lauku saimniecību modernizācija” ietvaros

Informācijas avots: LVAEI

2014.gadā darbs tika turpināts pie iepriekšējo periodu iesniegtajiem projektiem – izvērtēti iesniegtie dokumenti, kā arī atskaites īstenotajiem projektiem. Izvērtējot, tika lauzti 99 līgumi par publiskā finansējuma summu 8 310 775 EUR. Galvenie līgumu laušanas iemesli ir nepietiekams finansējums projekta īstenošanai, neiekļaušanās termiņos, pasākuma nosacījumu neizpilde, projektu saistību pārtraukšana projektu uzraudzības laikā, jo netiek izpildīti pasākumu nosacījumi, t.sk. netiek sasniegti projektos izvirzītie mērķi un rezultatīvie rādītāji.

2014. -2020. gada plānošanas perioda ietvaros tika atvērta pasākuma „**ieguldījumi materiālajos aktīvos**” pirmā kārtā 2014.gada 8.decembrī apakšpasākumiem „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” un „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē”.

Pasākuma „**Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana**” ietvaros 2014.gadā tika izsludināta viena projektu pieņemšanas kārtā. 2014.gadā apstiprināto projektu skaits 1 299 (publiskais finansējums 1 702 965 EUR). 2014. gadā Valsts meža dienestā ir iesniegti un izvērtēti Meža apsaimniekošanas plāni, kuros plānots saņemt Valsts un Eiropas Savienības atbalstu 32 tūkst. ha jaunaudžu kopšanai.

Pasākuma „**Lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pievienotā vērtība**” ietvaros 2014.gadā tika izsludināta viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā atbalsta pretendentiem, esošos pārstrādes uzņēmumos, kas nodarbojas ar bioloģisko lauksaimniecības produktu pārstrādi. 2014.gadā iesniegti 89 projekti ar kopējo publisko finansējumu 21 694 333 EUR apmērā un apstiprināti 73 projekti ar publisko finansējumu 16 461 369 EUR apmērā.

Pasākuma „**Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu**” ietvaros 2014.gadā tika izsludinātas divas projektu pieņemšanas kārtas. 2014.gadā pasākumā apstiprināti 70 projekti (publiskais finansējums 7 023 257 EUR). Valsts vai valsts nozīmes meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai un renovācijai VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” 2014.gadā realizējuši 19 projektus (publiskais finansējums 1 421 231 EUR).

Pasākuma „**Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija**” ietvaros 2014.gadā jaunas pieteikšanās kārtas netika izsludinātas, jo viss šajā pasākumā pieejamais publiskais finansējums jau bija izlietots. Arī šajā pasākumā tika turpināta atbalsta izmaksa iepriekšējās kārtās apstiprinātajiem projektiem, kas 2014.gadā bija 223,2 tūkst. EUR. Projektu īstenošanas laikā, 2014.gadā, LAD izlases veidā veica 68 pārbaudes, kā skaitā bija 29 pārbaudes uz vietas. 2014. gadā tika lauzti vairāki līgumi starp atbalsta saņēmējiem un Lauku atbalsta dienestu. Kopumā tika lauzti 14 līgumi ar publisko finansējumu 103,5 tūkst. EUR apjomā.

Izvērtējot pasākuma ieviešanas rezultātus, secināms, ka šis pasākums rada pašsvara zudumus 23% apmērā, kas nozīmē to, ka atbalsta saņēmēji būtu veikuši līdzīgas investīcijas arī bez šī pasākuma atbalsta, kā arī atbalsta saņemšana šajā pasākumā inducē atbalsta saņēmēju tēriņu pieaugumu par 71%.

Pasākuma „**Ražotāju grupas**” ietvaros 2014.gadā tika izsludināta viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā no 18.12.2014.-20.01.2015. 2014.gadā iesniedza 2 projektus, no tiem 1 projekts 80 000 EUR apmērā tika apstiprināts un 1 projekts noraidīts, jo pretendēts neatbilda atbalsta saņemšanas nosacījumiem. 2014.gadā atbalstu saņēma 8 atbilstīgās lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības 352 964 EUR apmērā.

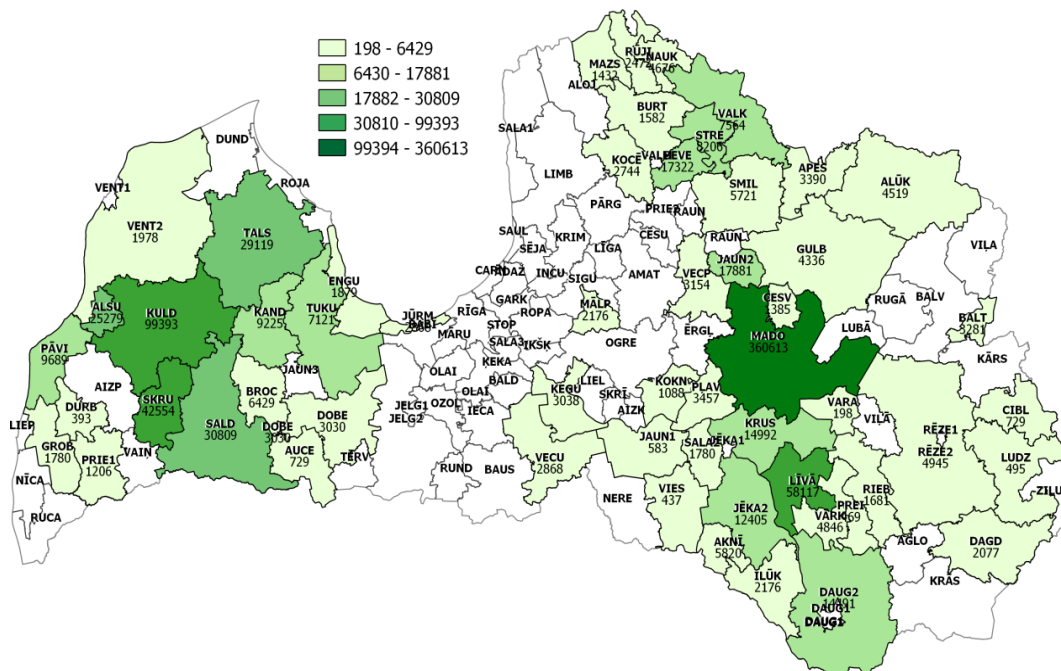
2.ass atbalsta pasākumi (izņemot atbalsta pasākumu Agrovīde, MLA un Natura 2000)

Pasākuma „**Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana**” ietvaros 2014.gadā netika izsludinātas jaunas pieteikšanās kārtas. Ņemot vērā pēdējās (2009.gadā izsludinātās kārtas) projektu iesniegšanas kārtas augsto aktivitāti, 2010.gadā ar Eiropas Komisiju tika saskaņota finansējuma pārdale no Meža ekonomiskās vērtības uzlabošanas pasākuma (7,5 milj. EUR), lai būtu iespējams atbalstīt visus pēdējā kārtā iesniegtos atbalsta saņemšanas nosacījumiem atbilstošos projektus un 2014. gadā turpinājās atbalstīto projektu realizācija.

Pasākuma „**Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana**” plānošanas perioda ietvaros tika veikts ieguldījums meža apsardzības pret uguni infrastruktūras attīstīšanai. Dominējošais piešķirtais finansējums Pierīgas reģionam saistīts ar ugunsnovērošanas torņu būves, rekonstrukcijas, uguns apsardzības kontrolei nepieciešamo sakaru līdzekļu iegādes un sistēmas izveides izmaksām, kuru pieteica un īstenoja Valsts meža dienests. Statistikas dati liecina, ka ievērojami samazinājusies meža ugunsgrēkos izdegušā meža platība, kas liecina par preventīvo pasākumu un operatīvās meža apsardzības stāvokļa uzlabošanu. Pasākuma ietvaros 2014.gadā apstiprināto projektu skaits 5 (publiskais finansējums 1 448 078 EUR).

Aktivitātes „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās” ietvaros 2014.gadā pasākumi netika veikti.

Kā liecina statistikas dati par 2013.gadu, tad lielākie dabas postījumi ir skāruši Kurzemes novadu, taču postījumi lielā mērā skāruši arī Vidzemi un mežu atjaunošanas un kopšanas izmaksas atsevišķos reģionos ir ievērojamas. (3. attēls).

3.attēls. Postījumos skarto teritoriju meža atjaunošanas un kopšanas izmaksas, LVL.

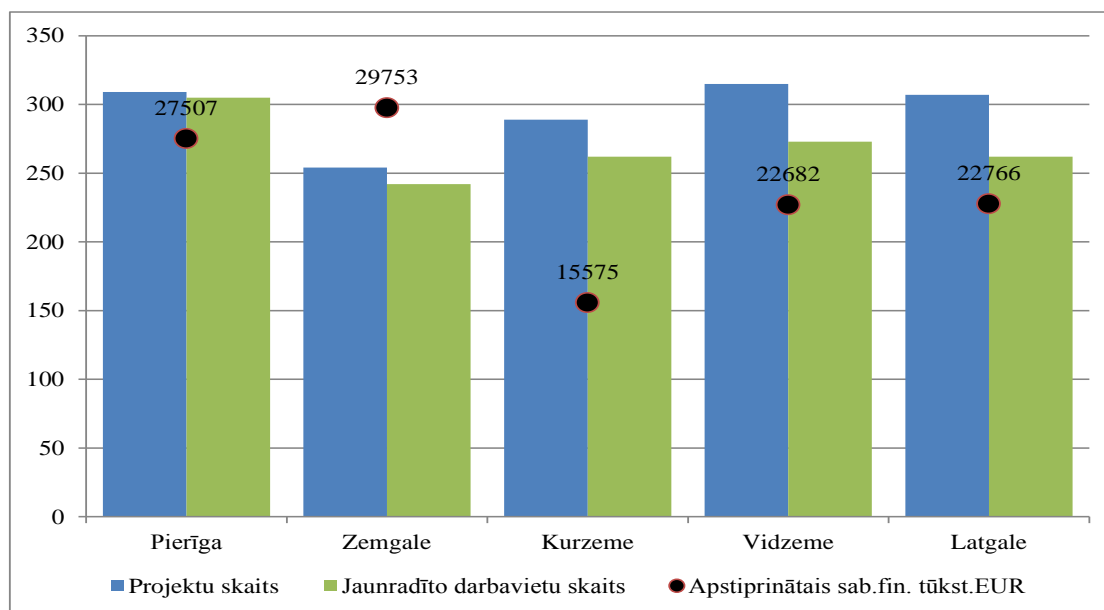
Informācijas avots: LVAEI

Aktivitātes „Meža ugunsdrošības profilaktisko pasākumu ieviešana” ietvaros 2014.gadā pasākumi netika veikti.

3.ass atbalsta pasākumi

LAP 3.ass ietvaros ieguldījums nelauksaimnieciskas uzņēmējdarbības attīstībai laukos sastāda 14% no kopējā LAP pieejamā finansējuma. Kā nozīmīgākie uzņēmējdarbības vides aspekti Latvijā tiek minēti ceļu infrastruktūras kvalitāte, darbaspēka pieejamība, ar uzņēmējdarbību saistītais administratīvais un nodokļu slogs.

Izvērtējot LAP 3.ass īstenošanas rezultātus, secināms, ka Latvijas reģionu līmenī, projektu izvietojums ir samērā vienmērīgs – gan projektu skaits, gan tajos radīto darbavietu skaits visos reģionos ir līdzīgs, taču piešķirtais publiskais finansējums lielāks ir Zemgalē, jo tur bija vairāk finansiāli ietilpīgu projektu (biogāzes stacijas) – 4. attēls.

4.attēls. 3.ass LAP pasākumu ieviešanas rezultāti Latvijas reģionu griezumā (plānošanas periods)

Informācijas avots: LVAEI

Pasākuma „**Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)**” 2014. gadā jaunas pieteikšanās kārtas netika izsludinātas. Taču 2014. gadā tika turpināts izmaksāt atbalstu, kas tika apstiprināts iepriekšējās kārtās. Izmaksātais atbalsts bija 13,4 milj. EUR. Projektu īstenošanas laikā, 2014.gadā, LAD veica 341 pārbaudi, kā skaitā bija 16 pārbaudes uz vietas. Kā arī tika veikta 481 pēcmaksājumu pārbaude uz vietas. 2014. gadā kopumā tika lauzti 112 līgumi ar publisko finansējumu 7,68 milj. EUR apjomā. Šajā pasākumā bija visvairāk laužto līgumu, kā galvenie iemesli bija:

- nepietiekams finansējums projekta īstenošanai;
- neiekļaušanās termiņos;
- pasākuma nosacījumu neizpilde;
- projektu saistību pārtraukšana projektu uzraudzības laikā, jo netiek izpildīti pasākumu nosacījumi, t.sk. netiek sasniegti projektos izvirzītie mērķi un rezultatīvie rādītāji.

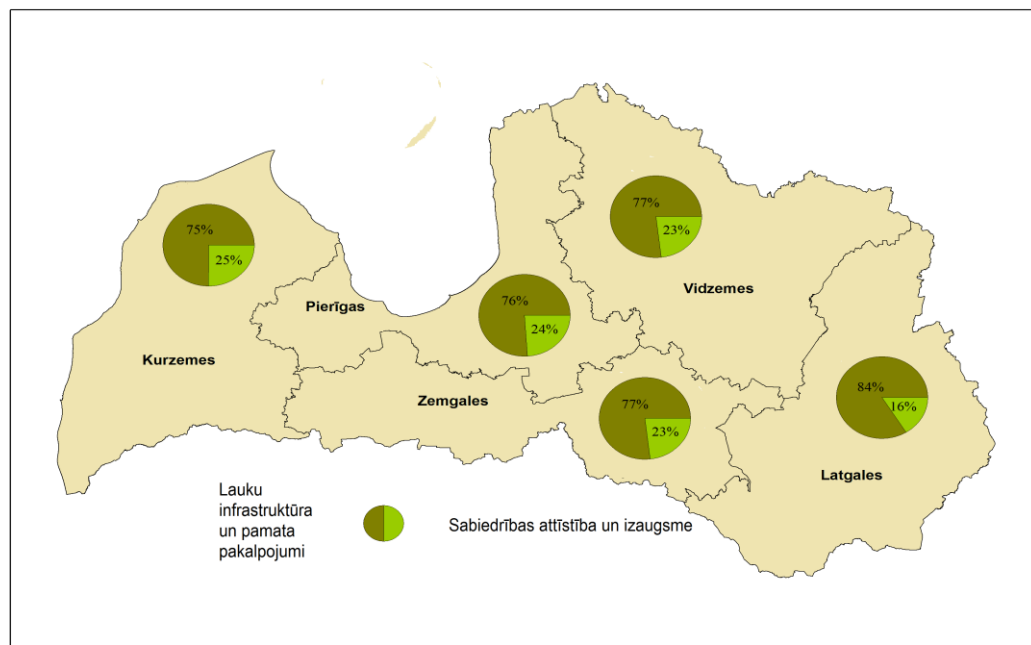
Pasākuma „**Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai**” apakšpasākumā „**Enerģijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas**” 2014.gadā pasākuma ietvaros netika izsludinātas projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas.

Pasākumā „**Tūrisma aktivitāšu veicināšana**” 2014. gadā LAD izsludināja divas (no 2008. gada jau 10. un 11. kārtu) projektu pieņemšanas kārtas. Kopumā, 2014.gadā, pasākuma ietvaros tika iesniegti 86 projektu iesniegumi ar kopējām attiecināmajām izmaksām 4,9 milj. EUR apjomā un publisko finansējumu 2,5 milj. EUR apjomā. LAD apstiprināja 53 projektus ar attiecināmajām izmaksām 2,92 milj. EUR un publisko finansējumu 1,52 milj. EUR, bet noraidīja 28 projekts ar publisko finansējumu 902,5 tūkst. EUR apmērā, attiecināmajām izmaksām 1,8 milj. euro apmērā. Projektu atlases laikā LAD veica 13 pārbaudes, projektu īstenošanas laikā 86 pārbaudes, kā arī tika veiktas 38 pēcmaksājumu pārbaudes uz vietas. 2014. gadā tika lauzti vairāki līgumi starp atbalsta saņēmējiem un Lauku atbalsta dienestu. Kopumā tika lauzti 22 līgumi ar publisko finansējumu 629,2 tūkst. EUR apjomā un attiecināmajām izmaksām 1,43 milj. EUR apjomā.

Pasākuma „**Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem**” ietvaros 2014.gadā projektu pieņemšanas kārtas netika izsludinātas. Taču tika turpināts izmaksāt iepriekšējās kārtās piešķirto

finansējumu un 2014.gadā tika izmaksāti 3,1 milj. EUR. Projektu īstenošanas laikā, 2014.gadā, LAD veica 34 pārbaudes, kā skaitā bija 8 pārbaudes uz vietas. Kā arī tika veiktas 13 pēcmaksājumu pārbaudes uz vietas. Pasākuma ietvaros vislielākā interese bijusi par aktivitātēm saistībā ar lauku infrastruktūras un pamata pakalpojumu nodrošināšanu, kas līdzīgi bijusi ļoti interesanta visos Latvijas reģionos (5.attēls).

5.attēls. LAP pasākuma „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem” apstiprinātā publiskā finansējuma struktūra pa tematiskajām grupām Latvijas reģionos (plānošanas periods).

Avots: LVAEI

Pasākumā „**Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana**” 2014. gadā jaunas kārtas netika izsludinātas.

2014.gadā turpinājās LAP 4.ass „**LEADER pieejas īstenošana**” atbalsta pasākumu ieviešana ar mērķi, izmantojot LEADER pieeju, veicināt lauku iedzīvotāju iesaistīšanos vietējo problēmu risināšanā, uzlabot uz vietējām vajadzībām balstītus pārvaldības mehānismus vietējā līmenī un sniegt atbalstu vietējām attīstības iniciatīvām, kas ir saskaņotas ar LAP un iekļautas vietējo rīcības grupu (VRG) izstrādātajās vietējās attīstības stratēģijās.

Lai vietējās rīcības grupas pēc iespējas veiksmīgāk atbalstītu tādu sabiedrisku projektu virzību un attīstību, kas būtiski sekmē lauku attīstību lauku reģionos, un veicinātu iedzīvotāju palikšanu teritorijās, kas ir ārpus ekonomiski aktīvajām teritorijām, un tiku stimulēta saimnieciskās darbības attīstība, 2013.gada beigās ar LAP Uzraudzības komitejas lēmumu tika nolemts, ka publisko finansējumu, kas nav izmantots pasākumā „Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība”, pārdala uz **pasākumu “Konkurētspējas veicināšana un lauku ekonomikas dažādošana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”**. Atbilstoši pasākumam tika piešķirts papildus publiskais finansējums 1,55 milj. EUR apmērā. Tā sakarā tika veikti grozījumi nacionālos normatīvos aktos un noteikts, ka šo publisko finansējumu piešķir vietējām rīcības grupām vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai, kurām Lauku atbalsta dienests ir izmaksājis vismaz 60 procentu no stratēģijas īstenošanai piešķirtā publiskā finansējuma pēc stāvokļa 2013. gada 22. novembrī, un vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas termiņu paredzot līdz 2015.gada 31.decembrim. Papildus atbalstu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai saņēma 36 VRG.

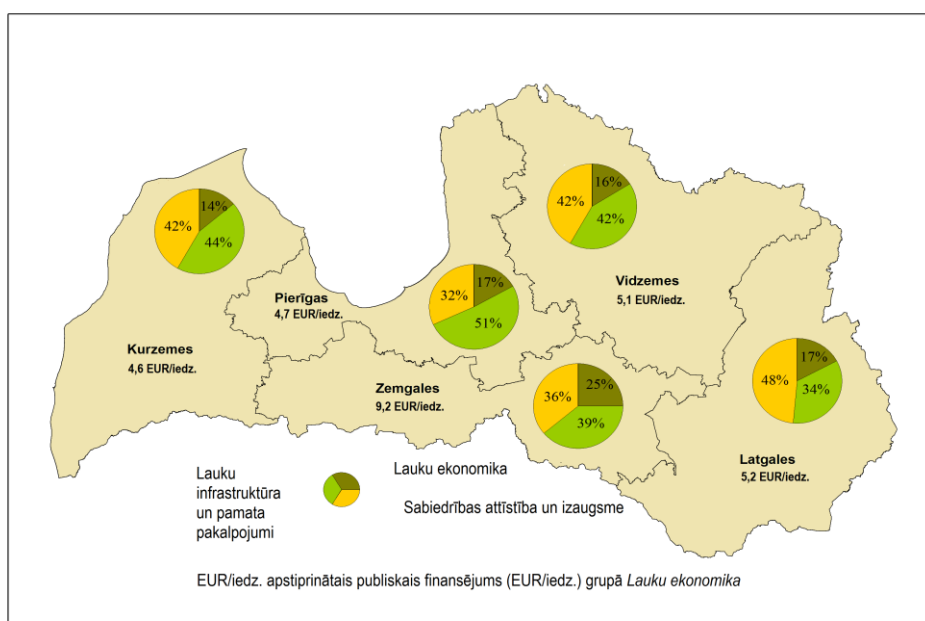
Kopumā 2014.gadā VRG izsludināja 61 projektu pieņemšanas kārtu.

Arī 2014.gadā visvairāk projekti LAP ietvaros tika noraidīti pasākumā „Konkurētspējas veicināšana un lauku ekonomikas dažādošana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” (249 projekts ar publisko finansējumu 2 207 886 EUR). Galvenais projektu noraidīšanas iemesls pasākumā ir finansējuma trūkums, kas saistīts ar pasākuma specifiku konkrēti, sadalot finansējumu dažādām rīcībām, un perioda noslēgumu.

Tā kā pasākuma „Vietējo attīstības stratēģiju īstenošana” īstenošana tuvojās noslēgumam, tika domāts par vietējās attīstības stratēģiju īstenošanai atlikušā publiskā finansējuma efektīvu apguvi. 2014.gada beigās daļa VRG tām piešķirto publisko finansējumu bija gandrīz pilnībā apguvušas, taču tām bija atlikusi neliela publiskā finansējuma daļa, kas bija par mazu, lai to izmantotu jaunas projektu pieņemšanas kārtas izsludināšanai. Turklāt bija situācija, kad VRG paredz, ka nespēs piesaistīt projektiem visu tai piešķirto publisko finansējumu. Tāpēc tika veikti grozījumi nacionālos normatīvajos aktos un tika dota iespēja VRG atteikties no tai piešķirtā atbalsta daļas, uz kuru neattiecas uzņemtās saistības. Lai citas VRG šo atbrīvojušos finansējumu varētu izmantot projektu apstiprināšanai, normatīvie akti tika papildināti ar kārtību, kādā VRG var pieteikties uz papildu publisko finansējumu, lai saņemtu publisko finansējumu atbilstošu projektu apstiprināšanai pēdējā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā, kuriem esošā stratēģijas publiskā finansējuma atlikums nav pietiekams. Normatīvajos aktos tika ietverts nosacījums, ka Lauku atbalsta dienests, piešķirot papildu atbalstu, ņem vērā saistībā ar VRG vietējo attīstības stratēģiju īstenoto projektu publiskā finansējuma īpatsvaru, papildu atbalstu vispirms piešķirot VRG ar lielāku publiskā finansējuma apguves īpatsvaru. Tātad papildu finansējuma piešķiršanā prioritāte tika dota VRG ar lielāko publiskā finansējuma apguves īpatsvaru un, ja atbrīvotais finansējums bija pietiekams, – arī nākamajai VRG ar lielāko publiskā finansējuma apguvi, tā turpinot līdz visa atbrīvotā finansējuma piešķiršanai.

2014.gadā pasākumā „Konkurētspējas veicināšana un lauku ekonomikas dažādošana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” apstiprināti 747 vietējām attīstības stratēģijām atbilstoši projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 4,8 milj. EUR un realizēti pilnībā vai daļēji projekti par kopējo publisko finansējumu 8,8 milj. EUR.

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, vislielākā interese tika izrādīta aktivitātē, kurā atbalstu var saņemt sabiedrisko aktivitāšu (tajā skaitā apmācību un interešu klubu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un cita brīvā laika pavadīšanas aktivitāšu) dažādošanai vietējiem iedzīvotājiem. Vietējiem iedzīvotājiem svarīga un nepieciešama bijusi arī aktivitāte, kurā atbalstu piešķir pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai – jaunu pakalpojumu izveidei un esošo kvalitātes uzlabošanai un sasniedzamības nodrošināšanai (skatīt 6.attēlu).

6.attēls. LAP pasākuma „Konkurētspējas veicināšana un lauku ekonomikas dažādošana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” ietvaros apstiprinātā publiskā finansējuma struktūra pa tematiskajām grupām Latvijas reģionos (plānošanas periods).

Avots: LVAEI

Tomēr vietējo attīstības stratēģiju īstenošanai pieejamais publiskais finansējums bija daudz mazāks nekā projektu iesniegumos pieprasītais, līdz ar to liela daļa vietējai attīstībai nozīmīgi projekti tika noraidīti finansējuma trūkuma dēļ.

2014.gadā turpinājās pasākuma „**Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība**” īstenošana. Tika īstenoti 7 starpvalstu sadarbības projekti un 7 projektiem īstenošana turpinājās arī 2015.gadā. Kopējais apgūtais publiskais finansējums 2014.gadā šajā pasākumā bija 145 812 EUR.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu, 2014.gadā turpinājās pasākuma „**Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana**” aktivitāšu īstenošana. Atbalstu saņēma 39 VRG. Ņemot vērā, ka plānošanas periods tuvojas noslēgumam, vietējās rīcības grupas īstenoja aktivitātes, kas saistītas ar vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas rezultātu novērtēšanu, labās prakses popularizēšanu un izplatīšanu. Vietējās rīcības grupas aktīvi līdzdarbojās arī jaunās Lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam sagatavošanā un nacionālo normatīvo aktu izstrādē.

3.2. LAP 2.ass platību veida maksājumu pasākumi

2014.gads bija pārejas gads no viena plānošanas perioda uz otru. Finansējums pieejams bija no jaunā LAP 2014.-2020. (izņemot atbalsta pasākumu NATURA 2000), bet pēc iepriekšējā perioda atbalsta saņemšanas nosacījumiem. 2014. gadā LAD turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu par 2013. gadā iesniegtajiem Lauku attīstības programmas 2007. – 2013. gadam (LAP 2007.-2013.) atbalsta pasākumiem, kā arī pieņēma kārtējā gada pieteikumus. 2014. gadā varēja pieteikties uz atbalstu sekojošos atbalsta pasākumos:

- Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas ((turpmāk – MLA);
- Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK (NATURA);
- Natura 2000 maksājumi meža īpašniekiem (NIM);
- Agrovīde:
  - ✓ apakšpasākumā “Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” (BLA);
  - ✓ apakšpasākumā “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos” (BDUZ);
  - ✓ apakšpasākumā “Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana” (IDIV);
  - ✓ apakšpasākumā “Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP).

2014. gadā LAP 2007-2013 pasākuma Agrovīde ietvaros jaunas saistības varēja uzņemt tikai tādi bioloģiskie lauksaimnieki, kuri jau ražoja bioloģiski sertificētu produktu. Atbalsta pretendenti 2014. gadā nebija arī tiesīgi paplašināt 2013. gadā apstiprināto saistību platību. Atbalsta saņēmējiem, kam 2013. gads bija pēdējais saistību gads, bija tiesības par vienu gadu pagarināt saistību periodu par 2013. gadā apstiprināto saistību platību vai mazāku platību, neatmaksājot iepriekš saņemto atbalstu.

6. tabula. Platībatkarīgo LAP pasākumu iesniegumi

Pasākums	iesniegumu skaits	Apstiprinātie ha	iesniegumu skaits*	Apstiprinātie ha**
	2013.gadā		2014.gadā	
„Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas” (MLA)	40 534	1 065 689	39 252	1 085 002
„Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” (NATURA)	5 971	57 286	6 051	58 468
„Natura 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)” (NIM)	1 974	31 524	2 157	34 478
„Agrovide” apakšpasākumi:				
• “Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” (BLA)	3 386	175 928	3 345	169 886
• “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos” (BDUZ)	4 117	34 287	3 955	32 984
• “Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana” (LDGRS)	0	0	0	0
• “Buferjoslu ierīkošana” (BI)	0	0	0	0
• “Erozijas ierobežošana” (EI)	0	0	0	0
• “Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana” (IDIV)	226	2 306	220	2 282
• “Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP)	1 072	54 317	1 024	51 721

Avots: LAD

* Pieteikumi, kuri netika atsaukti vai noraidīti un kuru atbalstam pieteiktā platība bija lielāka vai vienāda ar 1 ha (minimālā platība atbalsta saņemšanai)

** Lauku kopplatība, kura kvalificējas atbalsta saņemšanai (lauks nav atsaukts vai noraidīts un tā platība lielāka par minimālo: 0,5 ha NIM vai 0,3 ha pārējiem atbalsta veidiem)

Nozīmīgākās LAD veiktās darbības, kas saistītas ar platībatkarīgo atbalsta pasākumu efektīvu īstenošanu:

- izstrādāti informatīvie materiāli lauksaimniekiem par atbalsta saņemšanas nosacījumiem, jauninājumiem un izmaiņām atbalsta saņemšanas nosacījumos;
- izstrādāts EPS buklets par iespēju elektroniski iesniegt LAD un citās ZM pakļautības iestādēs Platību maksājumu iesniegumu, Lauku bloku precizēšanas pieprasījumu, Projekta iesniegumu, maksājuma pieprasījumu un pārskatus, Pieteikumu apliecinājumam par platības atbilstību ilgspējas kritēriju ievērošanai, Iesniegumu lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšanai;
- uzlaboti un precizēti atbalsta pasākumu administrēšanai nepieciešamie dokumenti (procedūras, instrukcijas, iesniegumu veidlapas u.c.);
- organizētas LAD Centrālā aparāta un RLP pārvalžu darbinieku apmācības;
- turpināta platību maksājumu iesniegumu skenēšana un kartogrāfiskā materiāla skenēšana un verificēšana, lai panāktu ātrāku iesnieguma datu ievadīšanu IAKS un nodrošinātu kvalitatīvāku administrēšanas procesu;
- turpināta platību maksājumu iesniegumu skenēšana un kartogrāfiskā materiāla skenēšana un verificēšana, lai panāktu ātrāku iesniegumu datu ievadīšanu IAKS un nodrošinātu kvalitatīvāku administrēšanas procesu;
- veikta kartogrāfiskā materiāla digitalizācija lauku līmenī (izmantojot aplikāciju VECTORIZER), pilnveidota esošā funkcionalitāte ērtākai datu apstrādei (lauku ģeometriju momentāla attēlošana IAKS, papildus jauni slāņi – BVZ, Natura, fizisko kontroļu datu apstrāde – lauku grupas, galvenie lauki grupā u.c.);

- tika ieviesta fizisko kontroļu datu apstrādes aplikācija FKUploader, kas automatizē uzmērīto datu apstrādi (uzmērītās platības aprēķināšana, savstarpējo pārklājumu apstrāde, BVZ slāņa automatizēta apstrāde utml.). Iegūto ģeometriju izmantošana (nosūtīšana) IAKS un VECTORIZER;
- tika pilnveidota avansu veidošanas procedūra – netiek veidoti avansa maksājumi, ja klientam iepriekšējā PAP periodā konstatēta liela pārdeklarācija vai ja klientam reģistrēta vismaz viena SA neatbilstība ar lielu uzkrāto procentu;
- tika pilnveidota proporcionālās samazināšanas procedūra - ar mērķi veikt salīdzinoši nelielas bloka pārdeklarācijas proporcionālo samazināšanu uz blokā visu vai daļas iesaistīto lauku rēķina;
- tika izveidota papildus funkcionalitāte EPS – klienti, kuri iepriekšējā PAP periodā bija pieteikušies uz kādu no Agrovides apakšpasākumiem vai MLA atbalsta veidu, un kuri šogad nebija nevienu no šiem atbalsta veidiem atzīmējuši – pirms iesnieguma iesniegšanas tika izdots paziņojums par to;
- veikta kartogrāfiskā materiāla digitalizācija lauku līmenī, un ieviestas ar to saistītās izmaiņas elektroniskajās sistēmās;
- veiktas izmaiņas IAKS sakarā ar izmaiņām Savstarpējās atbilstības prasībās un nosacījumos;
- LAD, veicot lauksaimniecībā izmantojamās zemes (turpmāk - LIZ) apsekošanu, saskaņā ar Ministru kabineta 13.07.2010. noteikumiem Nr. 635 "Kārtība, kādā apseko un nosaka neapstrādātās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību un sniedz informāciju par to", vizuāli apsekoja visas 2. ass pasākumiem pieteiktās LIZ platības. Ja tika konstatēts, ka atbalstam ir deklarēta nekopta LIZ platība, tad tika piemērotas sankcijas;
- turpināts darbs pie EPS pilnveidošanas;
- veiktas atbalsta pretendentu apmācības darbam ar EPS;
- organizēti vairāki semināri pretendentiem, kuri īstenoja Agrovides apakšpasākumus.

Sākot ar 2008. gadu lauksaimniekiem tika dota iespēja pieteikties platību maksājumiem, kā arī iesniegt lauku bloku precizēšanas pieprasījumus, izmantojot Elektronisko pieteikšanās sistēmu (turpmāk - EPS), kas būtiski atviegloja un optimizēja pieteikšanās procesu.

Lauksaimniekiem, lai atvieglotu Platību maksājumu iesniegumu aizpildīšanu, izmantojot EPS, tika piedāvāta iespēja kopēt iepriekšējā gada izskatīto iesniegumu ar lauku bloku kartēm un atbalsta veidiem. Kas ļāva precīzi un efektīvi aizpildīt iesnieguma datus. EPS sistēmā tiek nodrošinātas automātiskās pārbaudes, tiek ziņots par pieļautajām kļūdām un atrādīti brīdinājumi, kas ļauj izvairīties no vizuālu kļūdu pieļaušanas, aizpildot iesniegumu.

Lauksaimniekiem ir dota iespēja redzēt EPS sistēmā visu iepriekšējo periodu noadministrētos iesniegumus un uzņemtās saistības, saņemtos dokumentus un maksājumus. Izmantojot EPS, 2014.gadā iesniegti 14 285 platību maksājumu iesniegumi un 3 775 Lauku bloku precizēšanas iesniegumi. EPS priekšrocības:

- pieteikšanās maksājumiem, neizejot no mājas jebkurā pieņemamā laikā;
- nepieciešamo labojumu/papildinājumu veikšana un iesniegšana;
- brīdināšana par pieļautajām kļūdām, tādējādi tās ir savlaicīgi un ātri novēršamas;
- atgādinājumu saņemšana par iesnieguma iesniegšanas termiņa beigu tuvošanos;
- atvieglota platību maksājumu iesnieguma aizpildīšana, jo tiek nodrošināta datu kopēšana no iepriekšējā gada iesnieguma.;
- iespēja sekot līdzi platību maksājumu iesnieguma administrēšanas procesam un izmaiņām iesnieguma datos;
- pieeja korespondencei ar LAD (no LAD saņemtajām un uz LAD sūtītajām vēstulēm);

- pieeja informācijai par izmaksātajām atbalsta summām;
- pieeja iepriekšējo gadu iesniegumiem un kartēm;
- ātrāka iesnieguma noadministrēšana un atbalsta saņemšana.

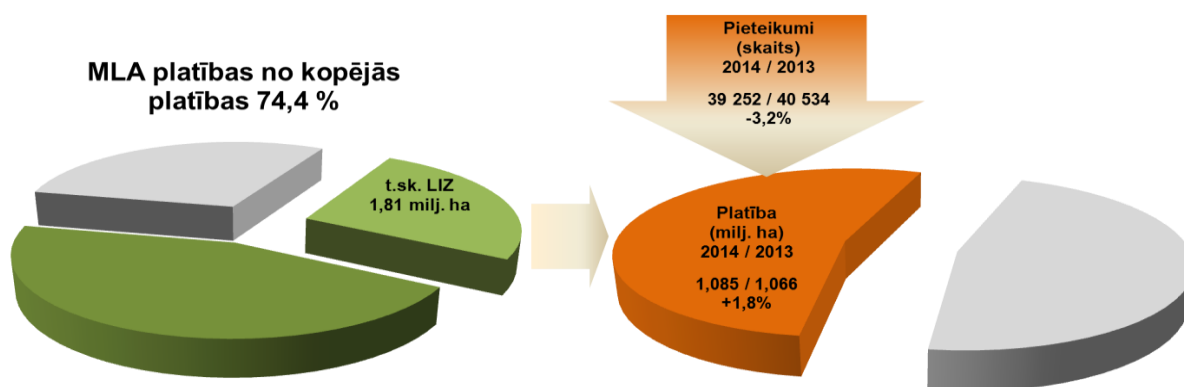
2014.gadā galvenās izmaiņas: atbalsta saņemšanai varēja pieteikt visu zemi, kas uzturēta labā lauksaimniecības un vides stāvoklī un tiek apsaimniekota, jo tika atcelta prasība par zemes labu lauksaimniecības stāvokli 2003.gada 30.jūnijā. Lauksaimnieks LAD varēja iesniegt iesniegumu lauku bloku precizēšanai par zemi, kas līdz šim nav bijusi iekļauta LAD lauku blokos un jau bija sakopta lauku bloka precizēšanas pieprasījuma iesniegšanas brīdī.

Pasākumā „Agrovides maksājumi” :

- jaunas saistības bija tiesības uzņemties par atsevišķu dzīvnieku LDGRS apakšpasākumā;
- jaunas saistības bija tiesības uzņemties tikai BLA apakšpasākumā, tajā gadījumā, ja saimniecībai ir saņemts bioloģiskās lauksaimniecības atbilstību apliecināošs dokuments (t.i. saimniecībā ir platības, kurās jau ir tiesības ražot bioloģisko produktu) un iepriekš nav nebija uzņemtas saistības BLA apakšpasākumā LAP 2007.-2013 ietvaros, bet 2013.gadā bija iesniegts platību maksājumu iesniegums;
- par vienu gadu bija tiesības pagarināt 2008.-2013. un 2009.-2013. periodu apakšpasākumos BLA, IDIV, BDUZ, RLZP, un BI par 2013.gadā apstiprināto saistību platību vai mazāku platību, neatmaksājot iepriekš saņemto atbalstu;
- jaunas saistības nebija iespējams uzņemties apakšpasākumos IDIV, BDUZ, RLZP un BI;
- atbalsta pretendents 2014.gadā nebija tiesīgs paplašināt 2013.gada apstiprināto saistību platību. Ja saistību paplašinājums nebija lielāks par 0,1ha, bet ne vairāk kā 1% no saistību platības lauku blokā, LAD attiecīgo saistību platību lauku blokā pielīdzināja 2013.gada apstiprinātajai saistību platībai.

Pasākumā MLA tika atcelts nosacījums 5 gadus saimniekot MLA teritorijā vismaz 1 ha platībā pēc pirmā maksājuma saņemšanas.

Pasākuma „**Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)**” (MLA) 2014.gadā atbalstam pieteicās 39 252 pretendenti, kas ir par 3,2% mazāk kā iepriekšējā gadā (40 534). Pieteikumi bija par 1 085 022 ha lielu platību, kas ir par 1,8% vairāk (1 065 689) nekā 2013. gadā (7. attēls).

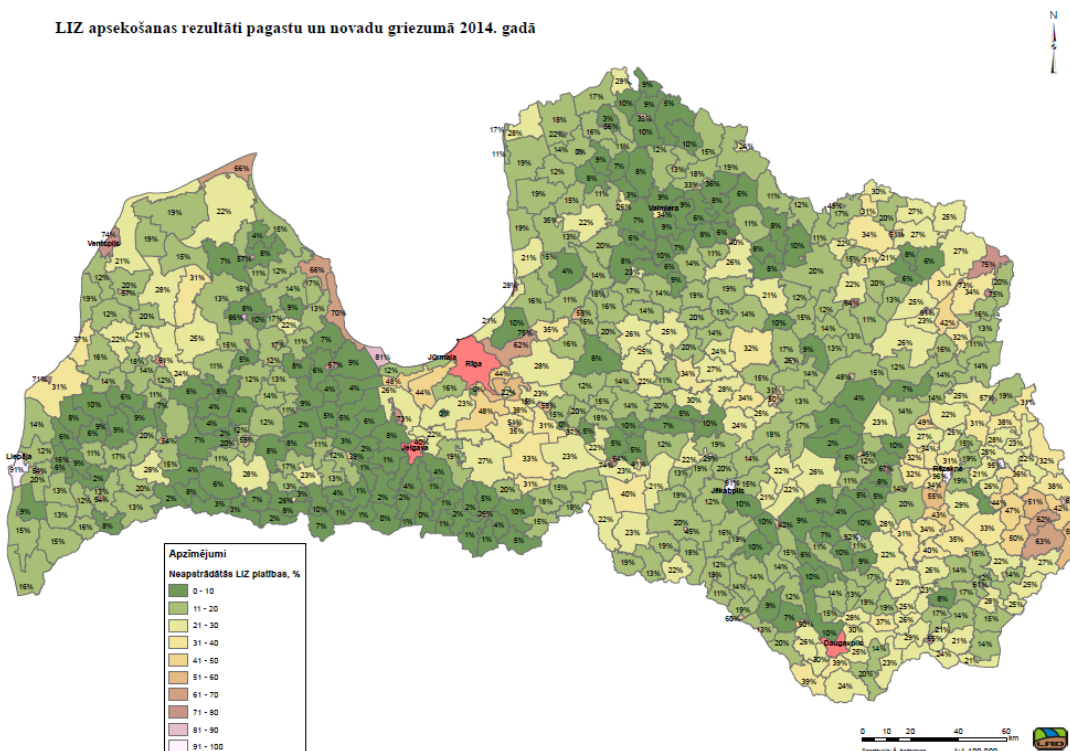

7.attēls. Pieteikšanās atbalstam LAP pasākumā „Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas” 2013. un 2014. gadā

Avots: ZM

Statistikas dati rāda, ka sējumu platības mazāk labvēlīgo apvidu zemēs ir būtiski palielinājušās, un to pieaugums bijis straujāks, nekā teritorijās ārpus MLA². Lielākā daļa no neizmantotās zemes atgriezta aprītē MLA teritorijās. 2014.gadā neizmantotās LIZ platības turpināja samazināties, par ko liecina LAD zemes vienību apsekojuma dati (8. attēls).

LIZ apsekošanas rezultāti pagastu un novadu griezumā 2014. gadā

8.attēls. LIZ apsekošanas rezultāti - apstrādāta zeme 2014.gadā

Avots: LAD ĢIS dati³

Tā kā MLA maksājumi skar visplašāko teritoriju salīdzinot ar citiem LAP finansētajiem platību maksājumiem, turklāt tie ir diferencēti atkarībā no teritorijas statusa (1., 2.un 3.kategorijas MLA teritorijas), ir pamats uzskatīt, ka lielākā ietekme lauksaimniecības zemju apsaimniekošanas sekmēšanā ir tieši MLA maksājumiem. MLA atbalsts, ņemot vērā atbalsta saņemšanas nosacījumus, ir sekmējis ne vien izmantoto platību pieaugumu, bet arī ganāmo mājlopu ganāmpulka palielināšanos atbalstāmajās teritorijās (īpaši gaļas liellopu un aitu), kā arī invazīvo augu apkaršanu.

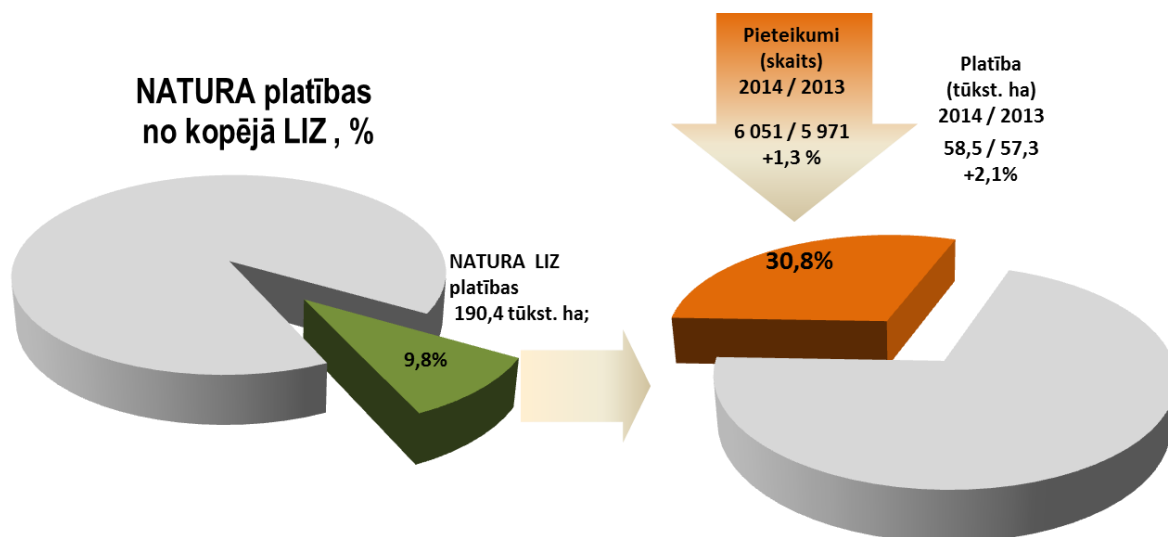
Latvijas teritorijā lauksaimniecības nosacījumi (zemes kvalitāte, infrastruktūra, realizācijas iespējas u.c.) dažādās valsts vietās ir ļoti atšķirīgi, tādēļ kompensējošiem maksājumiem, kas palīdz izlīdzināt teritoriālās atšķirības, ir ļoti liela un iespējams pat izšķiroša nozīme, lai veicinātu lauksaimniecisko darbību valsts lielākajā daļā. Pašlaik neviens cits atbalsta veids to pietiekamā mērā nespēj aizvietot.

„Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK”

Pasākuma „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” ietvaros 2014.gadā tika atbalstītas 6 051 saimniecības (par 1,3% saimniecību vairāk kā 2013.gadā (5 971)) ar apstiprinātu kopējo lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību 58 468 ha, kas ir par 2,1% vairāk (57 286) kā iepriekšējā gadā (9.attēls).

² CSP Lauku saimniecību struktūras apsekojumi.

³ http://www.lad.gov.lv/files/zva_2014.pdf

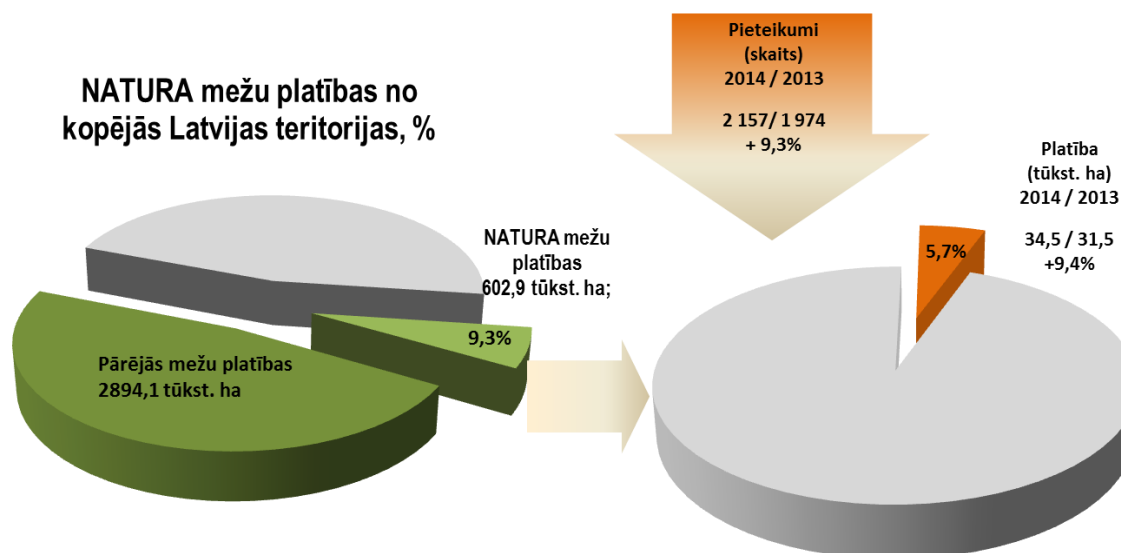

9.attēls. Pieteikšanās atbalstam LAP pasākumā „NATURA 2000 maksājumi” 2013.gadā un 2014. gadā

Avots: ZM

Pasākuma „NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem, par aizliegto saimniecisko darbību)” ietvaros 2014.gadā turpināja palielināties NATURA 2000 maksājumu pretendentu skaits – tika sasniegts plānotais atbalstu saņēmēšu meža īpašnieku skaits un arī atbalstītā platība NATURA 2000 teritorijā. 2014.gadā tika iesniegti 2 157 iesniegumi atbalsta saņemšanai, par 9,3% vairāk kā iepriekšējā gadā (1 974), un tajos ietvertā platība bija 34 478 hektāri – par 9,4% vairāk kā 2013. gadā (31 524).

Ņemot vērā to, ka kopš Lauku attīstības programmas izstrādes brīža ir palielinājušās NATURA 2000 teritoriju platības, paredzams, ka nākamajos gados atbalsta saņēmēju skaits un atbalstītā platība šajā pasākumā palielināsies.

10.attēls. Pieteikšanās atbalstam LAP pasākumā „NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem, par aizliegto saimniecisko darbību)” 2013. un 2014.gadā

Avots: ZM

Pasākums „**Agrovides maksājumi**” ir viens no diviem lielākajiem 2.ass pasākumiem, kura īstenošanai atvēlētais sabiedriskais finansējums ir EUR 229 milj., kas ir 16,5% no LAP kopējā un 44,2% no 2.ass sabiedriskā finansējuma.

**7. tabula. Pasākuma „Agrovides maksājumi” ietvaros
2013. un 2014. gadā īstenotie apakšpasākumi**

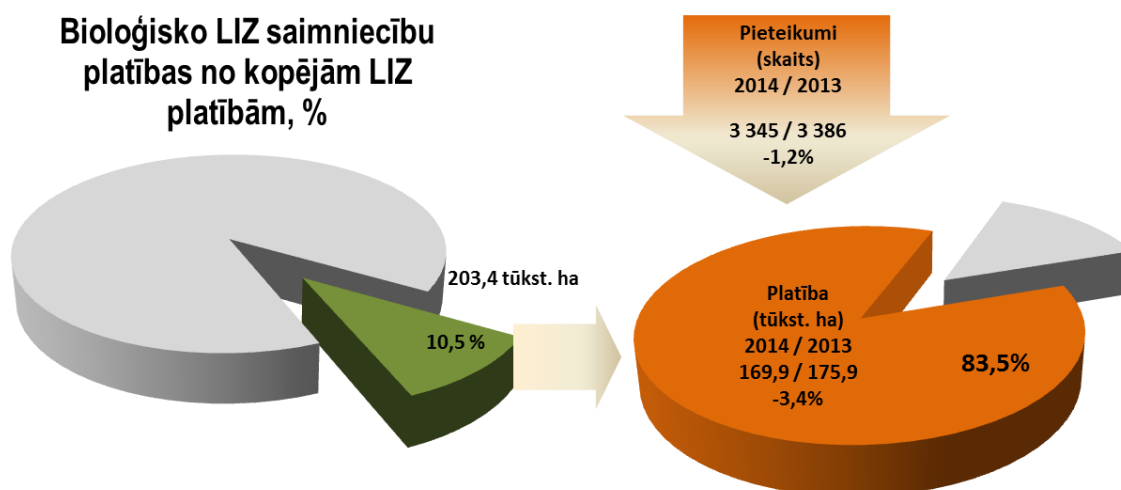
N.p.k.	Apakšpasākums	2013.gadā	2014.gadā
1.	“Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” (BLA)	✓	✓
2.	“Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” (BDUZ)	✓	✓
3.	“Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana” (LDGRS)		
4.	“Buferjoslu ierīkošana” (BI)		
5.	“Erozijas ierobežošana” (EI)		
6.	„Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana” (IDIV)	✓	✓
7.	“Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP)	✓	✓

Avots: ZM

Pasākuma „Agrovides maksājumi” apakšpasākumu BLA, BDUZ un IDIV ietvaros notiek veiksmīga zemes apsaimniekošana ar mērķi uzlabot bioloģisko daudzveidību, kas noris izmantojot videi draudzīgas saimniekošanas metodes.

Apakšpasākums „**Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība**”. BL sertificētās platībām ir tendence pieaugt. Tā 2014.gadā atbalstam pieteiktās bioloģiski sertificēto saimniecību platības, salīdzinot ar 2010.gadu, ir palielinājušās par 9,9 tūkstoši ha. 2014.gadā tika saņemti 3 345 (3 386) pieteikumu BLA atbalstam uz 169 886 (175 928) tūkstošiem sertificēto BL hektāru, kas ir par 6,0 tūkstošiem hektāru mazāk kā iepriekšējā gadā.

Īstenojot BLA apakšpasākumu, kopumā ir atbalstīti 83,5% no kopējās sertificētās platības. Pasākuma atbalsts bijis ļoti nozīmīgs bioloģiskā saimniekošanas veida izaugsmei, ko pierāda straujā saimniecību skaita un apsaimniekoto platību palielināšanās kopš atbalsta uzsākšanas 2004.gadā – vairāk kā 10 reizes. Pašreizējās pasākuma aptvertās platības sasniedz aptuveni 10% no kopējās LIZ platības.

11.attēls. Pieteikšanās atbalstam LAP pasākumā „Agrovides maksājumi” apakšpasākumam „Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” 2013. un 2014. gadā

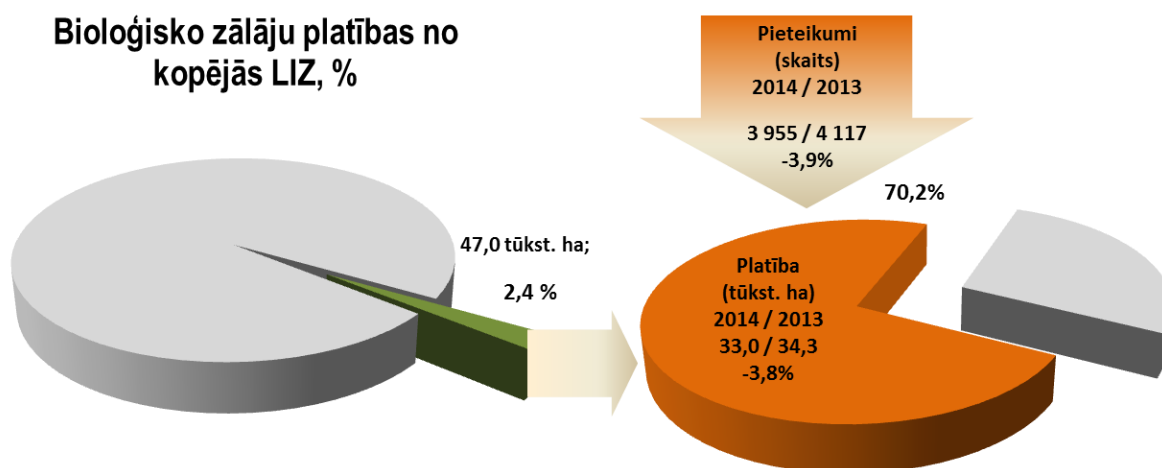
Avots: ZM

Apakšpasākumā **“Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos”** 2009.gadā tika apsekotas jaunas zālāju platības, un tā rezultātā BVZ platības palielinājās no 63 tūkst. ha līdz 68 tūkst. ha, bet kuras atbalstam varēja pieteikt tikai sākot ar 2010.gadu, kad saņemto atbalsta pieteikumu skaits 2010.gadā pieauga par 10%.

2013.gadā tika uzsākts darbs pie esošo bioloģiski vērtīgo zālāju novērtēšanas metodikas pilnveidošanas un izejas datu kvalitātes uzlabošanas. Tā rezultātā tika koriģēti arī LAD rīcībā esošie kartogrāfiskie materiāli, konstatējot, ka par atbalsttiesīgām platībām atzīstami vairs tikai 47 581 ha patstāvīgo pļavu un ganību, kas saskan ar Latvijas Dabas fonda sagatavoto „Ziņojumu Eiropas Komisijai par biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā (Novērtējums par 2007.-2012. gada periodu)”[1]

Kā viens no galvenajiem iemesliem bioloģiski vērtīgo zālāju statusa izmaiņām ir daudz precīzāku datu un zināšanu pieejamība, salīdzinot ar iepriekšējā ziņojuma laiku, kā arī izmaiņas mērījumu vai novērtējumu metodēs. Tikai 21% gadījumu attiecībā uz biotopu statusu un 12% gadījumu attiecībā uz sugu aizsardzības statusu kā izmaiņu cēlonis minētas tiešas izmaiņas dabā.

LAD 2014.gadā apstiprināja 3 955 iesniegumus, kas ir par 3,9% mazāk kā iepriekšējā gadā (4 117), un atbalsttiesīgo platību - 32 984 ha. Atbalsttiesīgās platības neliels samazinājums (3,8%) skaidrojams ar to, ka arī 2014.gadā, līdzīgi kā 2012. un 2013.gadā, nevarēja uzņemt jaunas saistības, ne paplašināt esošās.

12.attēls. Pieteikšanās atbalstam LAP pasākumā „Agrovīdēs maksājumi” apakšpasākumam “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” 2013.gadā un 2014.gadā

Avots: ZM

[1] Dabas aizsardzības pārvalde. Ziņojums Eiropas Komisijai par biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā, Novērtējums par 2007.-2012. gada periodu (Pieejams: http://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/zinojumi_eiropas_komisijai/), 2013.

4. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam finansiālā īstenošana

8. tabula. LAP publiskā finansējuma maksājumi

Kods	Asis/pasākumi	2008.gadā	2009.gadā	2010.gadā	2011.gadā	2012.gadā	2013.gadā	2014.gadā	Kumulatīvie maksājumi**
		EUR (euro kurss saskaņā ar Komisijas regulas (EK) 883/2006. 7.pantu)							
111	Arodapmācības un informācijas pasākumi	-	393 685	1 089	-	-	-	231 603	626 377
112	Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem		2 129 074	4 635 844	1 126 327	4 023 694	2 506 727	316 720	14 666 721
113	Priekšlaicīga pensionēšanās – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	1 572 659	4 311 209	3 977 305	3 676 295	3 500 999	3 282 087	3 097 962	23 400 087
		1 572 659	4 311 209	3 977 305	3 676 295	3 500 999	3 282 087	-	23 400 087
114	Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	-	6 470	-	-	-	-	-	6 470
121	Lauku saimniecību modernizācija ⁴	26 277 287	29 769 181	52 848 189	69 135 922	91 518 622	59 032 362	10 180 749	327 625 719
122	Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana	-	1 122 898	1 011 934	627 075	1 675 130	4 482 511	3 918 382	12 836 908
123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana ⁸	-	1 363 354	10 327 880	8 464 215	16 469 301	12 981 091	12 228 447	55 891 585
125	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	-	390 415	2 172 144	8 444 040	12 027 540	7 788 980	8 770 109	39 578 745
131	To standartu ievērošana, kas pamatojas uz Kopienas tiesību aktiem – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	-	3 300 507	413 939	-	-	-	-	3 712 280
		-	3 300 507	413 939	-	-	-	-	3 712 280
141	Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	190 707	11 580 305	4 987 200	1 933 059	1 970 501	1 619 558	223 205	22 339 615
		190 707	9 425 134	2 966 000	-	-	-	-	12 581 841
142	Ražotāju grupas – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	32 793	485 041	183 297	98 303	221 058	-	352 964	1 373 455
		32 793	482 691	181 750	98 303	-	-	-	1 373 455
1.ass kopā		28 073 445	54 852 139	80 558 821	93 505 235	131 406 844	91 693 314	39 320 141	502 057 962
212	Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)	60 273 950	40 044 341	50 196 444	37 107 029	34 608 145	39 084 600	13 968 352	274 332 445
213	Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK ***	1 853 047	1 938 398	2 111 747	2 201 580	2 346 983	2 397 431	4 042 286	16 757 816

⁴ Ieskaitot izmaksāto finansējumu Kredītu fondam

214	Agrovīdēs maksājumi	-	30 319 495	37 715 771	42 577 398	32 562 263	32 941 522	19 047 419	193 517 474
	- tai skaitā pārējas posma izdevumi*	-	60 959	32 000	10 314	-	-	-	103 273
223	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	-	1 252 213	4 115 227	3 408 197	2 917 923	2 597 273	1 309 512	15 585 201
224	NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)	-	898 779	1 155 769	1 332 777	1 560 208	1 679 059	2 456 909	9 048 782
226	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana	-	199 923	444 344	1 065 950	394 226	722 922	187 845	3 014 179
2. ass kopā		62 126 997	74 653 149	95 739 301	87 692 931	74 389 747	79 422 807	41 012 323	512 256 570

312 (311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai ⁸	454 003	3 396 171	18 468 101	17 921 250	26 130 010	33 152 290	13 390 210	104 153 394
313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana ⁸	-	222 418	1 358 465	572 372	2 616 903	1 252 072	1 857 367	7 135 367
321	Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	-	4 310 015	22 503 542	20 843 135	24 589 304	12 991 897	3 055 422	88 117 103
323	Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	-	147 940	254 968	514 039	156 639	0	231 480	1 305 067
3. ass kopā		454 003	8 076 544	42 585 076	39 850 796	53 492 857	47 396 259	18 534 479	200 710 931

411/ 413	Vietējās attīstības stratēģiju īstenošana. Konkurētspēja/Dzīves kvalitāte un dažādošana	-	-	1 905 379	5 439 938	6 877 901	7 401 980	8 849 961	30 474 872
421	Sadarbības projektu īstenošana	-	-	-	-	52 132	106 027	145 812	303 971
431	VRG vadīšana, prasmju apgūšana un rosināšana teritorijā, kas minēta regulas 59.pantā	-	2 459	741 236	655 697	902 849	660 035	673 680	3 635 912
4. ass kopā		-	2 459	2 646 615	6 095 636	7 832 882	8 168 042	9 669 452	34 414 755
511	Tehniskā palīdzība	-	1 078 213	6 279 838	6 405 838	9 352 330	10 118 605	11 894 918	45 129 741
Kopsumma:		90 654 445	138 662 503	227 809 650	233 550 437	276 474 659	236 799 027	120 431 314	1 294 569 959

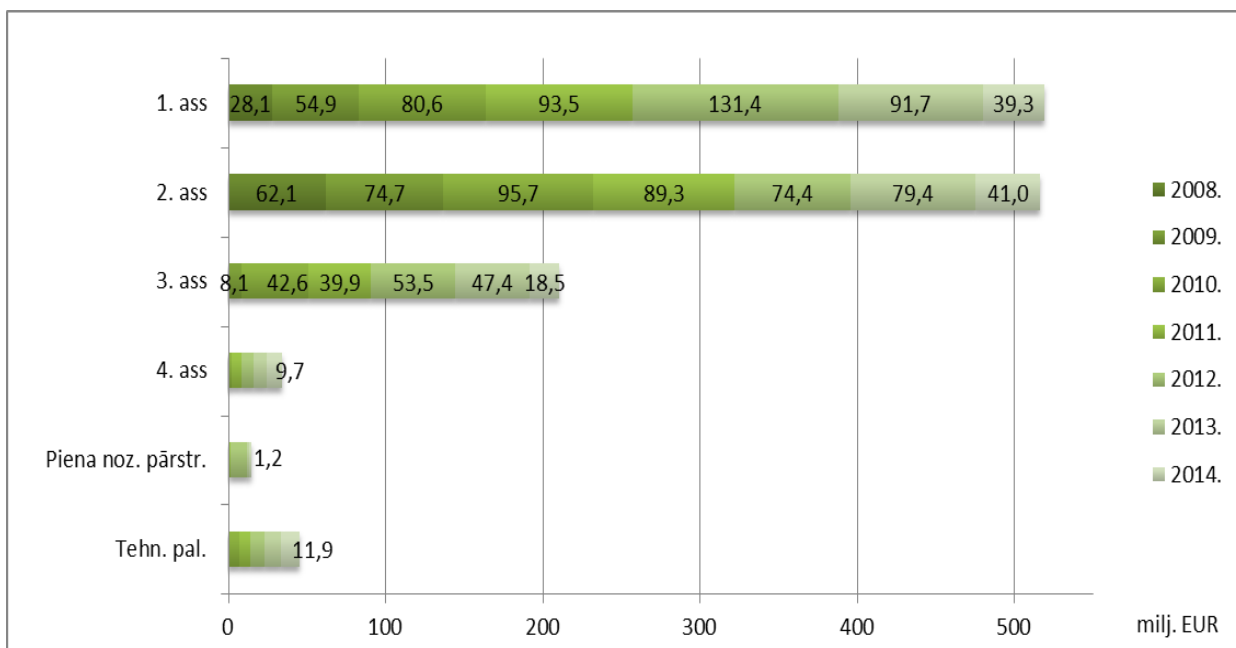
	121 Lauku saimniecību modernizēšana	-	-	-	1 381 648	5 103 933	985 321	906 885	8 273 357
	123 Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	-	-	-	189 853	5 411 755	571 072	286 760	6 459 440
Kopsumma:		-	-	-	1 571 500	10 515 688	1 556 393	1 193 645	14 732 796
Pavisam kopā:		90 654 445	138 662 503	227 809 650	235 121 937	286 990 347	238 355 420	121 624 959	1 309 302 756

Avots: ZM

* Saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006

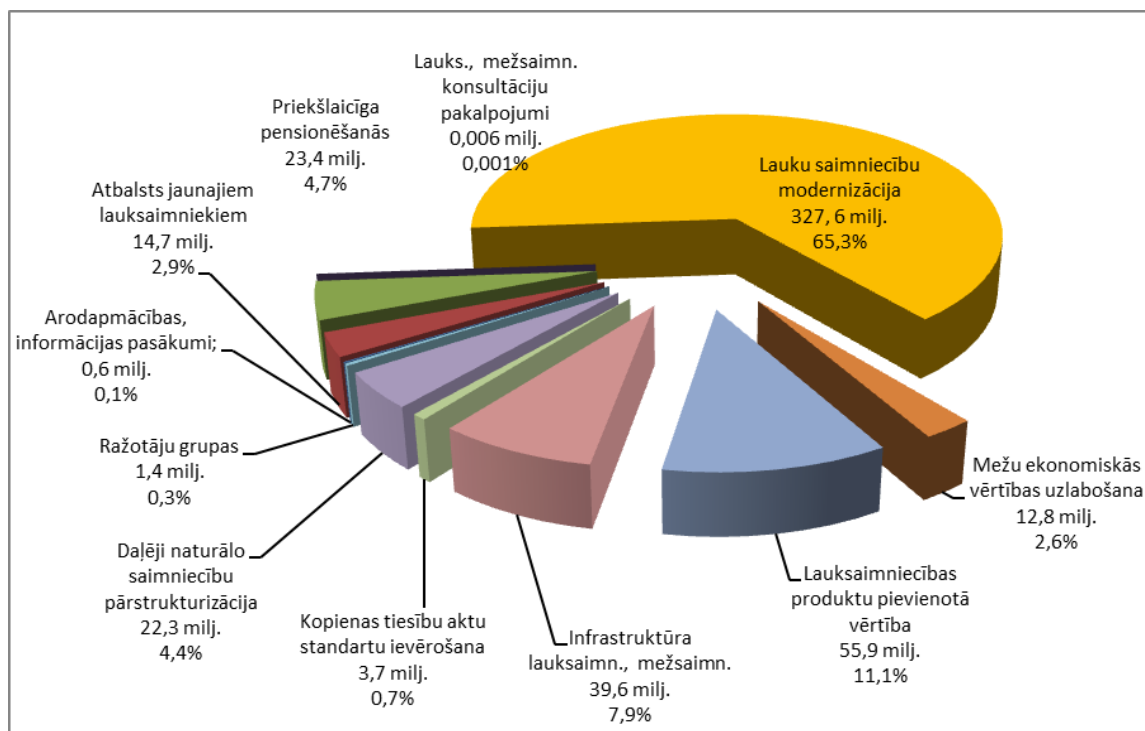
** ņemot vērā atgūtās summa

*** Pasākumam 213" Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK (Ūdens pamatdirektīva)" kopējā izmaksātā summa par 2014.gadu ir 4 042 286,24 EUR no kuriem daļa maksājumu, kas veikti no 16.10.2014 līdz 31.12.2014 deklarēti EK par 2015.gada 1.ceturksni, summa 1 514 737,44 EUR

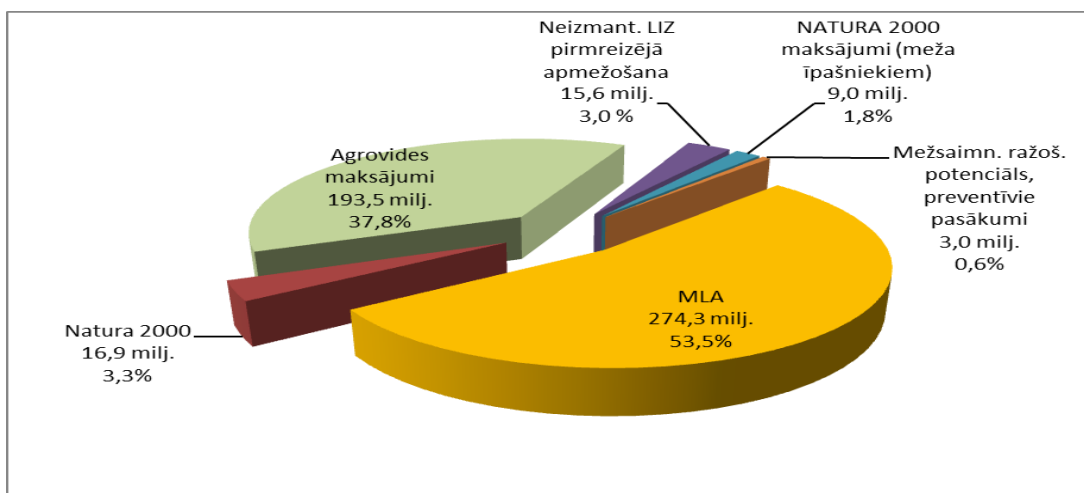
13.attēls. 2008.-2014.gadā veiktie LAP publiskie maksājumi sadalījumā pa asīm

Avots:ZM

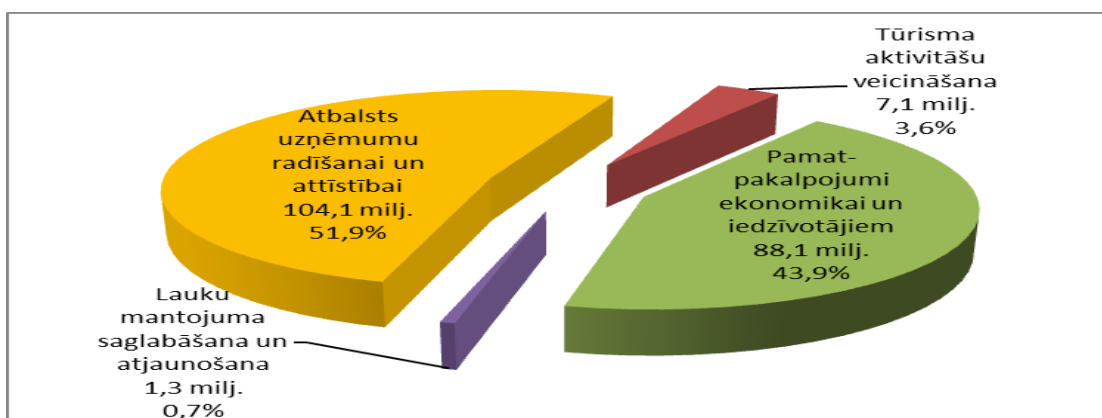
14.attēls. 2008.-2014.gadā veikto LAP publisko maksājumu (EUR) sadalījums 1.ass ietvaros

Avots:ZM

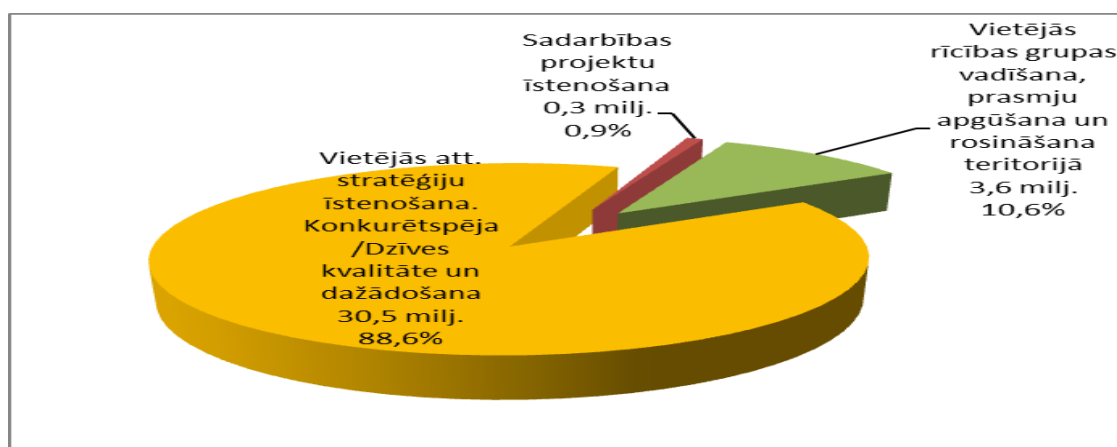
15.attēls. 2008.-2014.gadā veikto LAP publisko maksājumu sadalījums 2.ass ietvaros

Avots:ZM

16.attēls. 2008.-2014.gadā veikto LAP publisko maksājumu sadalījums 3.ass ietvaros

Avots:ZM

17.attēls. 2008.-2014.gadā veikto LAP publisko maksājumu sadalījums 4.ass ietvaros

Avots:ZM

Vislielākais izmaksātais publiskais finansējums 2014.gadā bija šādos pasākumos:

- „Agrovides maksājumi” - pasākuma ietvaros atbalsta pretendentiem ir izmaksāts publiskais finansējums gandrīz EUR 19,0 milj. apmērā (15,9% no visiem 2014.gadā veiktajiem LAP maksājumiem).
- „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)” – pasākuma ietvaros atbalsta pretendentiem ir izmaksāti gandrīz EUR 14,0 milj. (11,6% no visiem 2014.gadā veiktajiem LAP maksājumiem).
- „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” – šī pasākuma ietvaros ir izmaksāti EUR 13,4 milj. jeb 11,2% no kopējā publiskā finansējuma 2014. gadā.
- „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”- izmaksāti EUR 12,2 milj. (10,2% no kopējās izmaksātās publiskā finansējuma summas).
- „Lauku saimniecību modernizācija” – pasākuma ietvaros atbalsta pretendentiem ir izmaksāts publiskais finansējums EUR 10,2 milj. apmērā (8,5% no visiem 2014.gadā veiktajiem LAP maksājumiem).

Kredītu Fonds

Kopš 2010.gada VAS „Lauku attīstības fonds” (turpmāk - Fonds), ZM un LAD, administrējot ELFLA finansējumu, ievieš LAP pasākumu „Kredītu fonds”.

Pasākuma administrēšana notiek saskaņā ar 2010.gada 20.jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr.664 „Kārtība, kādā tiek administrēts un uzraudzīts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai, izveidojot kredītu fondu”.

Kredītu fonda izveides mērķis ir veicināt kredītresursu pieejamību lauksaimniecības, lauku un zivsaimniecības attīstības investīciju projektiem ar samazinātu procentu likmi. Pasākumā ietvaros uzņēmēji var saņemt aizdevumus Lauku attīstības pasākumu projektu ieviešanai.

Atbalsta mērķis ir nodrošināt pieejamību aizdevumiem ar samazinātu procenta likmi (0,5 procenti gadā no aizdevuma summas pluss bankas uzcenojums). Maksimālais aizdevuma termiņš ir 15 gadi.

Kredītu fonda finanšu līdzekļu pārvaldītājs ir Fonds, kas aizdevumus atbalsta pretendentiem izsniedz ar Banku, kurām ir noslēgts Sadarbības līgums ar Fondu par Kredīta fonda līdzekļu izmantošanu, palīdzību. Kredītu fonds tika ieviests 2010.gadā četros LAP pasākumos. LAD Kredītu fonda pirmajā darbībā gadā ir piešķīris Fondam publisko finansējumu 37,28 milj. apmērā. (10.tabula).

10.tabula Piešķirtais finansējums Kredītu Fonda ietvaros 2010. gadā

Ass	Kods	Pasākuma nosaukums	Summa, EUR*
1	121	Lauku saimniecību modernizācija	19 955 012
1	123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	7 811 832
3	312 (311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	8 590 636
3	313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana	926 376
KOPĀ			37 283 856

Avots: LAD

*1 EUR =0,7087 LVL

Kredītu fonds darbojās 2010.-2012.gados, pēc 2012.gada jaunie aizdevumi netika piešķirti (11.tabula).

**11.tabula VAS „Lauku attīstības fonds” Kredīta fonda ietvaros
atvērtais/izmaksātais finansējums****

Ass	Kods	Pasākuma nosaukums	Atvērtais finansējums, EUR	Izmaksātais finansējums, EUR	Atvērtais finansējums, EUR	Izmaksātais finansējums, EUR	Atvērtais finansējums, EUR	Izmaksātais finansējums, EUR	Atvērtais finansējums, EUR	Izmaksātais finansējums, EUR
			2011.		2012.		2013.		2014.	
1	121	Lauku saimniecību modernizācija	20 122 420	13 406 498	6 715 922	6 715 922	0	0	0	0
1	123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	7 877 367	7 877 370	0	0	0	0	0	0
3	312 (311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	8 662 705	0	1 422 872	0	0	0	0	0
3	313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana	934 148	244 925	0	0	689 223	0	0	0
KOPĀ			37 596 640	21 528 793	8 138 794	6 715 922	689 223	0	0	0

Avots: LAF

** saskaņā ar Latvijas Bankas kursu 1 EUR = 0,702804 LVL

Iesniegtie, apstiprinātie un noraidītie projekti

Pavisam 2014. gadā tika iesniegti 2 868 projekti par kopējo attiecināmo izmaksu summu 79,7 milj. EUR, savukārt apstiprināti – 2 598 projekti par kopējo attiecināmo izmaksu summu 72,2 milj. EUR. Noraidīti tika 402 projekti par kopējo attiecināmo izmaksu summu 23,8 milj. EUR. Visvairāk projekti tika noraidīti pasākumā „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” (249 projekti). Lielākais noraidīto projektu attiecināmo izmaksu īpatsvars (66% no kopējām noraidīto projektu attiecināmajām izmaksām) bija pasākumam „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” (13.un 14. tabula).

12. tabula. Iesniegto projektu skaits un finansējums dalījumā pa LAP pasākumiem

Pasākuma nosaukums	Projektu skaits			Publiskais finansējums, EUR		
	2013	2014	2007-2014	2013	2014	2007-2014*
Arodapmācības un informācijas pasākumi	50	153	212	203 465	721 751	1 352 344
Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem	-	-	522			19 445 116
Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	-	-	36	-		6 429
Lauku saimniecību modernizācija	436	279	9791	23 439 676	10 027 069	514 174 219
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	3705	1438	10029	6 728 025	1 612 566	17 803 778
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	16	89	441	7 764 874	21 694 333	135 843 770
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	310	44	792	27 938 968	4 720 124	68 539 609

Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai	-	-	2270	-	-	16 968 148
Ražotāju grupas	9	1	28	352 964	80 000	651 921
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	-	-	1537	-	-	20 068 631
Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	57	-	388	1 930 686	-	7 451 145
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	120	-	3065	1 447 665	-	290 695 671
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	148	86	564	6 193 736	2 509 141	28 756 801
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	-	-	1214	-	-	119 919 654
Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	27	-	39	3 884 839	-	5 656 466
Dzīves kvalitāte/ dažādošana	1767	778	6805	16 546 202	4 431 239	61 190 354
Sadarbības projektu īstenošana starp VRG Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijās	4	-	48	160 872	-	1 547 350
Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana	-	-	39	-	-	4 578 205
Kopā:	6649	2868	37 820	96 591 972	45 796 223	1 314 649 611

Avots: LAD

*1 EUR = 0,702804 LVL

Salīdzinoši 2013. gadā tika iesniegti 6 649 projekti par kopējo publisko izmaksu summu EUR 96,6 milj., savukārt apstiprināti – 5 510 projekti par EUR 102,7 milj. (12.un 13. tabula).

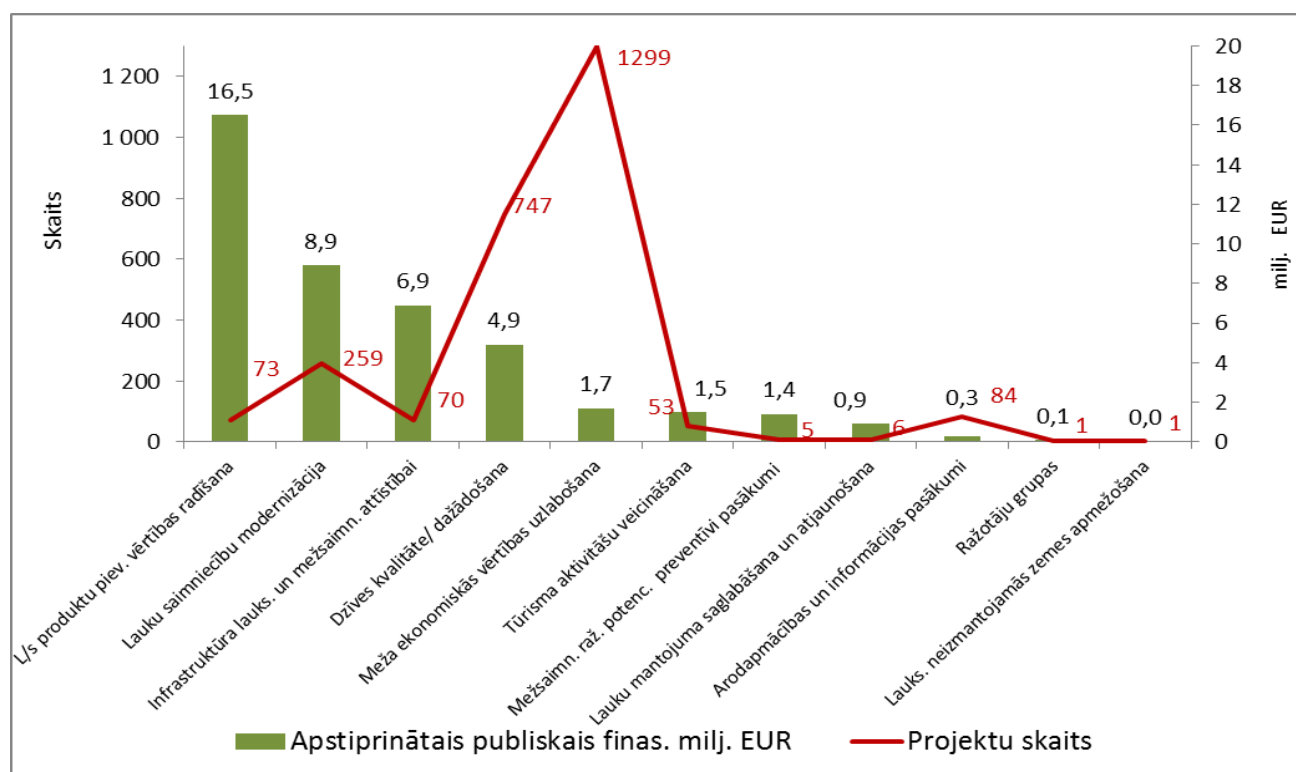
13.tabula. Apstiprināto projektu skaits un finansējums dalījumā pa pasākumiem

Pasākuma nosaukums	Projektu skaits			Publiskais finansējums, EUR		
	2013	2014	2007-2014	2013	2014	2007-2014*
Arodapmācības un informācijas pasākumi	49	84	139	182 730	330 883	911 097
Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem			413		-	23 575 174
Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	0	-	36		-	6 516
Lauku saimniecību modernizācija	563	259	8 594	28 481 586	8 943 455	485 552 000
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	2748	1 299	8 492	5 390 924	1 702 965	15 493 155
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	16	73	365	6 056 329	16 461 369	112 042 358
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	253	70	744	15 014 396	6 931 122	61 030 021
Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai	4	-	1 466	18 000	-	23 469 883
Ražotāju grupas	-	1	19	-	80 000	1 035 637

Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	1	1	1 345	5 664	305	17 521 328
Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	59	5	383	190 827	1 448 078	6 366 052
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	557	-	1 716	33 435 231	-	157 816 876
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	92	53	352	2 976 507	1 518 447	12 098 036
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	1	-	1 120	12 508	-	98 755 814
Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	12	6	28	1 664 364	856 364	3 617 168
Dzīves kvalitāte/ dažādošana	1146	747	4 335	9 051 141	4 865 714	38 442 348
VRG darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana	9	-	48	269 709	-	4 919 230
Sadarbības projektu īstenošana starp VRG ES dalībvalstu teritorijās	-	-	16	-	-	430 807
Kopā:	5 510	2 598	29 611	102 749 916	43 138 702	1 063 083 500

Avots: LAD

* 1 EUR = 0,702804 LVL

18.attēls. LAP pasākumu apstiprinātais publiskais finansējums miljonos EUR un apstiprināto pieteikumu skaits 2014.gadā

Avots: ZM

Apskatot apstiprinātā publiskā finansējuma struktūru projekta veida pasākumu ietvaros, secināms, ka 2014.gadā finansiāli apjomīgākie pasākumi bija (13.attēls):

- „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšanai” apstiprinātais publiskais finansējums bija EUR 16,5 milj. jeb 38,3% no kopā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma;
- „Lauku saimniecību modernizācija” - apstiprinātais publiskais finansējums EUR 8,9 milj., kas ir 20,6% no kopā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma;
- „Infrastruktūra lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstībai” ar apstiprināto publisko finansējumu EUR 6,9 milj. jeb 16,0% no kopā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma;
- „Dzīves kvalitātes uzlabošana/dažādošana ” ar apstiprināto publisko finansējumu EUR 4,9 milj. jeb 11,4% no kopā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma;
- „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” apstiprinātais publiskais finansējums EUR 1,7 milj. , kas ir 3,9% no kopā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma.

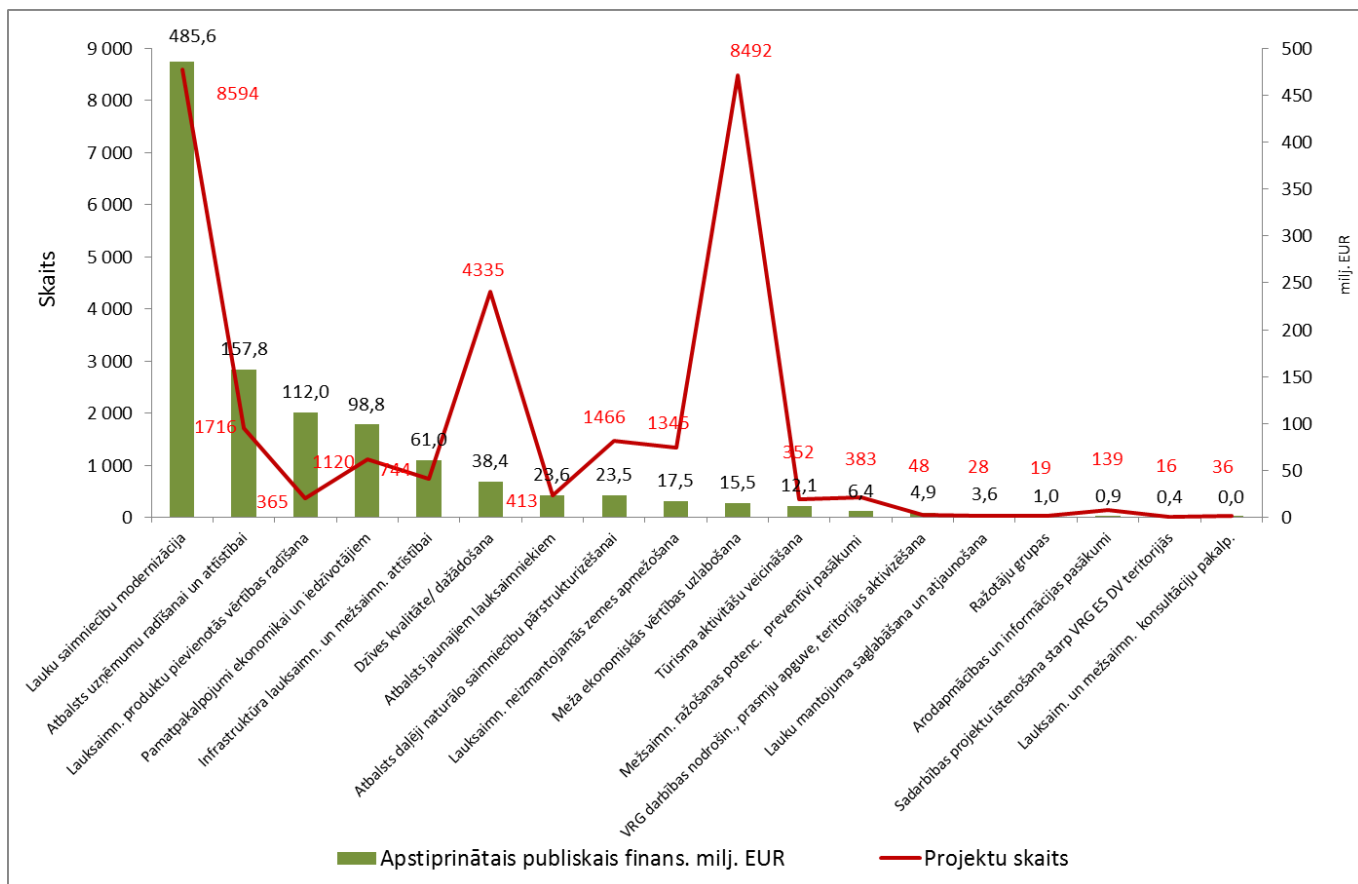
Savukārt vislielākais apstiprināto projektu iesniegumu skaits 2014.gadā bija šādos pasākumos:

- Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana ar 1 299 apstiprinātajiem projektiem jeb 50,0% no kopējā 2014. gadā apstiprināto projektu skaita (līdzīgi kā 2013. gadā) ;
- „Dzīves kvalitātes uzlabošana/dažādošana ” - apstiprinātais pieteikumu skaits 747 projekti, kas ir 28,8% no apstiprinātajiem projektiem;
- „Lauku saimniecību modernizācija” - apstiprinātais pieteikumu skaits 259 projekti, kas ir 10,0% no apstiprinātajiem projektiem;
- „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšanai”- ar 74 apstiprinātajiem projektiem jeb 2,8% no kopējā apstiprināto projektu skaita;
- „Infrastruktūra lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstībai” ar 253 apstiprinātajiem projektiem jeb 2,7% no kopējā 2014. gadā apstiprināto projektu skaita.

2014.gadā, salīdzinot ar 2013.gadu, apstiprināto projektu skaits ir samazinājies vairāk kā divas reizes, bet apstiprinātā finansējuma apjoms ir samazinājies pat 2,4 reizes, un arī vidējais viena apstiprinātā projekta lielums ir samazinājies no EUR 18,6 tūkstošiem 2013.gadā līdz 16,6 tūkstošiem (2011.gadā projekta vidējais lielums bija EUR 55 tūkst.).

Vērtējot apstiprinātā publiskā finansējuma struktūru un apstiprināto projektu iesniegumu skaitu, apjomīgākie projekti apstiprinātā finansējuma ziņā ir šādos pasākumos:

- „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana” (vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms ir EUR 290 tūkstoši);
- „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” (vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms ir EUR 226 tūkstoši);
- „Lauku mantojuma atjaunošana” (vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms ir EUR 143 tūkstoši);
- Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības attīstību un pielāgošanu (vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms ir EUR 99 tūkstoši);
- „Lauku saimniecību modernizācija” (vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms ir EUR 35 tūkstotis).

19. attēls. LAP pasākumu apstiprinātais publiskais finansējums miljonos EUR un apstiprināto pieteikumu skaits kumulatīvi no 2007. – 2014.gadam

Avots: ZM

Vērtējot kumulatīvos rādītājus periodā no 2007. līdz 2014.gadam, situācija ir nedaudz atšķirīga, finansiāli apjomīgākie pasākumi ir bijuši (14.attēls):

- „Lauku saimniecību modernizācija” – apstiprinātais publiskais finansējums EUR 485,6 milj., kas ir 45,7% no kopējā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma (ievērojami pārsniedzot pārējo pasākumu apstiprināto finansējuma apjomu) un arī ar kopējo lielāko apstiprināto projektu skaitu 8 594;
- „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” - apstiprinātais publiskais finansējums EUR 157,8 milj. jeb 14,8% no kopējā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma, apstiprināto projektu skaits – 1 716;
- „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” (lielākais vidējais viena apstiprinātā projekta apjoms periodā – EUR 307 tūkstoši) - apstiprinātais publiskais finansējums EUR 112,0 milj. jeb 11,3% no kopējā pasākumiem apstiprinātā publiskā finansējuma, apstiprināto projektu skaits – 365;
- „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem” ar apstiprināto publisko finansējumu EUR 98,8 milj., kas ir 9,3% no kopējā publiskā finansējuma, apstiprināto projektu skaits – 1 120.

13. tabula. Noraidīto projektu skaits un finansējums dalījumā pa pasākumiem

Pasākuma nosaukums	Skaits			Publiskais finansējums, EUR		
	2013	2014	2007-2014	2013	2014	2007-2014
Arodapmācības un informācijas pakalpojumi	1	2	3	8666	14196	22 862
Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem	1		72	40 000		2 637 586
Lauku saimniecību modernizācija	48	23	868	4 239 082	1 239 112	49 814 666
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	21	32	78	70 053	55 315	187 665
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	2	28	61	1 139 262	8 012 656	18 610 416
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	24	-	35	1 467 900	-	2 276 150
Atbalsts daļēji naturālajām saimniecībām	1	35	746	4 500	262 500	5 592 000
Ražotāju grupas	-	1	1	-	-	0
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	-	-	110	-	-	1 083 842
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	314	1	1221	19 800 734	134 706	97 466 565
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	50	28	186	2 567 041	902 555	11 849 743
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	-	-	41	-	-	3 393 569
Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	6	3	10	992 723	245 065	1 436 990
Dzīves kvalitāte/ dažādošana	501	249	2067	5 255 620	2 207 886	11 462 428
Sadarbības projektu īstenošana starp VRG ES dalībvalstu teritorijās	1	-	9	16 178	-	446 072
Kopā:	970	402	5508	35 601 759	13 073 991	206 280 554

Avots: LAD

Galvenais projektu noraidīšanas iemesls pasākumos „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” un „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” ir finansējuma trūkums, kas saistīts ar pasākuma specifiku konkrēti sadalot finansējumu dažādām rīcībām.

Galvenie projektu noraidījuma iemesli pārējos pasākumos:

- pretendenta neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- projekta ietvaros paredzēto aktivitāšu neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- drošu finanšu vadības principu neievērošana;
- iepirkuma procedūras nosacījumu neievērošana;
- dzīvotspējas kritēriju neizpilde.

2014. gadā tika lauzti 465 līgumi par kopējo attiecināmo izmaksu summu 45,2 milj. EUR. Visvairāk līgumi tika lauzti pasākumā „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” (112) un pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” (99) – skat. 15. tabulu. Galvenie līgumu laušanas iemesli:

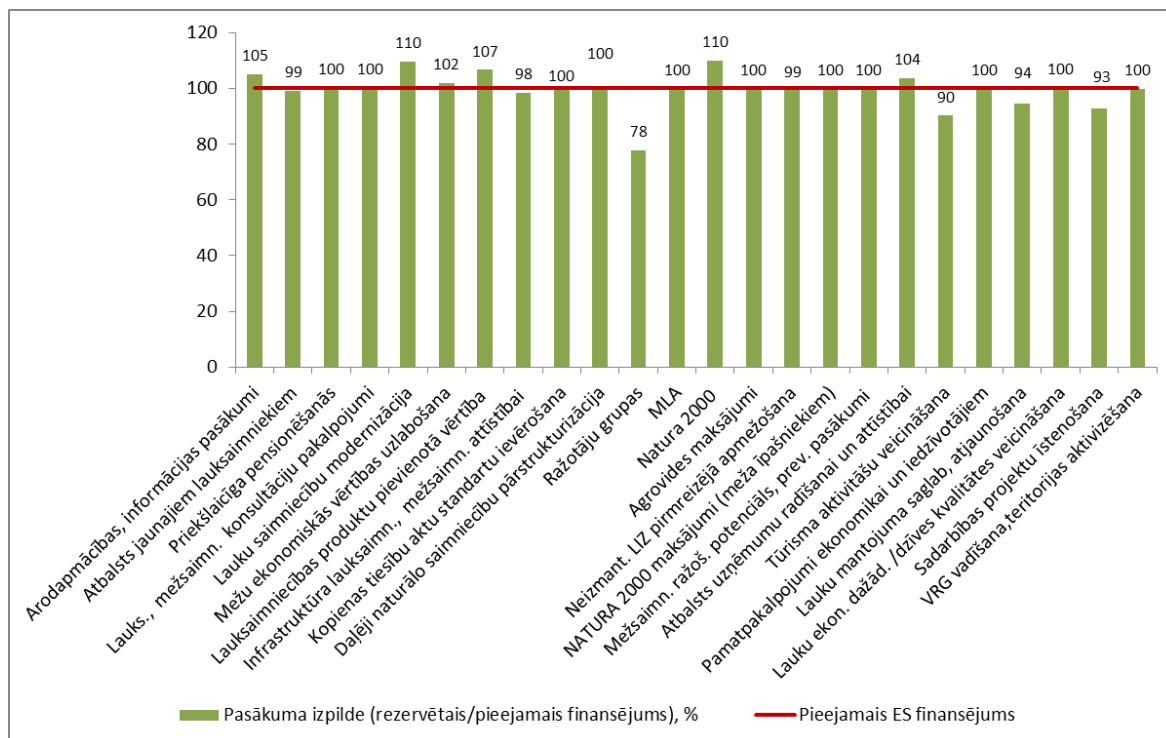
- nepietiekams finansējums projekta īstenošanai;
- neiekļaušanās termiņos;
- pasākuma nosacījumu neizpilde;
- projektu saistību pārtraukšana projektu uzraudzības laikā, jo netiek izpildīti pasākumu nosacījumi, t.sk. netiek sasniegti projektos izvirzītie mērķi un rezultatīvie rādītāji.

14. tabula. Lauzto līgumu skaits un finansējums dalījumā pa pasākumiem

Pasākuma nosaukums	Skaits			Publiskais finansējums, EUR		
	2013	2014	2007-2014	2013	2014	2007-2014
Arodapmācības un informācijas pakalpojumi	-	8	8	-	29799	29 799
Atbalsts jauniejiem lauksaimniekiem	5	10	35	194 043	372 413	1 242 471
Lauku saimniecību modernizācija	91	99	768	6 949 464	8 310 775	54 336 189
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	46	67	198	81 767	114 872	309 962
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	13	7	51	7 108 834	5 592 066	20 497 032
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	11	30	60	435 888	1 430 293	3 331 274
Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai	74	14	158	552 000	103 500	1 184 606
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	34	12	118	288 646	126 787	1 114 208
Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	4	10	27	1 747 344	30 062	1 834 154
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	195	112	546	15 305 129	7 683 333	60 932 719
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	15	22	93	720 304	629 241	4 447 773
Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	1		1	149 244	-	149 244
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	0		136	-	-	15 050 118
Dzīves kvalitāte/ dažādošana	72	74	197	484 233	577 615	1 482 181
Kopā:	561	465	2 396	34 016 896	25 000 756	165 911 931

Avots: LAD

Tā kā 2007.-2013. gada plānošanas periods tuvojas nobeigumam, arī lielākā daļa LAP pasākumu finansējuma (saskaņā ar LAP.14. redakciju) uz 2014. gada beigām ir pilnīgi apgūti vai ļoti tuvu apguvei, kā arī ir uzņemtas virsrašanās. 15. attēlā atspoguļota ELFLA publiskā finansējuma ES fondu daļas apguve un, kā redzams tikai divos pasākumos apguve ir 90 procenti vai zemāka, t.i. pasākumā „Tūrisma aktivitāšu veicināšana” - 90% un pasākumā „Ražotāju grupas” – 78%, kur izsludinātā kārta bija atvērta vēl līdz 2015. gada 20. janvārim.

15.

20.attēls. LAP pasākumu apguve (ELFLA finansējuma ESF daļa) uz 2014.gada 31.decembri.

Avots: ZM

Visvairāk uzņemtās saistības (ESF daļa) projektu veida pasākumos (kopā ar uzņemtajām virssaistībām) šajā programmēšanas periodā uz 2014.gada 31.decembri bija:

- „Lauku saimniecību modernizācija” ar 110% uzņemtajām saistībām no pieejamā publiskā finansējuma;
- „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”– uzņemtās saistības no pieejamā publiskā finansējuma sasniedza 107%;
- „Arodapmācības un informācijas pasākumi” - ar 105% uzņemtajām saistībām no pieejamā publiskā finansējuma;
- „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”– uzņemtās saistības no pieejamā publiskā finansējuma - 104%.

5. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam Nepārtrauktā novērtēšana

5.1. Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas izveidošana

5.1.1. Novērtēšanas sistēma un novērtēšanas plāns

Esošā novērtēšanas sistēma un novērtēšanas plāns ir atbilstošs iepriekšējo gadu progresa ziņojumu ietvaros minētajam.

5.1.2. Novērtētāja atlasīšana

Ņemot vērā to, ka 2010.gada 29.decembrī noslēgtā līguma Nr. 291210/C-139 termiņš beidzās 2014. gada 31.decembrī, izvērtējot esošo sekmīgo sadarbību ar līguma izpildītāju LVAEI, tika nolemts pagarināt līguma darbības termiņu līdz 2015. gada 30.jūnijam, kurš tiks finansēts no LAP atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļiem.

5.1.3. Vadošās iestādes koordinēšana ar novērtētāju

Saskaņā ar Padomes Regulas Nr.1698/2005 (2005. gada 20. septembris) „Par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA)” 84.panta 4.punktu un 86.pantu, Nepārtrauktās novērtēšanas pasākumu īstenošanu nodrošina VI (ZM). ZM nodrošina arī atskaites sagatavošanu, iesniegšanai EK par LAP Nepārtrauktās novērtēšanas īstenošanu, iekļaujot informāciju gan lkgadējos ziņojumos, gan Stratēģiskajos ziņojumos.

Savukārt līgumā ar LVAEI ir atrunātas aktivitātes, ar kuru starpniecību notiek informācijas apmaiņa par sasniegtajiem rezultātiem LAP NNS līguma ietvaros.

Darbu plānošana tiek organizēta ar lkgadējo Darba plānu izstrādi un apstiprināšanu, kura ietvaros tiek ņemtas vērā arī nozaru departamentu aktuālās vajadzības.

Uzsāktās un pabeigtās NNS aktivitātes

Līgums ar LVAEI tika pagarināts 2015.gada 21.janvārī.

2014.gadā Darba plānā noteiktie galvenie pasākumi:

- Ekonomisko un vides rādītāju analīze no metodoloģiskā viedokļa;
- LAP Agrovīdes pasākumu ietekme uz virszemes un pazemes ūdens kvalitāti
- 213., 224. pasākumu (maksājumi Natura 2000 teritorijas) un 226. pasākumu novērtējums;
- Ekonomikas dažādošanas pasākumu izpēte laukos;
- Skrejvaboļu izplatība un to atšķirības dažādās agroceņozēs;
- Botāniskās daudzveidības novērtējums 2007.-2013.gadā VPM, BLA, NATURA 2000 vai MLA atbalstītajos zālajos;
- LEADER pasākumu un 321. pasākumu rezultāti un to ietekme uz uzņēmējdarbības attīstību lauku teritorijās.

LAP NNS ietvaros tiek īstenoti pasākumi, kas nodrošina novērtēšanu Ex-post vajadzībām, kā arī jaunajam 2014.-2020. programmēšanas periodam nepieciešamo informāciju. Pārskata periodā tika analizēta novērtēšanai (t.sk. Ex-post un Ex-ante) nepieciešamā papildus informācija, kas nav iekļauta obligātajos uzraudzības rādītājos.

Kā katru gadu padziļināti tiek analizēti dati LAP pasākumu līmenī, izdarīti secinājumi un sniegtas rekomendācijas, kas tiek prezentētas LAP UK, dažādos semināros un veiktie izvērtējumi saistībā ar LAP pasākumiem ir pieejami arī publiski LVAEI mājas lapā.

Turpinās arī datu vākšana, uzkrāšana, apstrāde un datu bāzes pilnveidošana un tiek veikta papildus datu analīze atbilstoši Darba plānā noteiktajam.

5.2. Datu vākšana

5.2.1. Datu vākšanas pieeja un sistēma

Datu ieguvī un uzkrāšanu nodrošina LVAEI. Datu ieguve, galvenokārt, nozīmē pieprasījumu nosūtīšanu atbildīgajai institūcijai, kā arī datu atlase no datu bāzēm, jo novērtētājam ir nodrošināta pieeja arī datu uzkrāšanas rīkiem citās institūcijās, kur tas iespējams. 2010.gadā tika uzsākta datu bāzes izveide, pieaicinot ārējo ekspertu LAP NNS darbības nodrošināšanai, aktuālās informācijas uzkrāšanai ar pieeju ārējiem lietotājiem.

5.2.2. Galvenie datu avoti

Kā nozīmīgākie datu avoti tiek izmantoti:

- ✓ LAD – uzraudzības dati. LVAEI ir nodrošināta pieeja LAP Informācijas sistēmai, lai bez starpniecības piekļūtu nepieciešamajiem datiem;
- ✓ CSP – Statistikas informācija (*bāzes līmeņa rādītāji, ietekmes rādītāji*);
- ✓ LVAEI (LEK; SUDAT) – tiek izmantots ekonomisko rādītāju vērtējumiem;
- ✓ VRG – dati LEADER pasākumu izvērtēšanai;
- ✓ VMD – pamatinformācija meža pasākumu izvērtēšanai.
- ✓ PVD – informācija par pārstrādes uzņēmumiem
- ✓ LLKC – informācija par izglītojošo un konsultāciju pasākumu rezultātiem;
- ✓ LVĢMC; LDF – vides rādītāji
- ✓ VID – informācija par uzņēmumiem, komersantiem.

5.2.3. Pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu novērtētājus ar datu pieejamību

Līguma ietvaros par novērtēšanai nepieciešamo datu apzināšanu un uzkrāšanu ir atbildīga LVAEI. Lai novērtētājs varētu pilnvērtīgi veikt līgumā atrunātās darbības, ZM ir veikusi vairākas aktivitātes informācijas pieejamības nodrošināšanai:

- datu uzkrājējorganizācijas iepazīstinātas ar novērtētāju, aicinot sniegt novērtēšanas vajadzībām nepieciešamos datus;
- veikti visi pasākumi lai nodrošinātu piekļuvi ZM rīcībā/pārziņā esošo datu sistēmām/datu bāzēm (LEK, SUDAT);
- nodrošināta piekļuve LAD uzturētajai LAP IS.

5.3. Novērtēšanā iesaistīto darbinieku aktivitātes datu apstrādē

Lai pilnveidotu Latvijas LAP NNS, novērtēšanas eksperti 2014.gadā veikuši aktivitātes pieredzes iegūšanai, kā arī informējuši ieinteresētās puses par īstenotajiem pasākumiem un rezultātiem:

2014.gada I.cet. LVAEI eksperti piedalījušies divās darba grupās Briselē saistībā ar Ex-post novērtēšanas jautājumiem.

2014.II.cet. LVAEI eksperti piedalījās darba grupās Romā un Kendalā (Lielbritānija) par VLT novērtēšanas jautājumiem. Kā arī Tartū 2. Starptautiskajā lauksaimniecības forumā.

2014.gada IV.cet. LVAEI eksperti piedalījās darba grupā Briselē saistībā ar I un II pīlāra novērtēšanas jautājumiem. Kā arī Ungārijā 5.Starptautiskajā un novērtēšanas un uzraudzības konferencē, kas veltīta ES fondu novērtēšanai. Un Stokholmā saistībā ar zaļo izaugsmi, kur Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas eksperti prezentēja četrus ziņojumus.

6. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam ieguldījums ES Baltijas jūras stratēģijas īstenošanā

2012.gada 26.jūnija tika apstiprināti ES Baltijas jūras reģiona stratēģijas (turpmāk Stratēģija) prioritātes, mērķi un rādītāji, kas deva stratēģijai precīzāku un konkrētāku darbības virzienu. Stratēģijai tika izvirzīti trīs pamatmērķi:

- glābt jūru;
- apvienot reģionu;
- celt labklājību.

LAP palīdz sasniegt divus no šiem mērķiem – glābt jūru un celt labklājību.

Latvijā, LAP 2.ass Vides un lauku ainavu uzlabošana pasākumu ieviešanas mērķis ir lauksaimniecības zemes ilgtspējīga izmantošana, atbalstot vidi saudzējošu ražošanas metožu pielietošanu, aizsargājot, bagātinot un ilgtspējīgi izmantojot dabas resursu un ainavas lauku apvidos.

Kā viens no prioritārajiem pasākumiem, kas tiek īstenots 2.ass ietvaros ir „Agrovides maksājumi”, atbalstot bioloģiskās lauksaimniecības un integrētās dārzkopības attīstību, kas būtiski samazina ķīmisko vielu slodzi vidē, salīdzinot ar intensīvo lauksaimniecību; turpinot ekstensīvu bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanu; palielinot augu barības vielu saturu augsnē un mazinot erozijas ietekmi, kā arī no valsts atbalsta sniedzot atbalstu vietējo lauksaimniecības dzīvnieku šķirņu uzturēšanai un veicinot intensīvās lauksaimniecības radītā piesārņojuma samazināšanu īpaši jutīgajā teritorijā, ierīkojot zālāju aizsargjoslas gar upēm, grāvjiem un tīrumiem; tādejādi veicinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, klimata pārmaiņu samazināšanu un ūdens kvalitātes uzlabošanu.

Savukārt labklājības celšanu Baltijas jūras reģionā veicina tādi LAP pasākumi kā: „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija”, „Lauku saimniecību modernizācija”, „ Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem” u.c.

Tādējādi izmantojot jau esošos pasākumus LAP ietvaros netieši tiek īstenota ES Baltijas jūras reģiona stratēģija, kuras īstenošanai atsevišķi finanšu resursi nav pieejami, tomēr pasākumu līmenī tie ir pieejami no Reģionālās politikas un citiem ES fondiem.

Ieskatoties tuvākajā nākotnē, 2012.gada apstiprinātājā ES Baltijas jūras stratēģijā pamatā visas ES fondu investīcijas sniegs ieguldījumu Stratēģijas mērķu sasniegšanā, bet vistiešāko ieguldījumu sniegs investīcijas, kas veiktas šādu tematisko mērķu ietvaros: nostiprināt pētniecību, tehnoloģiju attīstību un inovāciju; uzlabot mazo un vidējo uzņēmumu, kā arī lauksaimniecības nozares (attiecībā uz ELFLA) un zivsaimniecības un akvakultūras nozares (attiecībā uz EJZF) konkurētspēju; aizsargāt vidi un veicināt resursu efektivitāti; veicināt ilgtspējīgu transportu un novērst trūkumus galvenajās tīkla infrastruktūrās; veicināt nodarbinātību un atbalstīt darbaspēka mobilitāti; veicināt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību; veicināt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību, ieguldīt izglītībā, prasmēs un mūžizglītībā.

LAP finansiālais ieguldījums minētajos pasākumos un saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, pamatojoties uz īstenošanas rādītājiem ir aprakstīts un attēlots ziņojuma 3. un 4.daļā.

7. Horizontālo prioritāšu ieviešana

7.1. Vides aizsardzība

Jau sadaļā par LAP ieguldījumu Baltijas jūras stratēģijas īstenošanā tika pieminēti fakti par vides ilgtspējīgu saglabāšanu un LAP pasākumi, kas to veicina, jo kā viens no ES Baltijas jūras reģiona stratēģijas stūrakmeņiem jeb izvirzītajiem mērķiem ir Ilgtspējīga vide. Ņemot vērā to, ka Baltijas jūra, pārmērīgas lauksaimniecībā, rūpniecībā un mājsaimniecībās izmantoto nitrātu un fosfātu noplūdes dēļ zaudē savu kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, un tā kā vide ir ļoti cieši saistīta ar lauksaimniecību, nepieciešams veicināt pasākumus, kas samazinātu mēslojumu noteci, vienlaikus saglabājot vai pat paaugstinot ražīgumu.

Papildus tam, Baltijas jūras eitrofikācija būs nākamās desmitgades būtiskākais jautājums. Negatīvo ietekmi uz Baltijas jūru rada gan sadzīves ķīmija (fosfāti), gan arī pārmērīga augu mēslošana (nitrāti). Tā kā nitrātu ieplūdi samazināt ir sarežģīti, jo tie galvenokārt veidojas no lauksaimniecības sārnovotu izplatīšanās, tad iespējama risinājums jāmeklē augstāku ūdens kvalitātes standartu ieviešanā kā to paredz ES Ūdens pamatdirektīva, lauksaimniecības prakse un ES kopējā lauksaimniecības politika.

Jau pirms LAP apstiprināšanas EK, saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem, tika veikts Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, kurā tika novērtēta pasākumu un aktivitāšu potenciālā ietekme uz vidi.

Būtiskākais devums vides uzlabošanā no LAP Agrovides pasākumiem saistāms ar atbalstīto platību apsaimniekošanas veicināšanu un uzturēšanu, tādējādi veicinot, piemēram, pastāvīgo pļavu un ganību (t.sk. BVZ) saglabāšanu un neaizaugšanu, kā arī videi draudzīgu metožu izmantošanu lauksaimnieciskajā praksē (gan laukkopībā, gan lopkopībā) aptuveni 250 tūkst. ha platībā.

LAP ir paredzēti EK noteikti vides indikatori, kas palīdz izvērtēt 2.ass pasākumu ietekmi uz vidi. Tie tiks papildināti ar jaunākajiem datiem 2015.gada ziņojumā.

Tomēr jau tagad jāatzīmē, ka tādi LAP pasākumi kā Natura 2000, Bioloģiskās lauksaimniecības atbalsts, Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos u.c. ir tikai viens no priekšnosacījumiem un instrumentiem izvirzīto vides mērķu sasniegšanā. LAP 2. ass pasākumu ieviešanas rezultātus lielā mērā ietekmē Latvijas laukiem raksturīgie demogrāfiskie un sociālekonomiskie faktori (iedzīvotāju skaita samazināšanās, zemes pamešana, marginalizācija, zeme tirgus u.c.), kā arī dabas aizsardzības politika valstī.

7.2. Dzimumu līdztiesības nodrošināšana

Dzimumu līdztiesības princips tiek ņemts vērā LAP pasākumu projektu izstrādē un vērtēšanā, kā arī atbilstoši LAP pasākumu ietvaros noteiktajiem atbalsta saņemšanas nosacījumiem, atbalsta saņēmējiem jāievēro dzimumu līdztiesības principu ievērošana, tādējādi nodrošinot to, ka gan sievietēm, gan vīriešiem tiek radītas vienādas iespējas piedalīties ELFLA ieviešanas procesā.

Dzimumu līdztiesības prioritāte netiešā veidā saistīta ar LAP ieviešanas procesu un visā LAP sagatavošanas un īstenošanas procesā ZM nav saņēmusi nevienu sūdzību vai informāciju par vienlīdzīgu iespēju un attieksmes pārkāpumiem.

Latvijā atbildīgā institūcija par dzimumu līdztiesības jautājumu koordinēšanu valstī ir Labklājības ministrija, kura tiek iesaistīta LAP īstenošanas procesā – Labklājības ministrijas pārstāvis piedalās LAP Uzraudzības komiteju sēdēs, nacionālie normatīvie akti izstrādāti Ministru kabineta kārtības rulli noteiktajā kārtībā. Savukārt Tiesībsarga birojs Latvijā ir atbildīgs par vienlīdzīgu iespēju un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos un rūpējas, lai valsts pārvaldes iestādes un pašvaldības iestādes ievērotu labas pārvaldības principu. Tiesībsargs savā darbībā ir neatkarīga iestāde un pakļaujas vienīgi likumam. Katram Latvijas iedzīvotājam ir tiesības iesniegt sūdzības, pieteikumus Tiesībsargam un Labklājības ministrijai par vienlīdzīgu iespējas un attieksmes principu pārkāpumu.

Visās ES dalībvalstīs sievietes joprojām pelna vidēji par 16,4 % mazāk nekā vīrieši, atšķirības amplitūda ir dažāda — sākot ar 3 % Slovēnijā līdz 30 % Igaunijā, Latvijā – 14,4%. Lai gan kopumā ir pamanāma neliela pozitīva tendence, ir dalībvalstis, kurās sieviešu un vīriešu darba samaksas atšķirības nesamazinās un pat nedaudz palielinās. Šo valstu starpā ir Bulgārija, Francija, Ungārija, Portugāle un arī Latvija. Latvijā 2014.gadā lauksaimniecības nozarē sievietes pelnīja par 9,0% mazāk nekā vīrieši.

Latvija kopā ar abām pārējām Baltijas valstīm ES izceļas ar visaugstāko sieviešu īpatsvaru augstskolu absolventu vidū – virs 65%. Laba izglītība dod iespēju sievietēm arvien vairāk nokļūt arī vadītāju un lēmumu pieņēmēju lomā. Izvērtējot CSP informāciju par studējošo skaitu augstskolās un koledžās, redzam, ka studējošo skaits, kas izvēlas lauksaimniecību kā izglītības novirzienu saglabājas praktiski nemainīgs un sieviešu / vīriešu skaits ir līdzīgs (skatīt 16.tabulu).

16. tabula. Studentu skaits pa izglītības tematiskajām, grupām augstskolās un koledžās (mācību gada sākumā)

	2011./12.		2012./13.		2013./14.	
	Studentu skaits	Tai skaitā sievietes	Studentu skaits	Tai skaitā sievietes	Studentu skaits	Tai skaitā sievietes
PAVISAM	97 041	57 847	94 474	55 731	89 671	51 605
izglītība	6 501	5 722	6 007	5 301	5 690	5 027
humanitārās zinātnes un māksla	9 053	6 862	8 659	6 451	8 106	6 032
sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības	42 021	27 400	38 794	24 779	35 880	22 638
dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas	6 378	2 063	6 404	1 984	6 466	2 017
inženierzinātnes, ražošanas un būvniecība	14 059	3 018	13 761	2933	13 941	3 024
lauksaimniecība	1 297	624	1378	629	1 590	664
veselības aprūpe un sociālā labklājība	10 081	8 236	11 832	9 783	10 770	8 633
pakalpojumi	7 651	3 922	7 628	3 862	7 228	3 570
citur neklasificētās tematiskās grupas	...	...	11	9	...	...

Avots: CSP

Savukārt, analizējot LAP atbalsta pasākuma „Arodapmācības un informācijas pasākumi” īstenošanas gaitu (2007.-2014.gads), redzam, ka pasākuma ieviešanas rezultātā kopā apmācītas 1 532 sievietes (66%) un 788 vīrieši (34%) un lielākā daļa apmācību dalībnieki bijuši vecumā virs 40 gadiem (skatīt 17.tabulu). Lielākais sieviešu pārsvars bijis pārtikas nozares apmācību blokā, savukārt ņemot vērā nozares specifiku, vīriešu neliels pārsvars vērojams tikai mežkopības nozarē (vīrieši 57% un sievietes 43%), kas liecina par sieviešu lielo aktivitāti un interesi iegūt jaunas un nepieciešamās zināšanas savam ikdienas darbam.

17. tabula Apmācību dalībnieku skaits LAP pasākuma „Arodapmācības un informācijas pasākumi” ietvaros

Dzimums	Vecums	Apmācību dalībnieku skaits			
		Lauksaimniecības darbības	Pārtikas nozare	Mežkopība	Kopā
Vīrietis	<40	174	54	100	328
	>= 40	198	21	241	460
	Kopā	372	75	341	788
Sieviete	<40	304	191	45	540
	>= 40	648	136	208	992
	Kopā	952	327	253	1532

Avots: LAD

LAP pasākuma „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem” (2007.-2014.gads) īstenošanas rezultāti liecina, ka tomēr vīrieši kā saimniecību vadītāji ir lielākā pārsvarā nekā sievietes. LAD dati liecina, ka atbalsts sniegts 73% saimniecībām, kuru īpašnieki ir vīrieši (633 saimniecības), taču saimniecībām, kuru īpašnieces ir sievietes, sniegts tikai 27% gadījumos (239 saimniecība) – skatīt 18.tabulu.

18.tabula LAP pasākuma „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem” ietvaros atbalstīto jauno lauksaimnieku skaits

Dzimums	Atbalstīto jauno lauksaimnieku skaits
Vīrietis	633
Sieviete	239
Kopā	872

Avots: LAD

8. LAP Vadošās iestādes un uzraudzības komitejas veiktie pasākumi programmas īstenošanas kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanai

8.1. LAP Uzraudzības komitejas aktivitātes

8.1.1. Organizētas LAP Uzraudzības komitejas sēdes

2014.gada 7.februārī tika organizēta LAP Uzraudzības komitejas sēde, kuras ietvaros tika skatīta informācija par LAP 2007.-2013. ieviešanas progresu.

8.1.2. 2014.gadā Vadošās iestādes veiktie pasākumi attiecībā uz uzraudzību un novērtēšanu

Vadošās iestādes veiktās darbības uzraudzības jomā:

1. Lai izvērtētu LAP noteikto mērķu sasniegšanu, **pastāvīgi tiek uzraudzīta** LAP apguve, kā arī analizēti pasākumu ietvaros veikto ieguldījumu veidi, apjomi u.c. informācija (izmantojot datus no LAP IS).
2. Rakstiskās procedūras veidā pieņemti trīs lēmumi:
  - 17.04.2014. un 03.11.2014. par LAP finanšu grozījumiem;
  - 26.06.2014. par LAP 2013.gada progresa un stratēģiskais kopsavilkuma ziņojumu.

Vadošās iestādes veiktās darbības novērtēšanas jomā:

Noslēgtais līgums ar LVAEI par LAP NNS uzturēšanu paredz, ka tā ietvaros piesaistīti eksperti veic datu apstrādi, analīzi un tematisko pētījumu izstrādi atbilstoši novērtēšanas pamatprincipiem un kritērijiem. Finansējums tiek nodrošināts no ELFLA tehniskās palīdzības līdzekļiem. Līguma ietvaros piesaistītie eksperti sadarbojas ar ZM nozares ekspertiem un citiem nozares ekspertiem Latvijā, kā arī piedalās darba grupās Briselē, semināros un zinātniskajās konferencēs Latvijā un ārpus tās.

Saskaņā ar noslēgto līgumu ar LVAEI par NNS uzturēšanu, joprojām tika veikti darba plānā noteiktie tematiskie pētījumi, vākti un uzkrāti dati nozares vajadzībām gan esošajam programmēšanas periodam, gan arī 2014.-2020.gada LAP novērtēšanas vajadzībām. Tematisko pētījumu rezultāti pieejami LVAEI mājas lapā, gan uz ZM pieejamā servera.

Saskaņā ar regulu Nepārtrauktā novērtēšana 2015.gadā kļūst par atsevišķu paveiktā novērtēšanas ziņojumu un tiks izstrādāts saskaņā ar EK rekomendācijām un vadlīnijām.

Vadošās iestādes funkciju koordinēšana un uzraudzība:

Lai nodrošinātu kvalitatīvu un efektīvu VI funkciju koordinēšanu un uzraudzību, kā arī atbilstoši VI reglamentā noteiktajam:

1. VI organizējusi VI komitejas sēdes 06.01.2014., 14.10.2014. - sēžu laikā tika diskutēts par:
  - Kredīta fonda ieviešanu un pārvaldību;
  - neatbilstoši veikto izdevumu pārvaldību (konkrēta atbalsta saņēmēja lieta);
  - gatavošanos 2014.2020.gada plānošanas periodam.
2. **Pastāvīgi ievietota informācija** un nepieciešamie dokumenti Kopienas Vadības informācijas sistēmā (SFC 2007):
  - priekšlikumi grozījumiem LAP;

- LAP īstenošanas progressa ziņojums;
- UK lēmumi, kas pieņemti rakstiskās procedūras veidā;
- UK sēdes un rakstiskās procedūras darba materiāli un protokoli.

3. *Pastāvīga komunikācija* ar LAD, nevalstiskajām organizācijām, citām institūcijām un potenciālajiem atbalsta pretendentiem par ELFLA pasākumu ieviešanu.

8.1.3. 2014.gada 27.novembrī organizēta ikgadējā tikšanās ar Eiropas Komisijas pārstāvjiem par LAP ieviešanu un īstenošanu šādos jautājumos:

- Informācija par LAP pasākumu ieviešanu un apguvi pasākumu līmenī (uzņemtās saistības, veiktās izmaksas) ar uzsvāri uz LAP pasākumiem 3. un 4. ass ietvaros, ieviešanas progress un tā mērķu sasniegšanas rezultāti, ieviešanas finanšu rezultāti, pārejas perioda (2014.gada) pasākumu īstenošana;
- Kredītu fonda darbības progress;
- LAP grozījumi - 14. redakcija;
- Kļūdu īpatsvara rīcības plāna ietvaros veicamās darbības un sasniegtais progress;
- Informācija par nākamo LAP Uzraudzības komiteju.

8.2. Vadošās iestādes darbības reglamentējošie dokumenti

Lai nodrošinātu efektīvu un kvalitatīvu Vadošās iestādes funkciju ieviešanu, ir izstrādāti Vadošās iestādes darbību reglamentējošie dokumenti un veikti precizējumi tajos:

- a) Lai nodrošinātu efektīvu LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” ieviešanu:
  - ✓ izstrādāts un apstiprināts 07.10.2013 ZM rīkojums Nr.157 „Par grozījumiem Zemkopības ministrijas 2011.gada 17.maija rīkojumā „atbalsta pasākuma/prioritārā virziena „Tehniskā palīdzība” līdzekļu piešķiršanas komisijas izveidošanu”” (zaudējis spēku 03.07.2009 ZM rīkojums Nr.123);
  - ✓ izstrādāta un apstiprināta 07.10.2013 ZM kārtība Nr.20 „Kārtība, kādā plāno un izmanto finanšu līdzekļus LAP un ZRP atbalsta pasākumā / prioritārajā virzienā „Tehniskā palīdzība”, kā arī nodrošina tās ieviešanas uzraudzību” (zaudē spēku 28.03.2011 ZM kārtība Nr.6).
- b) lai nodrošinātu efektīvu atbalsta pasākumu ieviešanu, izstrādāts un apstiprināts ZM 11.10.2013. rīkojums Nr.167 „Par grozījumiem Zemkopības ministrijas 2012.gada 15.marta rīkojumā Nr.47 „Par Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Vadošās iestādes reglamentu un Vadošās iestādes funkciju īstenošanu”, kas precizē VI funkciju sadalījumu saistībā ar izmaiņām ZM struktūrā;
- c) lai nodrošinātu efektīvu ELFLA vadības un kontroles sistēmas darbību, izstrādāts un apstiprināts ZM 15.02.2012. rīkojums Nr.32 „Par Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai vadības un kontroles sistēmas funkciju sadali Zemkopības ministrijā” (zaudējis spēku 05.05.2011. ZM rīkojums Nr.72), lai noteiktu atbildību par ELFLA ietvaros saistošo, iekšējo un ārējo normatīvo aktu reģistra izveidošanu, uzturēšanu un informācijas piekļuvi visām atbildīgajām iestādēm;
- d) lai nodrošinātu efektīvu un kvalitatīvu VI funkciju ieviešanu, VI veic komunikāciju ar LAD par vienotu procesu noteikšanu EZF un ELFLA, ELGF ietvaros, tādējādi nodrošinot vienotu un līdzvērtīgu pieeju šo ES fondu ieviešanā un uzraudzībā;
- e) lai nodrošinātu efektīvu un kvalitatīvu kārtību, kādā tiek nodrošināta informācijas ziņošana Eiropas Komisijai par ELFLA ietvaros konstatētajiem krāpšanas gadījumiem un neatbilstoši

veiktajiem izdevumiem fonda ietvaros un atbildīgo iestāžu un struktūrvienību funkciju sadalījumu, izstrādāta un apstiprināta ZM 13.03.2012. ZM kārtība Nr.8 „Par Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai ietvaros konstatēto neatbilstību, neatbilstoši veikto izdevumu un krāpšanas gadījumu ziņošanu”;

- f) lai nodrošinātu VLT ieviešanas uzraudzību un kontroli, izstrādāta un apstiprināta 07.06.2014. ZM kārtība Nr.17 „Kārtība, kādā notiek Valsts lauku tīkla sekretariāta darbības un Rīcības programmā 2009.–2013.gadam īstenoto aktivitāšu uzraudzības un pārbaudes procedūra”.

8.3. Uzraudzības un novērtēšanas pasākumi

8.3.1. Maksājumu iestādes veiktie pasākumi uzraudzības un novērtēšanas pasākumu veikšanai

Svarīgākās LAD veiktās darbības, uzlabojumi un risinājumi 2014.gadā:

- turpināts darbs pie īstenoto projektu atskaišu izvērtēšanas pilnveidošanas un riskanto projektu atlase kontroļu uz vietas veikšanas;
- darbs pie jaunā plānošanas perioda 2014.-2020.gadam ieviešanas, piedaloties Eiropas Padomes darba grupās, iesaistīšanās maksājuma aģentūru Mācību tīkla darbībā un piedalīšanās Latvijas Valsts pozīciju izstrādes un apspriešanas darbā ar Zemkopības ministriju (turpmāk – ZM), sadarbība ar ZM ministru kabinetu noteikumu jaunajam periodam izstrādē - komentēšana un atsevišķu priekšlikumu izstrāde;
- darbs pie 2014.-2020.gadam plānošanas perioda procedūras izstrādes pasākumam „Ieguldījumi materiālajos aktīvos”, uzlabojot kontroles mehānismus publiskā finansējuma, iepirkuma un būvniecības procedūru atbilstības vērtēšanai;
- piedalīšanās un iesaistīšanās darba grupās par LAP (2014-2020) informācijas sistēmas (turpmāk - LAPSA) izstrādes un ieviešanas;
- turpināts darbs pie Elektroniskās pieteikšanās sistēmas (turpmāk - EPS) attīstības;
- organizētas LAD Centrālā aparāta un reģionālo lauksaimniecības pārvalžu (turpmāk – RLP) darbinieku apmācības par būvniecības un iepirkumu procedūru vērtēšanu, par risku samazināšanu, vērtējot iepirkumus un maksājumu dokumentus.

8.3.2. Lielākās administrēšanas problēmas 2014.gadā, ar ko saskārās LAD saistībā ar LAP pasākumu ieviešanu:

- izmaiņas LAP IS sakarā ar atbalsta saņemšanas nosacījumu maiņu vai jaunu pasākumu/aktivitāšu ieviešanu;
- atbalsta pretendenti neievēro MK noteikumu prasības iepirkuma procedūru veikšanā un līdz ar to bieži ir jāprasa atkārtota iepirkuma veikšana vai arī pašiem jāveic cenu salīdzināšana, kas kavē projektu izskatīšanu;
- atbalsta pretendenti, lai saņemtu atbalstu, sniedz nepatiesu informāciju, dokumentāciju, t.sk. viltotas CE atbilstības deklarācijas, kā rezultātā ir konstatēti gadījumi, ka veiktās iegādes, būvniecība dabā neatbilst iesniegtajai dokumentācijai, iegādātās iekārtas un tehnika neatbilst ražotāja iesniegtajām atbilstības deklarācijām, neatbilst patiesajai iekārtas cenai;
- atsevišķos būvniecības gadījumos kā ražošanas ēkas uzbūvē vai rekonstruē ēkas, kas pēc pārbaudes uz vietas pēc visām pazīmēm atbilst dzīvojamajām ēkām.

8.3.3. LAP pasākumu IS

Veikta IAKS Atbalsta pieteikumu datu apstrādes sistēmas (APDAS) moduļa un visu iesaistīto apakšmoduļu (fiziskās kontroles - FKK, aprēķinu algoritmi - APR, pieteikumu apstrāde - PTS) uzlabošana. Tika turpināts darbs pie riska analīzes attīstības, t.i., atlases procesa uz fiziskajām kontrolēm optimizēšanas un paplašināšanas.

Turpinājās darbs pie platību iesniegumu skanēšanas un verificēšanas, kas nodrošina ātrāku iesnieguma datu ievadīšanu IAKS sistēmā. Veikta kartogrāfiskā materiāla digitalizācija lauku līmenī (izmantojot aplikāciju VECTORIZER), pilnveidota esošā funkcionalitāte ērtākai datu apstrādei (lauku ģeometriju momentāla attēlošana IAKS, papildus jauni slāņi – BVZ, NATURA 2000, fizisko kontroļu datu apstrāde – lauku grupas, galvenie lauki grupā u.c.).

Tā rezultātā ir iespējams efektīvāk veikt pārdeklarācijas kontroli gan elektroniski, gan manuāli iesniegtajiem pieteikumiem, kā arī dod iespēju sagatavot lauku bloku kartes, kurās informatīviem nolūkiem ir atspoguļotas iepriekšējā gada platības. Šāda informācija pretendētājam būtiski atvieglo kartogrāfiskā materiāla aizpildīšanu un samazina iespējas kļūdīties. Ja atbalsta pretendētājam iepriekšējā gadā ir bijusi fiziskā kontrole, tad, iesniedzot iesniegumu nākamajā periodā, kartogrāfiskajā materiālā tiek uzrādīta iepriekšējā gadā veiktā mērījuma kontūra un platība.

Ieviesta fizisko kontroļu datu apstrādes aplikācija FKUploader, kas automatizē uzmērīto datu apstrādi (uzmērītās platības aprēķināšana, savstarpējo pārklājumu apstrāde, BVZ slāņa automatizēta apstrāde u.c.). Iegūto ģeometriju izmantošana (nosūtīšana) IAKS un VECTORIZER.

Pilnveidota avansu veidošanas procedūra – netiek veidoti avansa maksājumi, ja klientam iepriekšējā PAP periodā konstatēta pārdeklarācija, vai, ja klientam reģistrēta vismaz viena SA neatbilstība ar uzkrāto procentu, kā arī pilnveidota proporcionālās samazināšanas procedūra - ar mērķi veikt salīdzinoši nelielas bloka pārdeklarācijas proporcionālo samazināšanu uz blokā visu vai daļas iesaistīto lauku rēķina.

Izveidota papildus funkcionalitāte EPS – klienti, kuri iepriekšējā PAP periodā bija pieteikušies uz kādu no Agrovīdes apakšpasākumiem vai MLA atbalsta veidu, un kuri šogad nebija nevienu no šiem atbalsta veidiem atzīmējuši – pirms iesnieguma iesniegšanas tika izdots paziņojums par to, kā arī ieviesta aprēķinātā platība, jo vajadzēja risinājumu apstiprinātās platības biznesam lauku matemātiskās dalīšanas gadījumos, kad notikusi FK, bet vēlāk tās tiek pārgrupētas aprēķinu vajadzībām.

Sakarā ar izmaiņām normatīvajos aktos ar 2013. gadu Latvijā tika mainītas SA prasības un nosacījumi. Līdz ar to IAKS tika izstrādātas un ieviestas nepieciešamās izmaiņas SA kontroles sistēmas apakšmodulī un citos saistošajos moduļos.

Turpinājās darbs pie EPS pilnveidošanas:

- būtiski pilnveidotas lauku bloku zīmēšanas iespējas;
- ieviesta iezīmētā lauka platības lieluma attēlošana;
- pilnveidotas pieteikuma labošanas funkcijas;
- ieviesta funkcionalitāti, ka iesniedzot iesniegumu tiek veikta pārbaude vai atbalsta pretendents ir uzņēmies saistības, gadījumā ja atbalsta pretendents nebūs iesniegumā pieteicis atbalsta veidu uz kuru ir uzņēmies saistības, viņam tiks attēlots brīdinājums un lūgts aizpildīt nepieciešamo informāciju, vai veikt atzīmi, ka viņš atsakās to darīt.

8.3.4. LAD Audita departamenta veiktie pasākumi

2014.gadā Audita departamenta auditori snieguši konsultācijas saistībā ar administrēšanas procesu organizāciju. Audita departamenta Padziļinātās pārbaudes daļa veica 49 Ex post pārbaudes pie finansējuma saņēmējiem (saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr.65/2011 29.pantu). Šīs pārbaudes tiek veiktas ELFLA projektiem vai to daļām, kas ietver ieguldījumu darbības un līdz ar to ir saglabājamās pēc projekta īstenošanas, un par kurām ir veikts gala maksājums.

LAP pasākumu auditus veica Audita departamenta Eiropas Savienības fondu audita daļas auditori. 2014.gadā veiktie sistēmas auditi:

- „Ticamības deklarācija”;
- „Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība”;
- „Platību maksājumu pārbaudes uz vietas”;
- „Savstarpējās atbilstības kontroles koordinēšana”;
- „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”;
- „Tūrisma aktivitāšu veicināšana”;
- „Lauku saimniecību modernizācija”;
- „Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana”;
- „Debitoru administrēšana”;
- „EK pārskati (Savstarpējā atbilstība)”
- „X-tabulas”.

8.4. Informācija par veiktajām pārbaudēm uz vietas

8.4.1. ELFLA 2.ass (platību veida maksājumi) pasākumi

2014. gadā papildus administratīvajām kontrolēm tika veiktas pārbaudes uz vietas atbalsta pretendentu saimniecībās –19. un 20. tabula.

19. tabula 2014. gadā veikto pārbažu uz vietas skaits

RLP/ Pasākuma nosaukums	NATURA *	MLA *	MLA**	BLA*	BLA**	BDUZ*	BDUZ**	RLZP*	RLZP**	NIM*	NIM**	IDIV*	IDIV**
Austrumlatgale	69	27	532	2	38	1	33	7	13	1	6	0	1
Dienvidkurzeme	18	10	439	1	19	0	44	8	15	0	18	0	1
Dienvidlatgale	207	45	775	9	89	3	87	10	22	1	34	0	4
Lielrīga	70	14	171	6	24	3	59	4	5	1	21	1	3
Viduslatvija	88	9	341	3	35	6	77	9	10	3	24	0	1
Zemgale	16	1	57	1	3	3	27	5	6	0	2	0	1
Ziemeļaustrumi	48	21	334	2	53	6	53	7	6	3	20	1	2
Ziemeļkurzeme	20	2	227	0	16	0	17	15	11	0	20	0	6
Ziemeļvidzeme	140	27	434	6	69	9	67	20	31	5	34	0	4
Kopā	676	156	3 310	30	346	31	464	85	119	14	179	2	23

* Atbalsta veids finansēts no LAP 2007.-2013.

** Atbalsta veidi finansēti no LAP 2014.-2020.

Avots: LAD

Saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto, lauksaimniekiem, piesakoties atbalstam ELFLA ietvaros, ir pienākums ievērot SA prasības.

20.tabula 2014. gadā veikto SA pārbaūžu skaits

RLP/ Pasākuma nosaukums	NATURA *	MLA *	MLA**	BLA**	BDUZ*	BDUZ**	RLZP**	NIM**	IDIV**
Austrumlatgale	12	-	74	11	-	7	2	2	-
Dienvidkurzeme	9		67	7	-	17	3	6	1
Dienvidlatgale	73	1	145	27	-	26	4	23	1
Lielrīga	23	-	37	10	-	20	1	10	-
Viduslatvija	36	1	73	12	1	35	2	11	-
Zemgale	1		5		-	9	2		2
Ziemeļaustrumi	18	-	79	19	-	25	3	14	-
Ziemeļkuzeme	11		33	5	-	3	1	6	3
Ziemeļvidzeme	33	1	56	20	-	20	7	11	-
Kopā	216	3	569	111	1	162	25	83	7

* Atbalsta veids finansēts no LAP 2007.-2013.

** Atbalsta veidi finansēti no LAP 2014.-2020.

Avots: LAD

2014.gadā spēkā esošās SA prasības ir noteiktas šādās jomās:

- 1) vide;
- 2) sabiedrības, dzīvnieku un augu veselība;
- 3) laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi.

Lai nodrošinātu šo prasību ievērošanu, kompetentās iestādes (LAD, VAAD un PVD) veic pārbaudes uz vietas saimniecībās, taču šo pārbaūžu laikā dažkārt tiek konstatēti pārkāpumi, kā rezultātā atbalsta summas atbalsta saņēmējam tiek samazinātas. Savstarpējās atbilstības kontroļu laikā konstatēti pārkāpumi - laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumu (LLVN) un obligāto pārvaldības prasību (OPP) neievērošanas gadījumi. SA prasības ir jāievēro visā saimniecībā neatkarīgi no tā, kādam atbalsta veidam lauksaimnieks ir pieteicies.

Ja lauksaimnieks piesakās MLA, Natura 2000, BLA, BDUZ, IDIV vai RLZP, tad visā saimniecībā vēl ir jāievēro minimālās organiskā mēslojuma un augu aizsardzības līdzekļu lietošanas prasības un citas obligātās prasības (MMP).

21.tabula 2014. gadā konstatētie pārkāpumi

Neatbilstība/ Pasākuma nosaukums	MLA**	NATURA*	NIM**	BLA**	BDUZ**	IDIV**	RLZP**
Meliorācijas sistēmas kopšana	196	45	6	34	26	2	17
Pļaušanas nosacījumi pļavām un ganībām	1348	250	49	121	153	2	21
Zālāju applaušana ilggadīgajos stādījumos	52	4	2	1	3	0	1
Rugaines un sausās zāles dedzināšana	63	12	1	1	8	0	0
Augsnes erozijas novēršana nogāzēs	2	2	0	0	0	0	0

<i>Risas</i>	1	1	0	1	0	0	0
<i>Vispārīgās labturības prasības lauksaimniecības dzīvniekiem</i>	5	1	0	1	0	0	1
<i>Teļu labturības prasības</i>	7	2	0	0	0	0	0
<i>Cūku labturības prasības</i>	1	0	0	0	1	0	0
<i>Aitu un kazu identifikācija</i>	10	2	0	2	3	0	0
<i>Aitu un kazu reģistrs novietnē</i>	9	2	0	2	2	0	0
<i>Cūku identifikācija</i>	11	1	0	1	0	0	1
<i>Cūku ganāmpulku un novietņu reģistrēšana</i>	9	0	0	2	0	0	2
<i>Cūku reģistrs novietnē</i>	16	0	0	4	0	0	2
<i>Liellopu reģistrs novietnē</i>	19	5	0	8	3	0	0
<i>Dzīvnieku barības nekaitīguma prasības</i>	9	1	0	0	2	0	1
<i>Liellopu identifikācija</i>	17	0	0	7	7	0	1
<i>Lauksaimniecības dzīvnieku blīvums</i>	394	120	39	21	137	6	12
<i>Mēslošanas līdzekļu lietošanas uzskaitē</i>	3	1	0	1	2	1	3
<i>Pārtikas vispārējās nekaitīguma prasības</i>	9	2	0	1	1	0	0
<i>Derīga atļauja A, B vai C kategorijas piesārņojošās darbības veikšanai</i>	10	2	0	2	0	0	1
<i>Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas prasības</i>	13	1	0	0	1	1	4
<i>Piena ieguve un pirmapstrāde</i>	45	3	0	8	5	0	2
<i>Sugai atbilstoša agrotehnika</i>	288	31	13	25	27	2	27

* Atbalsta veids finansēts no LAP 2007-2013

** Atbalsta veidi finansēti no LAP 2014-2020

Avots: LAD

21.tabulā ir apkopoti kompetento iestāžu (LAD, VAAD un PVD) veikto pārbaūžu laikā uz vietas konstatētie pārkāpumi 2014.gadā, ņemot vērā sekojošo principu – ja lauksaimnieks neievēro SA prasības, tad atbalsta samazinājums un konstatētais pārkāpums attiecas uz visu saimniecību, respektīvi, **uz visiem attiecīgi pieteiktajiem atbalsta veidiem** (MLA, Natura 2000, BLA, BDUZ, IDIV, RLZ un NIM). Piemēram, gadījumos, ja tiek konstatēts, ka sausā zāle ir dedzināta tikai vienā laukā, kas pieteikts MLA, atbalsta samazinājums tiek piemērots visā saimniecībā, arī citiem atbalsta veidiem, kuriem atbalsta pretendents ir pieteicies, piemēram, BDUZ atbalstam. 2014. gadā LAP atbalsta pasākumu ietvaros tika konstatēti 21. tabulā apkopotie pārkāpumi, par kuriem piemēroti atbalsta samazinājumi.

8.4.2. ELFLA projekti 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass pasākumi

Pārbaude projektu atlases laikā – tiek veikta pirms līguma slēgšanas/lēmuma pieņemšanas par projekta apstiprināšanu.

Pārbaude projekta īstenošanas laikā – tiek veikta pēc gala maksājuma pieprasījuma saņemšanas, kā arī nepieciešamības gadījumā, ja, izvērtējot iesniegtos dokumentus, negūst pārliecību par informācijas patiesumu vai precizitāti.

Pārbaude uz vietas – tiek veikta pēc gala maksājuma pieprasījuma saņemšanas kā padziļinātā pārbaude.

Pēc maksājumu pārbaude uz vietas – tiek veikta pēc gala maksājuma veikšanas projekta uzraudzības perioda laikā.

Pārbaude projektu atlases laikā tiek veikta uz riska analīzes pamata.

Pārbaude uz vietas un pēcmaksājumu pārbaude uz vietas tiek veiktas uz riska analīzes un nejaušās atlases pamata.

22. tabula. 2014. gadā veiktās pārbaudes projektu īstenošanas vietās

Pasākuma nosaukums	Pārbaude projektu atlases laikā	Pārbaude projekta īstenošanas laikā	Pārbaude uz vietas	Pēcmaksājumu pārbaude uz vietas
Arodapmācības un informācijas pasākumi	0	26	2	0
Atbalsts jauniem lauksaimniekiem	0	17	2	139
Priekšlaicīgā pensionēšanās - pārejas posma pieteikumu pārbaudes *	0	2	0	0
Lauku saimniecību modernizācija	26	416	18	278
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	0	125	70	18
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	7	73	4	9
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	0	156	7	4
Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai	0	68	29	0
Ražotāju grupas	0	0	6	0
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	0	5	36	4
Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	0	0	7	2
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)	1	341	16	481
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	13	86	8	38
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	0	34	8	13
Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	6	5	0	0
Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā	11	207	11	14
Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā - pakalpojumu pieejamība	59	926	42	90
Sadarbības projektu īstenošana starp VRG Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijās	2	4	1	0
Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana	0	0	2	0
Tehniskā palīdzība	0	2	0	0
KOPĀ	125	2 493	269	1 090

* pārejas posma pasākumu pieteikumi saskaņā ar regulu (EK) Nr.1320/2006;

Avots: LAD

Pārbaude projekta īstenošanas laikā – tiek veikta visiem kompensāciju maksājumu veida un atklātu projektu iesniegumu pieteikumiem, izņemot pasākumus:

- „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana”, kur pārbaudes veic Valsts meža dienests;
- „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”, kur pārbaudes tiek veiktas izlases veidā pieteikumiem, kur atbalsta saņēmējs iegādājas instrumentus, aprīkojumu un darba aizsardzības līdzekļus, kas paredzēti jaunaudžu kopšanai un mazvērtīgo mežaudžu nomainīai. Mežaudzes dabā pārbauda Valsts mežu dienests;

- „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai”, kur pārbaudes tiek veiktas izlases veidā.

Pie atbalsta saņēmējiem 2014. gadā kopā ir veiktas 3 977 pārbaudes, tai skaitā:

- Pārbaudes projektu atlases laikā – 125;
- Pārbaude projekta īstenošanas laikā - 2 493;
- Pārbaudes uz vietas - 269;
- Pēc maksājumu pārbaudes uz vietas – 1 090.

Veikto pārbažu rezultātā ir konstatētas 2 atkāpes/neatbilstības pārbaudēs projektu atlases laikā, 135 atkāpes/neatbilstības pārbaudēs projekta īstenošanas laikā, 38 atkāpes/neatbilstības pārbaudēs uz vietas un 168 atkāpes/neatbilstības pēc maksājumu pārbaudēs uz vietas. Tajā skaitā veikto pārbažu rezultātā LEADER projektos ir konstatētas 2 atkāpes/neatbilstības pārbaudēs projektu atlases laikā, 44 atkāpes/neatbilstības pārbaudēs projekta īstenošanas laikā, 6 atkāpes/neatbilstības pārbaudēs uz vietas un 6 atkāpes/neatbilstības pēc maksājumu pārbaudēs uz vietas.

Būtiskākās konstatētā atkāpe/neatbilstība pārbaudēs projekta atlases laikā - projekta iesniegumā norādītā informācija neatbilst situācijai dabā.

Būtiskākās konstatētās atkāpes/neatbilstības pārbaudēs projekta īstenošanas laikā un pārbaudēs uz vietas:

- netiek sasniegts projekta mērķis;
- būvniecības/rekonstrukcijas darbi nav veikti pilnā apjomā;
- būvniecības/rekonstrukcijas ietvaros izmantotie materiāli ir lietoti;
- projekta ietvaros iegādātais inventārs ir lietots;
- projekta realizācija nenotiek saskaņā ar plānu;
- projekta ietvaros iegādātie pamatlīdzekļi neatbilst projektā norādītajai tehniskajai specifikācijai;
- projekta ietvaros iegādātie pamatlīdzekļi nav uzstādīti un nav darba kārtībā;
- projekta ietvaros veiktās darbības un iegādātie pamatlīdzekļi nav atbilstoši apstiprinātajai projekta tāmei.

Būtiskākās konstatētās atkāpes/neatbilstības pēc maksājumu pārbaudēs uz vietas:

- projekta ietvaros veiktās investīcijas netiek pielietotas projekta mērķu realizēšanai;
- uzņēmuma saimnieciskā darbība ir apturēta;
- netiek sasniegts projektā plānotais neto apgrozījums un netiek nodarbināts plānotais darbinieku skaits.

2014. gadā pārbažu veikšanā projektu īstenošanas vietās bija iesaistīti 286 LAD darbinieki.

8.5. Koordinācijas nodrošināšana ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem un LAP atbilstība Kopienas politikai

Lai nodrošinātu ELFLA saderību, atbilstību Kopienas politikai, prioritātēm, kā arī ELFLA izdevumu nošķirtību no citiem Kopienas finanšu instrumentiem:

- 1) Komunikācijas ar EK: *izstrādātas* pozīcijas, instrukcijas un informatīvie materiāli uz ES Ministru padomes sanāksmēm, Īpašo lauksaimniecības komiteju un ekspertu darba grupām;
- 2) ZM pārstāvju *dalība* citu iestāžu, organizāciju un institūciju organizētajās darba grupās, komitejās un sanāksmēs;
- 3) *Izvērtēti un sniegti* atzinumi par citu iestāžu, organizāciju un institūciju izstrādātajiem normatīvajiem aktiem un pozīcijām;
- 4) VI organizējusi VI komitejas sēdes 06.01.2014., 14.10.2014. - sēžu laikā tika diskutēts par:
  - Kedīta fonda ieviešanu un pārvaldību;
  - neatbilstoši veikto izdevumu pārvaldību (konkrēta atbalsta saņēmēja lieta);
  - gatavošanos 2014.2020.gada plānošanas periodam.

8.5.1. Atbilstība konkurences noteikumiem

Tā kā 2007.-2013. gada plānošanas periods tuvojās noslēgumam, 2014.gadā netika veikti LAP pasākumu saskaņojumi ar Eiropas Komisiju par atbilstību valsts atbalsta nosacījumiem saskaņā ar Komisijas regulas 1974/2006 *ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) 57.panta nosacījumiem.*

8.5.2. Iepirkumi

Lai nodrošinātu iepirkuma procedūras atklātumu, piegādātāju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem, Latvijā šo jomu regulē sekojoši nacionālie normatīvie akti:

1. Publisko iepirkumu likums, kurā 2014. gadā tika veikti grozījumi:
  - lai ieviestu normas, kas veicinātu nodokļu maksāšanu to uzņēmēju vidū, kuri pretendē uz valsts vai pašvaldību iepirkumiem, lai visiem pretendentiem būtu vienlīdzīgas pozīcijas iepirkumos un nodokļu nemaksātāji negūtu priekšrocību attiecībā pret nodokļu maksātājiem;
  - lai tiesiskā veidā, izmantojot zaļā iepirkuma priekšrocības, veicinātu vietējo ražotāju produktu iepirkumus.
2. 2013.gada 4.jūnija MKN Nr.229 „Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem”.

Lai nodrošinātu efektīvu, kvalitatīvu un caurspīdīgu iepirkumu procedūras veikšanu, kā arī to vienotu piemērošanu visu ES fondu ietvaros, problēmjautājumi un risinājuma iespējas tiek diskutētas starp ES fondu ieviešanā iesaistītajām iestādēm. Tas tiek diskutēts AFCOS padomes sēdēs, ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda Uzraudzības un Pagaidu uzraudzības komitejas sēdēs, kā arī savstarpēji organizēto tikšanos laikā.

23.tabula. Kopsavilkums par demarkācijas un papildinātības nodrošināšanu ELFLA ietvaros – veiktās darbības

Nr.p.k.	ELFLA pasākuma kods	ES fonda nosaukums	Plānošanas dokuments	Veiktās darbības demarkācijas un saskaņotības nodrošināšanai	Atbildīgā iestāde
1	111	ESF	DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība”	<p>1) Komunikācija ar FM (ESF un KF Vadošā iestāde) speciālistiem par ES fondu ieviešanu vispārīgā līmenī, piemēram, projektu ieviešanas procesa vienkāršošana, tādējādi nodrošinot saskaņotību starp ES fondiem;</p> <p>2) FM atbilstoši ES tiesību aktos noteiktajam izveidojusi ERAF, KF un ESF apakškomitejas (piedalās ZM atbildīgie speciālisti par EZF un ELFLA ieviešanu), ESF un KF UK (kā balsstiesīgais loceklis piedalās EZF un ELFLA VI vadītājs), kuru darbības ietvaros tiek izskatīti un lemti jautājumi par grozījumiem Darbības programmās, grozījumiem projektu atlases kritērijos un citiem jautājumiem saistībā ar ES fondu ieviešanu, t.sk. horizontālie jautājumi - iepirkumu veikšana, fondu uzraudzība, informācija un publicitāte;</p> <p>3) Atbilstoši ES tiesību aktos noteiktajam, ZM izveidojusi LAP UK, tās sastāvā iekļaujot visas atbildīgās iestādes (valsts institūcijas) par ESF un KF ieviešanu;</p> <p>4) ZM atbildīgie darbinieki un ESF un KF atbildīgās iestādes savas kompetences ietvaros izvērtējuši un snieguši atzinumus par ESF un KF un LAP UK lēmumiem, kas pieņemti rakstiskās procedūras veidā, kā arī ESF un KF VI un ELFLA VI izstrādātajiem normatīvo aktu projektiem, tādējādi izvērtējot ELFLA demarkāciju ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem;</p> <p>5) Lai nodrošinātu demarkāciju un novērstu iespējamu investīciju pārklāšanos projektu līmenī, LAD kā Maksājumu iestāde veic informācijas apmaiņu par apstiprinātajiem projektiem ar citus ES finanšu instrumentus administrējošām iestādēm;</p> <p>6) Iesniedzot projekta iesniegumu, projekta iesniedzējs paraksta apliecinājumu, ka konkrētais projekts netiek finansēts vai līdzfinansēts no citiem ES fondiem, kā arī valsts un pašvaldību budžeta līdzekļiem, tādējādi atbildību par dubultās finansēšanas saņemšanu nosakot arī potenciālajiem ES fonda finansējuma saņēmējiem. Neatbilstību gadījumā tiek pieņemts lēmums par saņemtā atbalsta atmaksu un atkarībā no konstatētajiem faktiem, var tikt piemērotas sankcijas.</p>	FM
2	114				
3	312(311)				
4	431				
5	121	ERAF	DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas”		
6	122				
7	123				
8	125				
9	141				
10	312(311)				
11	125	ERAF un KF	DP „Infrastruktūra un pakalpojumi”		
12	213				
13	224				
14	312(311)				
15	313				
16	321				
17	323				
18	321	ELGF	Cukura nozares valsts restrukturizācijas programma	<p>1) Restrukturizācijas programmas ietvaros atbalsts tiek sniegts tikai tām teritorijām, kurās 2006. gadā audzētas cukurbietes tālākai pārstrādei;</p> <p>2) Lai nodrošinātu demarkāciju un novērstu iespējamu investīciju pārklāšanos projektu līmenī, LAD kā Maksājumu iestāde veic informācijas apmaiņu par apstiprinātajiem projektiem ar citus ES finanšu instrumentus administrējošām iestādēm;</p> <p>3) Iesniedzot projektu, projekta pieteicējs paraksta apliecinājumu, ka uz projekta iesniegšanas brīdi tas nav saņēmis finansējumu un nepretendē uz tā saņemšanu no citiem pasākumiem;</p> <p>4) Demarkācijas nodrošināšanas nolūkā notikusi komunikācija ZM struktūrvienību ietvaros par LAP un restrukturizācijas programmas atbalsta saņemšanas iespējām.</p>	ZM

19	111	EZF	ZRP	<p>1) Atbilstoši ZM struktūrai un ELFLA un EZF Vadības ietvaram, šo fondu VI vadītāja pienākumus pilda viena atbildīgā persona, kuras pienākumos ietilpst šo abu fondu sagatavošanas, ieviešanas, uzraudzības un saskaņotības pārvaldība, tādējādi nodrošinot šo abu fondu demarkācijas un papildinātības ievērošanu. VI vadītājs vada gan EZF, gan ELFLA Uzraudzības un VI komitejas;</p> <p>2) Atbilstoši ārējos un iekšējos normatīvajos aktos noteiktajam, ZM kā EZF un ELFLA VI ir izveidojusi Uzraudzības komitejas, kuras ietvaros tiek izskatīti grozījumi darbības programmās, gan projektu atlases kritērijos, kā arī tiek uzraudzīta programmu ieviešana;</p> <p>3) Atbilstoši VI darbības regulējošiem normatīvajiem aktiem, izveidota EZF VI komiteja, kuras ietvaros aktīvi tiek apspriesti jautājumi par LAP un ZRP ieviešanu, tādējādi nodrošinot EZF un ELFLA saskaņotību, koordinēšanu, vienotu ieviešanas un labās prakses piemērošanu;</p> <p>4) Pastāvīgi notiek komunikācija ar LAD, par LAP ieviešanas un administrēšanas pamatprincipiem, t.sk. apspriesti jautājumi par atbalsta saņemšanas nosacījumiem (atbalsta saņēmēju loks, aktivitātes, atbalsta veids, apjoms utt.), tādējādi nodrošinot pasākumu nepārklāšanos šo fondu ietvaros.</p>	ZM
20	113				
21	121				
22	123				
23	214				
24	312(311)				
25	421				
26	431				
27	LAP	Valsts atbalsts	<p>Pastāvīgi notiek komunikācija ZM struktūrvienību ietvaros par LAP un VA saņemšanas iespējām, kā arī attiecīgās ZM struktūrvienības apmainās ar informāciju par grozījumiem darbības programmās, ārējos normatīvajos aktos. ZM struktūrvienību darbinieki piedalās LAP UK sēdēs un izskata LAP ierosinātos grozījumus, tādējādi nodrošinot ELFLA saskaņotību un demarkāciju ar Valsts atbalstu.</p>	ZM	

8.6. Konstatēto neatbilstību ziņošana Eiropas Komisijai

8.6.1. Eiropas Kopienas finanšu interešu aizsardzība Latvijā

Lai nodrošinātu Eiropas Kopienas finanšu interešu aizsardzību Latvijā, kā arī lai nodrošinātu vienotu cīņu pret krāpšanu un finanšu noziegumiem, ir izveidota AFCOS padome, kurā piedalās visu ES politikas instrumentu, ES iniciatīvu, Pirmsiestāšanās fondu un Pārejas perioda palīdzības pārvaldības iestādes (ZM, FM, VARAM, TM, VID, IUB, VK), kā arī pārstāvji no tiesībsargājošām iestādēm un nepieciešamības gadījumā pieaicināti eksperti no citām iestādēm, institūcijām. Uz AFCOS Padomes sēdēm pastāvīgi kā eksperti tiek aicināti arī LAD pārstāvji.

AFCOS padomes sēdes tiek organizētas ne retāk kā 2 reizes gadā (organizē un vada FM), lai izvērtētu situāciju neatbilstoši veikto izdevumu, aizdomām par krāpšanu un krāpšanas gadījumu konstatēšanas jomā (izvērtējot galvenos rašanās iemeslus), apspriestos par iespējamiem risinājumiem sistemātisku neatbilstību novēršanai un vienotu pieeju visu ES politikas instrumentu, ES iniciatīvu, Pirmsiestāšanās fondu un Pārejas perioda palīdzību ietvaros.

ZM un LAD aktīvi piedalījās FM organizētajās AFCOS padomes sēdēs 2014.gada 30.aprīlī un 24.oktobrī.

8.6.2. Nosūtītie ziņojumi par konstatētajām neatbilstībām 2011.-2014. gadā

Konstatēto neatbilstību ziņošana Eiropas Komisijai

2014. gadā izmaksātā publiskā finansējuma apjoms bija 121,6 milj. EUR.

Elektroniski caur neatbilstību ziņošanas sistēmu (AFIS) OLAF tika nosūtīti 37 neatbilstību ziņojumi (t.sk. aizdomas par krāpšanu/krāpšanas gadījumi), par kopējo summu EUR 1 133 335, kā arī tika ziņots par atgūšanas darbībām saistībā ar iepriekš konstatētajām un nosūtītajām neatbilstībām.

Pārskata periodā pirmreizējās ziņotās neatbilstības atklātas LAP pasākumos "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošana)", "Lauku saimniecību modernizācija", "Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība", kā arī "Agrovīdēs maksājumi" un "Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem".

Šo pirmreizēji ziņoto neatbilstību galvenie rašanās iemesli ir tas, ka atbalsta saņēmēji neveic projektā paredzētās darbības, kā rezultātā netiek sasniegti projekta mērķi, savukārt agrovīdēs pasākumos netiek kopti lauki, tiek veikta platību pārdeklarācija un samazinātas saistību platības.

ELFLA ietvaros kopā visa plānošanas perioda laikā konstatēti 5 705 neatbilstību gadījumi - neatbilstoši veikto izdevumu apjoms EUR 7 946 526. No konstatētajiem neatbilstību gadījumiem slēgti ir 5 272 gadījumi. Kopumā no neatbilstoši veikto izdevumu apjoma atgūti ir jau 42,49% EUR 3 376 362 apjomā.

Kopumā 2014.gadā OLAF ir ziņots par 11 gadījumiem, kuros konstatētas aizdomas par krāpšanu un visi šie gadījumi konstatēti LAP atbalsta pasākuma „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” ietvaros. Kopējais finansiālais apjoms ir EUR 954 709.

8.7. Valsts lauku tīkla darbība

Vadošā iestāde, lai nodrošinātu finanšu līdzekļu sadali atbalstāmajām aktivitātēm, nozīmīgumu un tiesiskumu atbilstoši LAP atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” mērķiem, izveidojusi atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļu piešķiršanas komisiju, kas apstiprina Valsts Lauku tīkla (VLT) Rīcības programmas 2009.-2013.gadam ikgadējā darba plāna aktivitātes un to īstenošanai paredzēto finansējuma apmēru. 2013.gada decembrī minētā komisija apstiprinājusi VLT darba plānu 2014.gadam un tā īstenošanai piešķīrusi finansējumu. 2014.gada laikā komisija apstiprinājusi VLT darba plāna aktivitāšu un to īstenošanai, kā arī sekretariāta darbības nodrošināšanai piešķirtā finansējuma pārplānošanu.

Vadošā iestāde saskaņā ar Vadošās iestādes reglamentu veic arī VLT sekretariāta darbības un Rīcības programmā 2009.–2013.gadam ikgadējā darba plāna īstenoto aktivitāšu uzraudzības procedūru, nodrošinot katru ceturksni saņemto ziņojumu, pārskatu un pieņemšanas-nodošanas aktu par līgumos minēto uzdevumu izpildi atbilstību noslēgtajiem līgumiem, kā arī veicot pārbaudes uz vietas VLT Sekretariātā saskaņā ar ZM 2014.gada 17.jūnija kārtību Nr.17.

Atbilstoši Kopienas un nacionālajos tiesību aktos noteiktajam, 2014.gadā VLT Sekretariāta darbības ietvaros:

- rīkotas Reģionālās diskusijas par lauku uzņēmējdarbības veicināšanu – Latgalē 2014.gada 14.martā (piedalījās 63 dalībnieki), Vidzemē 2014.gada 26.martā (piedalījās 39 dalībnieki), Kurzemē 2014.gada 28.martā (piedalījās 28 dalībnieki) un Zemgalē 2014.gada 31.martā (piedalījās 36 dalībnieki).
- rīkota zemkopības ministra tikšanās ar Rēzeknes novada lauksaimniekiem;
- VLT Sekretariāta speciālisti veikuši aptauju un apkopojusi rezultātus par Latvijas laukos esošajām jauniešu organizācijām;
- VLT Sekretariāta speciālisti 2014.gada 27. martā Ozolniekos noorganizēja diskusiju par sadarbības iespējām lauku jauniešu uzņēmējdarbības un darba iespēju veicināšanai laukos. Diskusijā piedalījās pārstāvji no LLKC, VLT, Jelgavas un Ikšķiles novada pašvaldībām, biedrības “Latvijas

Jauno zemnieku klubs”, biedrības „Latvijas Mazpulki”, Kokneses Jauniešu biedrības, Limbažu Zemnieku biedrības – kopumā 19 dalībnieki;

- VLT Sekretariāta projektu vadītāja piedalījās SIA „Edo Consult” organizētajā diskusijā par starptautisku projektu „Pieredzes apmaiņas shēmas jaunajiem lauksaimniekiem”. VLT Sekretariāta speciālists piedalījās arī Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras rīkotajā seminārā „Jaunietim – karjeru uzsākot!”;
- veikta Latvijas pašvaldību pārraudzībā esošo iestāžu anketēšana par publisko pārtikas produktu un ēdināšanas pakalpojumu iepirkumu īstenošanas praksi un nepieciešamajiem pārtikas produkcijas apjomiem. Apkopoti anketēšanas rezultāti. Anketas saņemtas no 99 pašvaldībām par 697 pašvaldību iestādēm;
- par vietējās pārtikas produkcijas noieta veicināšanas aktivitātēm pašvaldības publiskajos pārtikas iepirkumos, tajā skaitā par anketēšanas rezultātiem, izmantojot LLKC un VLT tīmekļa vietnes www.llkc.lv un www.laukutikls.lv, kā arī sociālos portālus www.twitter.com, www.facebook.com, www.draugiem.lv, informēta sabiedrība. Par vietējās produkcijas noieta veicināšanu sniegtas intervijas žurnālam „Iepirkumi”, avīzei “Latvijas Avīze”, kā arī ziņu aģentūrai LETA;
- VLT Sekretariāta projektu vadītāja piedalījies vairākās diskusijās reģionos ar novadu pašvaldībām gan ar vietējo, gan arī bez vietējo ražotāju iesaistīšanās. Diskusijas notikušas Vaiņodē, Priekulē, Daugavpilī, Ludzā, Līvānos, Jēkabpilī un Balvos. Šādas diskusijas ir solis tuvāk veiksmīgai sadarbībai starp pašvaldībām un vietējiem ražotājiem – vietējās produkcijas iepirkšanu pašvaldības iestāžu vajadzībām. 2014.gada jūlijā tika organizēta fokusgrupas diskusija „Sadarbības iespējas Latvijā ražotu pārtikas produktu noieta veicināšanā pašvaldību publiskajos pārtikas iepirkumos.” Diskusijā piedalījās novadu iepirkumu speciālisti, Latvijas Pašvaldību savienība, ZM, kā arī LLKC speciālisti;
- lai celtu darba kvalitāti, VLT Sekretariāta speciālistiem ir bijušas vairākas iespējas izglītoties par aktuāliem jautājumiem pašvaldības publisko pārtikas iepirkumu jomā, par zaļā iepirkuma veicināšanu, par laika plānošanu, pārrunu vadību un saimniecisko domāšanu;
- tika nodrošināta dalība biedrības LOSP ikmēneša sanāsmēs. Šo tikšanos laikā tiek atbildēts uz organizāciju pārstāvju interesējošiem jautājumiem un veidota ciešāka sadarbība ar lauksaimnieku un lauku nevalstisko organizāciju pārstāvjiem;
- rīkotas klātienē individuālās tikšanās ar lauksaimnieku organizāciju pārstāvjiem, lai pārrunātu aktualitātes un kopīgo aktivitāšu īstenošanas gaitu;
- VLT Sekretariāta speciālisti, sadarbojoties ar nacionālajām horizontālajām organizācijām, 2014.gada 20. novembrī ZM noorganizēja organizāciju izstrādāto ziņojumu prezentāciju VLT aktivitātes „Nozaru ekspertu ziņojumi” ietvaros;
- VLT speciālisti piedalījās VRG organizētajos semināros, konferencēs, apmācībās (kopskaitā 4), kurās tika pārrunāts, kā VRG teritorijās ir izdevies attīstīt sadarbību vietējā līmenī un arī ar citām VRG, tika runāts par vietējās teritorijās līdz šim paveikto, iezīmējot virzienus nākamajam plānošanas periodam, tika runāts par īstenoto projektu dzīvotspējas nodrošināšanu;
- 2014.gada 27.maijā rīkota diskusija VRG „Aktualitātes vietējām rīcības grupām”, kurā VRG tika informētas par Latvijas valsts agrārās ekonomikas institūta (LVAEI) veicamo LEADER pieejas efektivitātes pētījumu, lauku tūrisma sasaisti ar LEADER pieejas īstenošanu, vietējo attīstības stratēģiju vadlīniju jautājumiem, kā arī 2014.-2020.gada plānošanas perioda aktualitātēm;
- nodrošināta dalība biedrības “Lauku Ceļotājs” rīkotajā preses konferencē – diskusijā par aktualitātēm lauku tūrismā. Tās laikā tika pārrunāta arī turpmākā VLT sadarbība ar “Lauku ceļotāju” un tās biedriem;

- noorganizēti 2 semināri (27.maijā un 12.novembrī) „Aktualitātes vietējām rīcības grupām”, kuros VRG tika informētas par vietējo attīstības stratēģiju vadlīniju jautājumiem, 2014.-2020.gada plānošanas perioda aktualitātēm, kā arī VRG un stratēģiju atlases kārtību. Semināros piedalījās 94 dalībnieki. Gada nogalē notika arī izglītojošs seminārs, kurā VRG tika sniegta detalizēta informācija par vadlīnijām vietējo attīstības stratēģiju izstrādei;
- VLT Sekretariāts sadarbībā ar VRG „Lielupe” un „No Salacas līdz Rūjai” organizēja pieredzes apmaiņu Rumānijas VRG pārstāvjiem Latvijā 2014. gada 2. ceturksnī;
- tika noorganizēts pieredzes apmaiņas pasākums Zviedrijas Lauksaimniecības zinātņu universitātes studentiem. Šīs aktivitātes ietvaros tika rīkoti 3 reģionālie semināri – Saldū, Jelgavā un Ogrē, kā arī noslēguma seminārs Ozolniekos, kuros dalībnieki tika iepazīstināti ar dažādiem uzņēmējdarbības veidiem un lauksaimniecību katrā reģionā. Kopā pasākumā piedalījās 45 dalībnieki;
- noorganizēts seminārs Uzbekistānas lauksaimnieku delegācijai – Latvijas pieredze lauku teritoriju attīstībā, tajā piedalījās 36 dalībnieki;
- VLT Sekretariāta speciālisti piedalījās ZM un nodibinājuma „Fonds Latvijas lauksaimniecības attīstībai” rīkotajās sanāksmēs par Latvijas kā partnervalsts dalību ikgadējā starptautiskajā pārtikas izstādē "Internationale Grüne Woche Berlin" jeb Berlīnes "Zaļā nedēļa 2015". VLT speciālisti apmeklēja izstādi "Zaļā nedēļa 2014". Gada noslēgumā Sekretariāta speciālisti arvien vairāk tika iesaistīti šī pasākuma dažādu aktivitāšu rīkošanā– tika slēgti līgumi gan par Latvijas stenda aktivitāšu nodrošināšanu, produktu organizēšanu izstādē, gan arī par atklāšanas ceremonijas tehnisko nodrošinājumu. Aktivitātes ietvaros noslēgts līgums par video materiāla sagatavošanu gan par Latvijas stendu, gan arī par atklāšanas ceremoniju. Kā arī Sekretariāta speciālisti veica sagatavošanās darbus Eiropas lauksaimnieku un lauku attīstības konsultantu asociācijas (EUFRAS) konferences rīkošanai Berlīnē izstādes pasākumu ietvaros;
- VLT mājas lapā www.laukutikls.lv:
  - ✓ izstrādāta jauna mājas lapas versija. Liels darbs tika ieguldīts informācijas pārnēsē un vispārējā sakārtošanā;
  - ✓ mājas lapa skatīta 212 557 reizes, apmeklētāju skaita pieaugums vidēji 20 tūkstoši ceturksnī;
  - ✓ regulāri tiek aktualizēts VRG pasākumu kalendārs;
  - ✓ regulāri tiek ievietoti ar lauku attīstību saistīti notikumi – gan informatīvie, gan izglītojošie semināri;
  - ✓ izveidota mājas lapas responsīvā versija, kas ļauj aktualitātes lasīt mobilajās ierīcēs un planšetēs;
- noorganizēta 1 darba grupa ar LLU par sadarbību Inovāciju partnerības aktivitātēs. Piedalījās 13 dalībnieki;
- tika noorganizētas 4 darba grupas (19.-20.05.2014.;23.05.2014.;22.07.2014.;12.08.2014.) ZM, LAD un LLKC speciālistiem par Lauku attīstības programmas 2014. – 2020.gadam pasākumu īstenošanas nosacījumiem. Kopā darba grupās piedalījās 37 dalībnieki;
- noorganizētas 2 darba grupas par VLT Sekretariāta un pasākumu īstenošanas pieredzi un darbību nākamajā periodā, 32 dalībnieki;
- VLT Sekretariāta speciālisti veica aptauju, apkopojot organizāciju iesniegtās anketas ar priekšlikumiem 2015. gada pasākumiem;
- VLT Sekretariāta speciālisti pēc ZM un ENRD pieprasījuma apkopojusi statistikas datus par VLT aktivitātēm 2013. gadā un sagatavojuši Labās prakses piemēru par Zālēdāju projektu kā paraugu lauksaimnieku sadarbībai ar zinātniekiem un konsultantiem;

- VLT Sekretariāta speciālisti aktīvi līdzdarbojās projektā lauku jaunatnes un inovāciju atbalstam („Sustainable rural development through youth participation innovation and entrepreneurship 2012-2015”). Projekta mērķis ir iesaistīt jauniešus savas uzņēmējdarbības attīstīšanā, kā arī izveidot spēcīgu un aktīvu sadarbību starp lauku jauniešu organizācijām un inovāciju atbalstītājiem Baltijas jūras reģiona valstīs, apkopojot labo pieredzi.
- Nodrošināta dalība projekta ietvaros organizētajā konferencē Sanktpēterburgā, Krievijā, konferencē par sadarbības iespējām lauku jauniešiem Hallsbergā, Zviedrijā un projekta 2014. gada aktivitāšu izvērtējuma konferencē, Högsby, Zviedrijā.
- Projekta dalībvalstis piedalījās LLKC organizētajā starptautiskajā jauniešu konferencē par uzņēmējdarbību un mārketingu 2014.gada 7. un 8. oktobrī Jūrmalā;
- VLT Sekretariāta speciālisti darbojās projektā par ilgtspējīgu lauku attīstību, izmantojot izglītību uzņēmējdarbībā (Sustainable Rural Development Through Entrepreneurship Education (SURE)). 2014.gada 18. februārī notika šī projekta dalīborganizāciju pirmā sanāksme.
- No 16. līdz 18. februārim VLT Sekretariāta pārstāvji projekta ietvaros piedalījās dalīborganizāciju sanāksmē Mikkeli, Somijā.
- 2014.gada 8. un 9. oktobrī Latvijā tika organizēta SURE projekta dalībvalstu tikšanās;
- nodrošināta dalība starptautiskos ES dalībvalstu, EK un ENRD organizētajos pasākumos par lauku tīklu darbību, Eiropas Inovāciju partnerību, kā arī lauku teritoriju attīstību, par tradicionālo un netradicionālo lauksaimniecību, par mežsaimniecības jautājumiem, jauniešu perspektīvām laukos utt.;
- izstrādāts VLT Rīcības programmas 2015. – 2020.gadam projekts. Programmas projekts parāda VLT darbības shēmu nākamajā plānošanas periodā, kā arī galvenās aktivitātes, kas tiks īstenotas, lai sasniegtu tīkla izvirzītos mērķus.

VLT Rīcības programmas 2009.-2013.gadam darba plāna 2014.gadam ietvaros īstenotas šādas aktivitātes:

- 2014.gadā aktivitātes „Lauku teritoriju ekonomiskās aktivitātes veicināšanas programma” ietvaros nepieciešamais atbalsts saimnieciskās darbības veicināšanai, attīstīšanai un paplašināšanai tika sniegts 772 saimniecībām;
- aktivitātē „Informatīvu un izglītojošu semināru organizēšana visā Latvijā” gada laikā noorganizēti 313 informatīvie semināri 30 240 klausītājistundu apmērā. Galvenās semināru tēmas bija par aktualitātēm atbalsta pasākumos, grāmatvedības un nodokļu jaunumiem, LEADER pieejas īstenošanu un labo praksi.
- šīs aktivitātes ietvaros tika īstenoti 290 izglītojošie semināri 62 665 klausītājistundu apmērā. Klausītājus visvairāk interesējušas tēmas par lauksaimniecības produkciju ražojošo saimniecību konkurētspējas palielināšanu, ar meža apsaimniekošanu saistītie jautājumi, kooperatīvu darbības attīstības jautājumi, ganāmpulka produktivitātes paaugstināšanas iespējas, lauku tūrisma attīstības jautājumi u.c.;
- 2014.gadā aktivitātē „Informatīvie pasākumi jauniešiem un skolēniem par mežu un meža apsaimniekošanu” notikušas 98 nodarbības, kurās piedalījās 2 760 dalībnieki;
- aktivitātē „Kapacitātes celšana ZM pakļautībā esošajām iestādēm un uzņēmumiem” gada laikā tika noorganizēti 308 kvalifikācijas celšanas pasākumi, kurus apmeklēja 3942 klausītāji;
- sagatavota informācija publicēšanai, izdota, pavairota un katru mēnesi izplatīta „Lauku Lapa” (12 izdevumi gadā) - sagatavotas 18,26 autorloksnes, kopā pavairots 75 200 eksemplāros gadā, t.i. vidēji 6 200 – 6 700 eksemplāri mēnesī (aktivitāte „Ziņu lapu sagatavošana”). Ziņu lapa tiek izplatīta visā Latvijā un bez maksas ir lasāma VLT mājas lapā www.laukutikls.lv, kā arī to ir iespējams elektroniski saņemt e-pastā. Katru nedēļu tiek izdota „Lauku e-Lapa”.

- Aktivitātes ietvaros sagatavots tematiskais izdevums „Ceļvedis mājražošanā” - 2,6 autorlokšņu apmērā, pavairots 1 500 eksemplāros, pieejams arī elektroniski VLT mājas lapā;
- aktivitātē „Informatīvā izdevuma mežu īpašniekiem sagatavošana” kopumā sagatavotas 8 autorlokšnes un izdoti, izplatīti 4 informatīvie izdevumi „Čiekurs” (ziemas, pavasara, vasaras, rudens), katrs pavairots 8 000 eksemplāros. Sagatavoti arī 4 dažādi pielikumi – ziņu lapas par ES atbalsta pasākumiem un aktuālākajiem mežsaimniecības jautājumiem. Ik nedēļu tiek izdots „e-Čiekurs”. Drukātā formātā izdevums pieejams LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļās Lauku attīstības birojos, Valsts meža dienesta birojos, novadu bibliotēkās un bez maksas tas ir lasāms Meža konsultāciju pakalpojumu centra mājas lapā www.mkpc.llkc.lv;
- 2014.gadā īstenoti 37 pieredzes apmaiņas braucieni uz dažādiem Latvijas novadiem, piedaloties esošiem, topošiem uzņēmējiem, lauku iedzīvotājiem un organizāciju pārstāvjiem (aktivitāte „Pieredzes apmaiņas braucieni Latvijā”). Kopumā braucienos piedalījās 1 112 dalībnieki. Notikušo pieredzes braucienu tēmas var iedalīt grupās: mājražošanas uzsākšana un attīstīšana, jauniešu uzņēmējdarbība laukos, uzņēmējdarbības dažādošanas pieredze, labās prakses piemēri, pievienotās vērtības radīšana, kopdarbības un kooperācijas pieredze;
- aktivitātes „Mācību un pieredzes apmaiņas braucieni uz Eiropas valstīm” ietvaros 2014.gadā tika īstenota pieeja, ka mācību un pieredzes apmaiņas braucienu tēmas un programmu uz Eiropas valstīm ierosina nevalstiskā organizācija, saskaņojot ar ZM, bet dalībnieki ir dažādu organizāciju un saistīto institūciju pārstāvji. 2014. gadā tika īstenoti 2 braucieni, kuros kopumā piedalījās 19 dalībnieki;
- aktivitāte „Atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai” 2014.gadā tika īstenota 24 reģionālajās nodaļās. Informatīvās dienas kopumā apmeklēja 346 jaunieši. Jauniešiem, kas piedalījās šajā aktivitātē tika dota iespēja piedalīties biznesa plānu/projektu konkursā „Laukiem būt!”. Kopsummā tika iesniegti 58 jauniešu biznesa/projektu plāni, kuri tika vērtēti katrā reģionā. Pēc vērtēšanas tālāk tika izvirzītas 15 idejas, kuras tika prezentētas Ozolniekos.
- Tāpat aktivitātes ietvaros, lai informētu vispārizglītojošo skolu audzēkņus par uzņēmējdarbības attīstības iespējām lauku teritorijās, tika noorganizētas 44 informatīvās tikšanās ar skolēniem (1 241 dalībnieki) un 30 braucieni uz saimniecībām (779 skolēni);
- aktivitātes „Novadu lauku attīstības konsultantu darba nodrošināšana” ietvaros novadu lauku attīstības konsultantu pienākumus veica 125 speciālisti;
- aktivitātes „Interneta rīki un tālmācības (e-apmācības) programmu uzturēšana, atjaunošana” ietvaros tika koordinētas trīs tālmācības (e-apmācības) programmas: „Uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstīšana”, „LEADER” un „Lauksaimniecības pamati”. Tāpat strādāts pie interneta rīka par ES atbalsta pieejamības noteikšanu konkrētai lauku saimniecībai shēmas jaunajiem LAP pasākumiem, kā arī nodrošināta datorprogrammas „Meža apsaimniekošanas plānošanas informācijas sistēma” (MAPIS) uzturēšana;
- 2014.gadā aktivitātes „Mācību prakšu saimniecību tīkla uzturēšana” ietvaros nodrošinātas prakses vietas 303 LLU studentiem un prakses vietas 15 praktikantiem moderno tehnoloģiju saimniecībās;
- aktivitātē „Savstarpējās atbilstības atbalsta nodrošināšana” 260 lauku saimniecībām (115 lopkopības (jaukta tipa) saimniecībām un 145 augkopības saimniecībām) veikts izvērtējums par saimniekošanas atbilstību savstarpējās atbilstības prasībām, kā arī sniegti ieteikumi saimniecības ražošanas efektivitātes paaugstināšanai. 2014.gadā no visām apsekotajām saimniecībām konstatēts, ka visas prasības atbilst tikai 13% saimniecību;
- veikti demonstrējumi augkopībā un lopkopībā 7 galvenās tēmās 6 saimniecībās (aktivitāte „Demonstrējumi lauku saimniecībās”): „Bioloģiski aktīvu preparātu ietekme uz kāpostu ražu un kvalitāti bioloģiskajā lauksaimniecības sistēmā”, „Slāpekļa papildmēslojuma lietošanas efektivitāte atkarībā no priekšauga ziemas rapša sējumos”, „Slāpekļa un sēra papildmēslojuma lietošanas

efektivitāte ziemas kviešos integrētā audzēšanas sistēmā”, „Laukaugiem kaitīgo organismu ierobežošana sējumos, izmantojot konvencionālās un integrētās saimniekošanas metodes”, „Digestāta lietošanas efektivitāte kukurūzas sējumā”, „Humīnvielu lietošanas ietekme uz ziemas kviešu ražu un kvalitāti”, „Herbicīdu lietošanas efektivitāte lauku pupu sējumā”. Aktivitātes ietvaros noorganizētas 8 lauku dienas, kuras kopā apmeklējuši 265 dalībnieki. Demonstrējumos iegūtie rezultāti apkopoti izdevumā „Demonstrējumi augkopībā un lopkopībā 2014”. Informācija par demonstrējumu ierīkošanu un rezultātiem publicēta žurnālā “Agrotops”, informatīvā izdevumā „Lauku Lapa” un LLKC mājas lapā. Noorganizēts 1 demonstrējumu rezultātu noslēguma seminārs (11.12.2014.), kurā piedalījās 69 dalībnieki;

- aktivitātes „Nozaru ekspertu ziņojumi” ietvaros tika veikta ES lauksaimniecības un lauku attīstības lietu biroja darbības nodrošināšana. 2014.gadā tika noslēgti pakalpojumu līgumi ar 9 nacionālajām horizontālajām organizācijām. Aktivitātes ietvaros biedrības izstrādāja priekšlikumus nozares attīstībai. 2014.gada 20.novembrī tika organizēta sanāksme/diskusija ar LLKC un horizontālo organizāciju pārstāvjiem, kuras laikā horizontālo organizāciju pārstāvji prezentēja aktivitātes ietvaros paveikto. Aktivitātes ietvaros 30 nozaru organizācijas organizēja nozaru popularizēšanas pasākumus, pieaicinot nozares organizāciju, ražotāju organizāciju, ZM, PVD, VAAD, LAD, LLKC un VLT pārstāvjus, tika sagatavoti priekšlikumi nozaru attīstībai. Aktivitātē piedalījās 15 reģionu lauksaimnieku apvienības, organizējot diskusijas reģionos. Koordinēta lauksaimnieku pārstāvju dalība 104 darba grupās, sanāksmēs, konferencēs ES. Noslēgti 33 autorlīgumi ar nozares ekspertiem;
- 2014.gadā tika rīkota konference jauniešiem „Uzņēmējdarbība un mārketing” (aktivitāte „Starptautiska Lauku tīkla konference”), kurā piedalījās 95 dalībnieki no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Somijas, Zviedrijas, Polijas, Itālijas un Uzbekistānas. Aktivitātes ietvaros tika izdots buklets par VLT, kas pavairots 1 000 eksemplāros;
- 2014.gadā „Aktivitātes lauku telpas ilgtermiņa stratēģijai” noritēja darbs pie pētījuma „Vietējo ražotāju tirgus daļas palielināšana pašvaldības pārtikas produktu iepirkumos: sociālekonomiskie ieguvumi un iespējamie riski”;
- aktivitātē „Lopkopības ražošanas ekonomiskās efektivitātes paaugstināšanas pasākumi lauku saimniecībās” tika veikti uzlabojumi un papildinājumi Interneta rīkā par racionāla piena lopkopības ražošanas modeļa izvēli;
- turpināta 2013. gadā iepirkto un vaislai izlasīto 54 teķu vērtēšana un izlase (regulāra dzīvmasas, ķermeņa attīstības un veselības kontrole);
- aktivitātes ietvaros ir izstrādātas un VLT mājas lapā www.laukutikls.lv publicētas “Kvalitātes sistēmas vadlīnijas kautuvju laboratorijām, kuras veic trihinelozes ierosinātāju klātbūtnes noteikšanu gaļā”. Izveidots, papildināts un VLT mājas lapā ievietots Lopbarības katalogs;
- īstenotas aktivitātes dzīvnieku ciltsvērtības un ģenētiskās kvalitātes noteikšanai;
- izveidota datubāze par tehnikas izmaksām, noslodzēm un degvielas patēriņiem piensaimniecībā un graudkopībā;
- aktivitātes „Atbalsts lauksaimniecības izstādēm un lauksaimniecības un lauku attīstības projektu konkursa organizēšana” ietvaros tika sniegts atbalsts 10 lauksaimniecības izstādēm un lauksaimniecības un lauku attīstības projektu konkursam “Sējējs 2014”, tai skaitā noritēja darbs pie starptautiskās pārtikas izstādes „Zaļā nedēļa 2015” Latvijas kā partnervalsts sagatavošanās;
- 2014.gadā aktivitātes „Līdzdalība tematisko konferenču organizēšanā” ietvaros tika noorganizētas 13 tematiskās konferences, kurās piedalījās 1 737 dalībnieki.

Saskaņā ar 2006.gada 15.decembra Komisijas Regulas Nr.1974/2006 (EK) 41.pantu, kas nosaka, ka dalībvalstīm līdz 2008.gada 31.decembrim jāizveido VLT, ZM izstrādāja ārējo un iekšējo normatīvo aktu bāzi, kā arī deleģēja šo uzdevumu SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” un 2008.gada

25.jūlijā noslēdza līgumu par VLT izveidi. Lai nodrošinātu VLT sekmīgu darbību un uzsāktu aktivitāšu īstenošanu visā Latvijas teritorijā, 2008.gada II pusgadā tika veikti nepieciešamie ieguldījumi (telpas, aprīkojums, materiāli), atlasīts kvalificēts personāls gan centrālajā birojā, gan 9 reģionālajās nodaļās, kam arī proporcionāli iztērēts vairāk nekā 25% no kopējā 2008.gadā VLT paredzētā finansējuma.

Sākot ar 2009.gadu, turpmākajos gados sekretariāta izveidei un uzturēšanai tērēts mazāk līdzekļu, ievērojami paplašināta aktivitāšu īstenošana, tādējādi nodrošinot un ievērojot ārējos normatīvajos aktos noteiktos finansējuma izlietojuma ierobežojumus - VLT sekretariāta darbībai piešķirtais finansējums nedrīkst pārsniegt 25% no kopējā VLT piešķirtā finansējuma apjoma. Šobrīd VLT darbību un sekmīgu aktivitāšu īstenošanu nodrošina centrālais birojs un 26 reģionālās nodaļas.

24.tabula Valsts lauku tīklam izlietotais publiskais finansējums 2008. – 2014.gadā

Darbības veids	2008		2009		2010		2011	
	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%
VLT sekretariāts	208 080	87	348 306	31	236 450	13	589 268	17
VLT rīcības programma	31 694	13	786 360	69	1 620 021	87	2 301 940	83
KOPĀ:	239 774	100	1 134 666	100	1 856 471	100	2 891 08	100

Darbības veids	2012		2013		2014		KOPĀ 2018-2014	
	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%
VLT sekretariāts	613 093	17	747 223	21	674 526	14	3 416 946	18
VLT rīcības programma	2 945 385	83	3 558 668	79	4 020 362	86	15 264 430	82
KOPĀ:	3 558 478	100	4 305 891	100	4 694 889	100	18 681 376	100

Avots: ZM

8.8. Pārvaldības problēmu kopsavilkums

Ņemot vērā 2007.-2013.gada plānošanas perioda beigas, nav konstatētas tādas problēmas, kas ietekmētu ELFLA pārvaldībā kopumā.

8.9. Tehniskās palīdzības izmantošana

Atbilstoši Regulas 1698/2005 noteiktajam, atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” (turpmāk – Tehniskā palīdzība) ietvaros atbalstāmas aktivitātes, kas attiecas uz LAP sagatavošanu, pārvaldību, uzraudzību, izvērtēšanu, publicitāti, kontroli, revīziju un VLT izveidošanu, darbību, kā arī izdevumi saistībā ar gatavošanos nākamajam 2014.-2020.gada plānošanas periodam.

Saskaņā ar LAP noteikto, atbalsta saņēmēji Tehniskās palīdzības ietvaros ir ZM un LAD. Lai nodrošinātu kvalitatīvu LAP ieviešanu, ZM un LAD izmantojusi Tehniskās palīdzības finanšu līdzekļus publicitātei, sagatavošanai, pārvaldībai, uzraudzībai un novērtēšanai.

Tehniskās palīdzības ietvaros, ZM un LAD īstenojušas šādas galvenās aktivitātes:

- 1) Informācija un publicitāte – informēšana par ELFLA sniegtajām iespējām, ieguldījumu un viedokļu apmaiņa ar interesentiem par LAP ieviešanu un nepieciešamajām prioritātēm, kā arī publicitāte, kas veicina sabiedrības ieinteresētību par ELFLA:
  - prezentācijas materiālu sagatavošana ELFLA popularizēšanai;
  - komandējumu un pieredzes apmaiņas braucienu organizatoriskie izdevumi par LAP jautājumiem;
  - izdevumi, kas saistīti ar piedalīšanos dalībvalstu ministru forumos, kā arī organizatoriskie izdevumi - tikšanās ar EK, auditoru un citu direktorātu pārstāvjiem

- VLT nodrošināšana – sekretariāts, rīcības programmas ieviešana (ieviestās aktivitātes skatīt 7.7.sadaļā)
- TV raidījumi reģionālajās televīzijās, televīzijas raidījumu cikli, radio raidījumi, publikācijas laikrakstos;
- konferenču un citu informatīvo pasākumu organizatoriskie izdevumi par LAP jautājumiem.

2) pārvaldība:

- darba samaksas izdevumi ZM un LAD darbiniekiem un telpu uzturēšanas izmaksas darbiniekiem, kas iesaistīti ar LAP ieviešanu;
- IT sistēmu drošības uzlabošana, LAP pasākumu administrēšanas un ieviešanas vajadzībām attiecīgo sistēmu pilnveidošana;

3) uzraudzības darbību ietvaros izdevumi saistīti ar LAP UK darbības nodrošināšanu un LAD informācijas sistēmu aktualizāciju un programmnodrošinājumu.

4) kontroles darbību ietvaros izdevumi saistīti ar LAD pārbaužu uz vietas veikšanu.

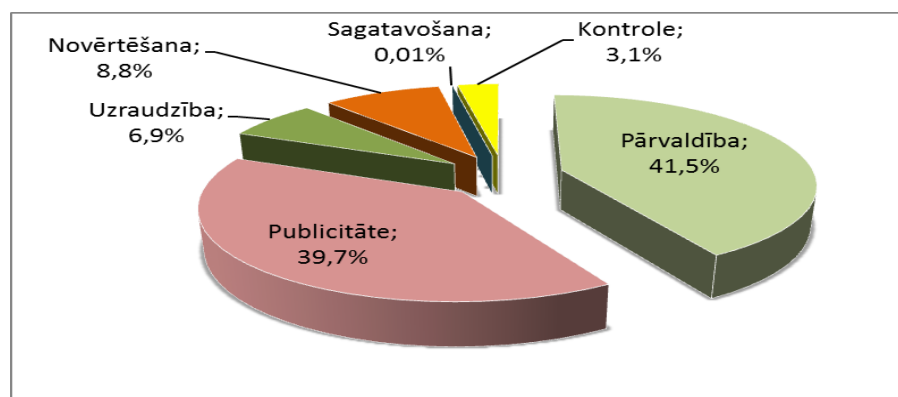
5) novērtēšana:

- LAP 2007.-2013. gadam Nepārtrauktās novērtēšanas ieviešana;
- Tematiskie pētījumi

25.tabula. 2014.gadā ZM un LAD aktivitātes īstenotās Tehniskās palīdzības ietvaros (izmaksātais publiskais finansējums pakalpojumu sniedzējiem)

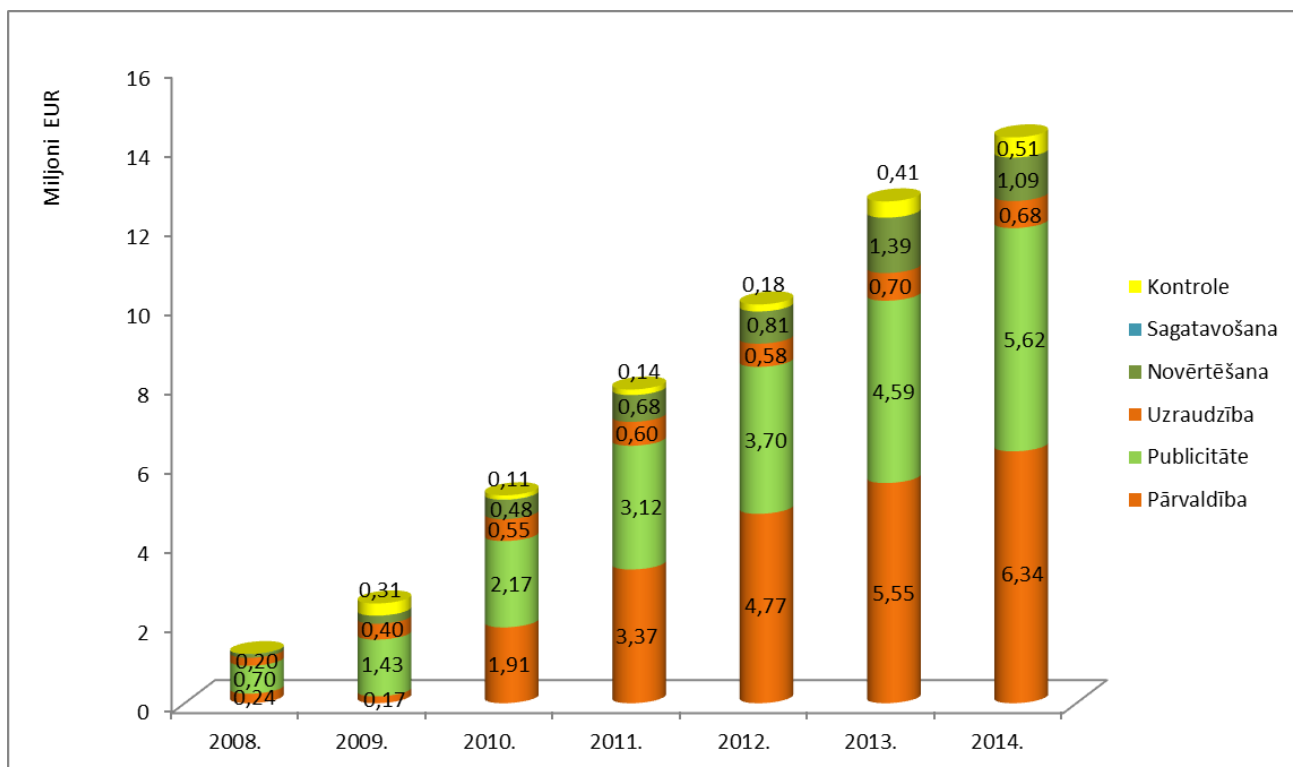
Darbības veids	Izlietotais publiskais finansējums, %
Pārvaldība (V)	44,5
Publicitāte (I)	39,5
Uzraudzība (U)	4,8
Novērtēšana (N)	7,7
Kontrole (K)	3,6
Sagatavošana (S)	0,0
Kopā	100

Avots: ZM

21.attēls. 2008. – 2014.gadā izlietotais finansējuma īpatsvars pa darbības veidiem, %

Avots: ZM

22.attēls. 2008.-2014.gadā izlietotais TP finansējums sadalījumā pa darbības veidiem, milj. EUR.

Avots: ZM

26.tabula. LAP pasākuma "Tehniskā palīdzība" ietvaros ZM un LAD īstenotās aktivitātes (izmaksātais publiskais finansējums pakalpojumu sniedzējiem) 2008.-2014.gadā

Darbības veids	Pieejamais finansējums	2008 - 2013		2014		KOPĀ 2008 - 2014		Darbību īpatsvars %		Finansējuma atlikums	
		Darbību skaits	Izlietotais publiskais finansējums	Darbību skaits	Izlietotais publiskais finansējums	Darbību skaits	Izlietotais publiskais finansējums	darbību skaits	(izlietotais finansējums)	EUR	%
	EUR		EUR		EUR		EUR				
	A	B	C	D	E	F = B+D	G = C+E	H = d.veids/F un G*100		I = A - G	J = I*100/A
Pārvaldība	55 637 275	59	16 006 396	16	6 343 904	75	22 350 300	29,3	41,5	1 818 286	3,3%
Publicitāte		53	15 717 790	13	5 622 705	66	21 340 495	25,8	39,7		
Uzraudzība		24	3 033 059	5	682 599	29	3 715 658	11,3	6,9		
Novērtēšana		56	3 656 501	14	1 094 274	70	4 750 775	27,3	8,8		
Sagatavošana		2	7 997	0	0	2	7 997	0,8	0,01		
Kontrole		11	1 146 360	3	507 404	14	1 653 764	5,5	3,1		
KOPĀ		205	39 568 103	51	14 250 886	256	53 818 989	100	100		

Avots: ZM

8.10. Informācija par veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem

8.10.1. Vadošās iestādes veiktie informācijas un publicitātes pasākumi LAP ietvaros

Vadošās iestādes 2014. gadā īstenotie informācijas un publicitātes pasākumi saistībā ar LAP pasākumu aktualitātēm:

- Sagatavotas 42 relīzes plašsaziņas līdzekļiem.
- ZM sagatavotā informācija par LAP un ELFLA regulāri ievietota ZM nozares portālā, elektroniskajā izdevumā „AgroPols”, elektroniskajā oficiālajā izdevumā „LV portāls” un citos elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos. Daudzkārt gatavotas atbildes uz žurnālu „Saimnieks”, „AgroTops”, „Praktiskais Latvietis”, „Kapitāls”, „lr”, „Sestdiena” u.c.
- Regulāri gatavotas atbildes, komentāri un viedokļi par dažādām tēmām, kas saistītas ar LAP pasākumiem un atbalsta finansējuma apgušanu publicēšanai laikrakstos „Latvijas Avīze”, „Dienas Bizness”, „Neatkarīgā Rīta Avīze”, „Diena”, kā arī interneta aģentūru portālos (LETA, BNS), specializētajos (LLKC izdevumā „Lauku Lapa”) un reģionālajos medijos. Palielinājusies interese un publikāciju skaits krieviski rakstošajos un raidošajos plašsaziņas līdzekļos, piemēram, Jaunais Vēstnesis, Rēzeknes Vēstis, Pirmais Baltijas kanāls, LTV 7 krievu ziņas, Radio 4 Doma Laukums, BBC Krievu redakcija u.c. Ministrs viesojies reģionālo mediju redakcijās/studijās un atbildējis uz lasītāju/klausītāju jautājumiem.
- Zemkopības ministrs un ministrijas speciālisti piedalījušies radio, TV ierakstos un tiešraidēs (tostarp raidījumā „Krustpunktī”), kurās notikušas diskusijas arī par LAP tematiku.
- Zemkopības ministrs J.Dūklavs darba vizītēs apmeklējis Latvijas reģionus, ticis ar lauksaimniekiem un skaidrojis ELFLA finansējuma apguves iespējas. ZM lauksaimniekiem četrās reģionālajās konferencēs “Esi informēta un ražo laukos” sniedza informāciju par LAP noslēguma posmu un LAP 2014.-2020.gada pasākumiem un to provizorisko finansējumu, veiktajām izmaiņām normatīvajos aktos un pieteiktajās termiņiem, LAP (2014-2020) sagaidāmajām izmaiņām un sasniežamajiem mērķiem.
- Sadarbībā ar FM sagatavots infografiks, kurā attēlots ELFLA finansējums Latvijā un lielākie ieguldījumu posteņi.
- Ik mēnesi apkopoti informatīvie pasākumi par ELFLA lauksaimniekiem, informācija iesūtīta publicēšanai FM tīmekļa vietnē.
- Apkopota informācija par ES fondu veiksmes stāstiem, kas izmantoti LV prezidentūras ES Padomē bukleta sagatavošanā. No ELFLA atlasīts projekts par ieguldījumiem SIA “Latgales dārzenu loģistika”.
- ZM nozares portālā regulāri aktualizēta informācija par LAP pasākumu atvēršanas un noslēgšanas termiņiem, un izmaiņām atbalsta saņemšanas nosacījumos. Portālā veikta arī sabiedrības viedokļa apzināšana par ELFLA finansējuma apguves iespējām, uzdodot dažādus jautājumus aptaujas sadaļā.
- Sagatavoti un LTV 1. programmā divas reizes pārraidīti sižeti par LAP pasākumiem un projektu veiksmīgu realizāciju reģionos televīzijas raidījumā „Es – savai zemītei”.
- Sagatavoti trīs laikraksta „Latvijas Avīze” ielikumi par LAP programmu apguves iespējam un apguves gaitu.

Valsts lauku tīkla ietvaros notikušas šādas aktivitātes:

- tika sarīkota Reģionālās preses diena Zemkopības ministrijā par aktualitātēm lauksaimniecībā un lauku attīstībā 2014. gadā, tajā piedalījās 21 dalībnieki;
- 2014.gadā ZM sadarbībā ar LLKC un VLT organizēja četras reģionālās konferences lauksaimniekiem „Esi informēts un ražo laukos” – Kandavā, Saulainē, Rēzeknē un Smiltēnē, kā arī vienu reģionālo meža nozares konferenci Kalsnavā (aktivitāte „Reģionālo konferenču organizēšana”). Tajās klātienē

pedalījās 1 048 dalībnieki no visas Latvijas. Tika nodrošināta tiešraide internetā, pieslēgumu skaits bija 1 355. Kā katru gadu, aktuāli bija tiešmaksājumu jautājumi, izteikta interese bija par LAP 2014. – 2020.gada pasākumiem, 2014. gadā ļoti aktuāla bija PVD sniegtā informācija par Āfrikas cūku mēra izplatību;

- nodrošināta dalība lauksaimniecības un lauku attīstības projektu konkursa „Sējējs 2014” norises plānošanā un noslēguma pasākuma organizēšanā. Pasākumā izteikta pateicība konkursa dalībniekiem, apsveikti laureāti un personas, kas sniegušas ieguldījumu lauksaimniecībā un lauku attīstībā;

8.10.2. Maksājumu iestādes veiktie informācijas un publicitātes pasākumi LAP ietvaros

LAD aktīvi īstenojis informācijas un publicitātes pasākumus ar mērķi nodrošināt LAD klientu un plašākas sabiedrības informētību par LAP pasākumu aktualitātēm:

- Pilnveidoti materiāli par atbalsta saņemšanas nosacījumiem un izmaiņām, sākoties jaunajam finansēšanas periodam: *Informatīvais materiāls platību maksājumu saņemšanai 2014.gadā*, kā arī sagatavotas video sizēti, lai informētu klientus par EPS iespējām un pieteikšanos atbalstam.
- Regulāri aktualizēta informācija *LAD mājas lapā* <http://www.lad.gov.lv>, ieviesta uzlabota mājaslapas versija, sagatavotas atbildes uz LAD klientu uzdotajiem jautājumiem, izsūtīts iknedēļas *LAD elektroniskais Ziņnesis* tā abonentiem par LAD darba aktualitātēm.
- Sociālā tīkla *Twitter kontā LAD_Latvija* aktīvi tiek publicēta aktuālā informācija par administrētajiem pasākumiem un jaunumiem saistībā ar LAD.
- Regulāri sniegtas atbildes plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem uz uzdotajiem jautājumiem, kā arī sniegtas atbildes uz lasītāju jautājumiem laikrakstos un žurnālos. Sagatavotas un nosūtītas žurnālistiem 17 preses relīzes par LAP pasākumu aktualitātēm, tās ievietotas arī LAD mājaslapā.
- LAD sniedzis informāciju un atbildes uz uzdotajiem jautājumiem televīzijas un radio žurnālistiem sižetos tādos raidījumos, kā piemēram *Krustpunkti*, *Panorāma* un citos. Sagatavoti sižeti LTV7 raidījumam *Attīstības kods* (6 sižeti).
- Nodrošināta dalība, kā arī informācija par LAD, kas prezentēta ZM organizētajās lauksaimnieku reģionālajās konferencēs un citos pasākumos.
- Organizētas regulāras tikšanās ar lauksaimnieku organizācijām, kur apspriesti jautājumi saistībā ar atbalsta maksājumu administrēšanu.
- Fonda *Latvijas lauksaimniecības attīstībai* organizētajos pasākumos *Traktordienas* sniegta aktuālā informācija un LAD speciālistu konsultācijas.
- Notikušas pieredzes apmaiņas vizītes ar citu ES dalībvalstu maksājumu aģentūrām par atbalsta pasākumu administrēšanas jautājumiem. Organizēta *Baltijas un Polijas maksājumu aģentūru konference*.

Pielikums Grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos LAP 2007. -2013. pasākumu ieviešanai

Nr.p.k.	Pasākumi	MK noteikumu nosaukums	MK noteikumu apstiprināšanas numurs	MK noteikumu apstiprināšanas datums
Horizontālie vispārējie pasākumu ieviešanas noteikumi				
1.	Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 17.jūnija noteikumos Nr.573 "Kārtība, kādā administrē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fondu, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai"		175	01.04.2014
1. ass. Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspējas uzlabošana				
2.	"Ražotāju grupas"	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 2.septembra noteikumos Nr.716 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākumam "Ražotāju grupas""	659	28.10.2014
3.	"Arodapmācības un informācijas pasākumi"	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 22.decembra noteikumos Nr.1081 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma "Arodapmācības un informācijas pasākumi" aktivitātē "Arodapmācības""	552	16.09.2014.
4.	"Lauku saimniecību modernizācija"	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 23.septembra noteikumos Nr.792 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma „Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu” īstenošanai”;	36	21.01.2014
5.	„Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana"	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 8.aprīļa noteikumos Nr.255 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai Latvijas lauku attīstības programmas pasākuma "Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana" ietvaros""	54	28.01.2014
6.	„Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana"	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 8.aprīļa noteikumos Nr.255 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai Latvijas lauku attīstības programmas pasākuma "Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana" ietvaros""	205	22.04.2014

7.	“Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”	„Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 6.oktobra noteikumos Nr.1145 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma "Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana" īstenošanai”	126	04.03.2014.
8.	“Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”	„Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 6.oktobra noteikumos Nr.1145 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma "Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana" īstenošanai”	537	09.09.2014
2.ass. Vides uz lauku ainavas uzlabošana				
9.	212, 213, 214, 224 „Vides un lauku ainavas uzlabošana”	Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 23.marta noteikumos Nr.295 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides un lauku ainavas uzlabošanai”	154	25.03.2014
10.	„Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana”	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 15.septembra noteikumos Nr.748 „Valsts un ES atbalsta piešķiršanas kārtība LAP 2007.-2013.gadam pasākumam „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana”	124	04.03.2014
11.	„Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana”	Grozījums Ministru kabineta 2009.gada 24.februāra noteikumos Nr.177 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma "Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana" aktivitātē "Meža ugunsdrošības profilaktisko pasākumu ieviešana""	105	18.02.2014
12.	„Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana”	Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 13.oktobra noteikumos Nr.1182 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma "Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana" īstenošanai”	123	04.03.2014
3.ass. Dzīves kvalitāte lauku apvidos un lauku ekonomikas dažādošana				
13.	„Tūrisma aktivitāšu veicināšana”	Grozījumi Ministru kabineta 2012.gada 13.novembra noteikumos Nr.773 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklāta projektu iesniegumu konkursa veidā pasākumam "Tūrisma aktivitāšu veicināšana""	242	13.05.2014.

4.ass. Leader pieejas īstenošana				
14.	4.1.12."Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā"	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 7.jūlija noteikumos Nr.515 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējo attīstības stratēģiju īstenošanai	20	14.01.2014
15.	4.1.12."Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā"	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 7.jūlija noteikumos Nr.515 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējo attīstības stratēģiju īstenošanai	721	25.11.2014